

**Onsdagen den 16 maj**

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes till en början av förste vice talmannen.

---

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

**§ 1 Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m. (forts.)**

Fortsattes överläggningen om skatteutskottets betänkande 1978/79:55.

ESSE PETERSSON (fp):

Herr talman! Jag skall något beröra två saker i den här debatten, dels frågan om skatteavdrag för gåvor till internationellt bistånds- och solidaritetsarbete, dels utredning om statskommunal enhetsskatt.

I riksdagens utrikes- och handelspolitiska debatt den 14 mars i år hade jag anledning att bl. a. säga följande i ett anförande:

”Angeläget är att få svenska folket u-landsmedvetet och personligt engagerat i biståndsarbetet även utanför de statliga insatserna. Här är regeringens förslag om skatteavdrag med halva gåvobeloppet upp till 2 000 kr. till svenska organisationers bistånds- och solidaritetsarbete i u-världen en värdefull stimulansåtgärd för personligt u-hjälpsengagemang.”

Denna skattestimulans för ett personligt u-landsengagemang är av största betydelse i solidaritetsarbetet. Regeringens förslag var ett värdefullt initiativ för att bredda basen bland det svenska folket för ett ökat personligt ansvarstagande i u-landsproblematiken. När solidariteten övergick från ordrik retorik till praktisk handling, så blev folkpartiet ensamt i sitt ideella u-landsengagemang. Övriga partier från höger till vänster fick tydligen kalla fötter och radade upp ett antal bräckliga ursäkter.

Utskottsmajoritetens avslagsyrkande motiveras på följande sätt:

”Även om förslaget i propositionen begränsats till att avse organisationer med inriktning på internationell biståndsverksamhet kan enligt utskottets mening den kritik som tidigare avhållit riksdagen från att medverka till en avdragsrätt för gåvor riktas också mot förslaget i propositionen. I likhet med s, c, m, vpk och apk anser utskottet därför att förslaget i propositionen i denna del inte bör föranleda lagstiftning.”

Solidariteten är tydligen för utskottsmajoriteten mer ett skådespel för folket än ett moraliskt-ekonomiskt engagemang för u-ländernas fattiga människor. Det finns verkligen anledning för regeringen att på nytt aktualisera denna fråga.

Vidare skall jag något beröra motionen 822, som också behandlas i skatteutskottets betänkande nr 55 och som gäller den långsiktiga skattepolitiken – och då främst utredning om statskommunal enhetsskatt.

Kommunal självstyrelse är i hög grad en kombination av demokrati och

---

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

ekonomi. Självstyrelseprincipen har avsevärt urholkats genom att den kommunala verksamheten till mycket stora delar styrs av statliga beslut och direktiv. Här måste den grundläggande principen vara att beslutanderätt också innebär betalningsansvar. Detta är en naturlig konsekvens av självstyrelseprincipen på de tre demokratiska beslutsnivåerna – kommun, landsting och riksdag. Det är ganska ohållbart i längden att riksdagen även försöker att svara för reformarbetet lokalt och regionalt, samtidigt som kommuner och landsting själva får klara finansieringen. Ibland sker detta med ett alltför kortsiktigt lockande "stimulansstatsbidrag" under en begränsad introduktionsperiod.

Den statliga styrningen som alltför ofta hindrar ett rationellt handlande på det kommunala planet måste minska. Angeläget är att den kommunala självstyrelsens möjligheter till närkontakt och möjligheter till relativt god hushållning tas till vara och utvecklas.

Den fria kommunala beskattningsrätten är ingen garant för självstyrelseprincipen. Därför får denna beskattningsrätt inte bli ett självändamål, som det ibland hävdats i debatten, utan den måste sättas in som en del i den totala skatteproblematiken. Vi har en formell kommunal beskattningsrätt, men reellt är handlingsmöjligheterna mycket begränsade.

Kostnadsutvecklingen för kommuner och landsting är så expansiv att årliga skattechöjningar på 50 öre till 1 kr. för vardera kommun och landsting inte är något onormalt. Detta är på sikt en orimlig utveckling, samtidigt som utrymme saknas för nya reformer eller åtaganden, om inte betydande delar av den nuvarande verksamheten kan skalas bort. Därtill ställer medborgarna och staten tillsammans ökade krav på service från kommuner och landsting.

Det är numera den kommunala sektorn som svarar för den dominerande delen av den offentliga verksamheten. Från 1960 till i dag har den ökat sin andel av bruttonationalprodukten från 13 till 23 %. Av den offentliga sektorns utgifter används i dag två tredjedelar för kommunala angelägenheter.

Kommuner och landsting har tillsammans volymmässigt expanderat sin verksamhet mycket snabbt under 1970-talet. Den årliga volymökningen uppgår under senare år till 4 à 5 %. Riksdagen förutsatte vid sin behandling av den senaste långtidsutredningen att den kommunala årliga volymökningen skulle stanna vid mellan 1,9 och 3,4 %.

För att något begränsa den kommunala tillväxten har överenskommelser mellan regeringen och kommun- och landstingsförbunden träffats vid olika tillfällen under 1970-talet. Uppgörelserna innebär huvudsakligen att staten tillskjuter ekonomiska resurser för viss period mot att kommuner och landsting under samma tid verkligen försöker att begränsa eller helt undvika utdebiteringshöjningar. Vid den senaste uppgörelsen inriktade man sig också på att begränsa den kommunala volymtillväxten till 3 % per år under de närmaste åren. Kommunernas och landstingens verksamhet utgör en så betydande del av vår ekonomi att den inte kan ses självständig och isolerad

utan anpassning till den ekonomiska politik som förs av riksdag och regering.

För att komma till rätta med kommunalskattehöjningarna har frivilliga skattetak etablerats, tyvärr med begränsat resultat, eftersom nödvändig kostnadstäckning måste ske. Obligatoriskt skattetak är en annan variant, som sannolikt i den praktiska tillämpningen, liksom regional skatteutjämning, får ses som en något tveivelaktig åtgärd för att kombinera begränsnings- och utjämnings effekterna.

Ett mer intressant och långsiktigt alternativ är en gemensam enhetsskatt för kommun, landsting och stat, som beslutas i sin helhet av riksdagen. Fördelning av enhetsskatten till kommuner och landsting genom statliga projektanslag, som ibland diskuteras, skulle förmodligen bli ett system som fungerade både krångligt och godtyckligt. Därför krävs i alternativet enhetsskatt en generell fördelningsprincip med ett visst krontal, som årligen beslutas, per skattekrona med minst 100-procentig skattekraft för resp. kommun och landsting. Dessutom bör åldersstruktur och geografisk belägenhet vägas in i fördelningssystemet.

Med andra ord finns här en hel del av de tankegångar som bl. a. kommunalekonomiska utredningen har tagit upp och som finns med i nästa ärende som vi kommer att behandla på dagens föredragningslista.

En generellt verkande statskommunal enhetsskatt innebär ett radikalt nytänkande. Därför kräver vi i motionen 822 en utredning av frågan, vilket utskottet tyvärr avfärdar med en motivering som berör även en hel del andra motionsyrkanden. Utskottets motivering är följande:

”Utskottet anser det inte motiverat att – innan resultatet av slutfört eller pågående utredningsarbete inom betydelsefulla områden av inkomst- och företagsbeskattningen föreligger – medverka till i motionerna avsedda ändringar i gällande beskattningssystem.”

Från medborgarnas synpunkt är det den totala skattesatsen som är av största intresse, inte den inbördes fördelningen av skatteuttaget på de olika beslutsnivåerna. Enhetsskattereformen möjliggör för staten att genom riksdagen göra den nödvändiga samordningen av skattepolitiken och den totala inkomstutvecklingen för medborgarna som helhet över landet. Dessutom kan enhetsskattesystemet också användas som ett effektivt konjunkturpolitiskt instrument. Enligt självstyrelseprincipen svarar respektive kommuner och landsting helt för sin egen verksamhet inom de ekonomiska ramar som skatteutfallet ger tillsammans med övriga finansieringsmöjligheter som de själva – dvs. den egna kommunen och landstinget – har intresse för och möjlighet till att utnyttja på resp. områden.

Slutligen vill jag, herr talman, bara konstatera att det just beträffande statskommunal enhetsskatt finns anledning att återkomma i denna fråga. Med tanke på den behandling som skatteutskottet denna gång har gett frågan bör utskottet vid ett kommande tillfälle försöka sätta sig in i frågekomplexet innan det avfärdas.

Överläggningen var härmed slutad.

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

*Mom. 1*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 1 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.  
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 245  
Nej - 43  
Avstår - 1

*Mom. 2*

FÖRSTE VICE TALMANNEN: Propositioner ställs först beträffande utskottets hemställan och därefter i fråga om motiveringen.

*Hemställan*

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställan, 2:o hemställan i reservationerna nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson samt nr 2 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande delar samt 3:o utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till yrkandet 15 i motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl., och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Bo Lundgren begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Tommy Franzén begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 2 antar hemställan i reservationerna nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson samt nr 2 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande delar röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till yrkandet 15 i motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl.

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 76  
Nej – 14  
Avstår – 201

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 2 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.  
Vinner nej har kammaren bifallit hemställan i reservationerna nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson samt nr 2 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande delar.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 214  
Nej – 76  
Avstår – 1

### Motiveringen

Utskottets motivering godkändes.

#### *Mom. 3*

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del samt 3:o) reservationen nr 2 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Bo Lundgren begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Nils Hörberg begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

## Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 3 antar reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 2 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Hörberg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 44  
Nej - 32  
Avstår - 215

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 3 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 216  
Nej - 42  
Avstår - 34

### *Mom. 4*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Nils Hörberg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 4 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Hörberg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 260  
Nej - 32  
Avstår - 2

*Mom. 5*

Utskottets hemställan bifölles.

*Mom. 6*

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställan, 2:o reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del samt 3:o reservationen nr 2 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Bo Lundgren begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Holger Bergqvist begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 6 antar reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 2 av Nils Hörberg och Wilhelm Gustafsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Holger Bergqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 46  
Nej - 32  
Avstår - 217

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 6 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 203  
Nej - 46  
Avstår - 46

*Mom. 7*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionerna nr 308 av Lars Werner m. fl. och nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 7 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionerna nr 308 av Lars Werner m. fl. och nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 278  
Nej - 15  
Avstår - 2

*Mom. 8*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 8 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 242  
Nej - 46  
Avstår - 6

*Mom. 9*

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del samt 3:o) motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Bo Lundgren begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Tommy Franzén begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 9 antar reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 51  
Nej - 15  
Avstår - 229

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 9 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

**Nr 147**

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 233  
Nej – 46  
Avstår – 15

*Mom. 10*

Utskottets hemställan bifölles.

*Mom. 11*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 11 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 246  
Nej – 45  
Avstår – 3

*Mom. 12*

Utskottets hemställan bifölles.

*Mom. 13*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 13 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 244  
Nej – 44  
Avstår – 6

*Mom. 14*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 14 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 247  
Nej – 46  
Avstår – 2

*Mom. 15*

Utskottets hemställan bifölls.

*Mom. 16*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 16 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 244  
Nej – 46  
Avstår – 3

*Mom. 17*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 17 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 246  
Nej – 46  
Avstår – 2

*Mom. 18*

Propositioner gavs på bifall till

1:o utskottets hemställan,

2:o reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del,

3:o motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del samt

4:o motionen nr 400 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg,

och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Bo Lundgren begärde votering upptogs för bestämmande av kontraposition i huvudvoteringen de återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Tommy Franzén begärt votering upptogs för bestämmande av kontraposition i voteringen om kontraposition i huvudvoteringen ånyo propositionerna under 3:o) och 4:o), av vilka den under 3:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig.

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition för voteringen om kontraposition i huvudvoteringen uppläst och godkänd:

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 18 antar reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 46  
Nej - 18  
Avstår - 228

I enlighet härmed upplästes och godkändes följande voteringsproposition för huvudvoteringen:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 18 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 234  
Nej - 46  
Avstår - 14

#### *Mom. 19*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 19 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Fortsatt reforme-  
ring av inkomst-  
skatten, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 246  
Nej - 46  
Avstår - 1

*Mom. 20*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 20 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 246  
Nej - 47  
Avstår - 1

*Mom. 21-24*

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

*Mom. 25*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 25 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 247  
Nej - 46  
Avstår - 1

*Mom. 26*

Utskottets hemställan bifölles.

*Mom. 27 och 28*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 27 och 28 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 275  
Nej - 16  
Avstår - 3

*Mom. 29 och 30*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 29 och 30 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

**Nr 147**

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Fortsatt reforme-  
ring av inkomst-  
skatten, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 277  
Nej - 14  
Avstår - 2

*Mom. 31*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionerna nr 337 av Lars Werner m. fl. och nr 2373 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 31 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionerna nr 337 av Lars Werner m. fl. och nr 2373 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 278  
Nej - 15  
Avstår - 1

*Mom. 32*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2307 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Rolf Hagel begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 32 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2307 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 278  
Nej - 2  
Avstår - 14

*Mom. 33*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 824 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Rolf Hagel begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 33 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 824 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 279  
Nej - 2  
Avstår - 12

*Mom. 34*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionerna nr 309 av Lars Werner m. fl. och nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 34 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionerna nr 309 av Lars Werner m. fl. och nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 276  
Nej - 15  
Avstår - 2

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.*

*Mom. 35*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels det av Carl-Henrik Hermansson under överläggningen framställda yrkandet, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 35 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit det av Carl-Henrik Hermansson under överläggningen framställda yrkandet.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 278  
Nej - 15  
Avstår - 1

*Mom. 36*

Utskottets hemställan bifölls.

*Mom. 37*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tommy Franzén begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 37 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2435 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tommy Franzén begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 278  
Nej - 15  
Avstår - 1

*Mom. 38*

Utskottets hemställan bifölls.

*Mom. 39*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Bo Lundgren begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 55 mom. 39 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Bo Lundgren och Ingegerd Troedsson i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Bo Lundgren begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	-	246
Nej	-	46
Avstår	-	1

*Mom. 40-42*

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

## § 2 Den kommunala ekonomin m. m.

Föredrogs finansutskottets betänkande 1978/79:35 om den kommunala ekonomin m. m. jämte motioner.

### FÖRSTE VICE TALMANNEN:

I fråga om detta betänkande hålls gemensam överläggning för samtliga punkter. Under den gemensamma överläggningen får yrkanden framställas beträffande samtliga punkter i betänkandet.

I det följande redovisas endast de punkter, vid vilka under överläggningen framställts särskilda yrkanden.

#### *Punkten A (Den kommunala ekonomin)*

I propositionen 1978/79:95 (budgetdepartementet) hade regeringen efter föredragning av budget- och ekonomiministern Ingemar Mundebo föreslagit riksdagen att godkänna vad som anförts i propositionen om den kommunala ekonomin.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll anfördes bl. a. följande:

"I propositionen tas upp kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Det konstateras att de kommunala avgifterna inte kan väntas ge några betydande nya tillskott till de kommunala inkomsterna. Inte heller kan något väsentligt ökat utrymme för den kommunala sektorns upplåning skapas. Kommunalskatterna anges ha nått en sådan höjd att det inte kan vara försvarligt att räkna med att dessa avsevärt kan höjas. Den dämpade utbyggnadstakt av den kommunala verksamheten som enligt propositionen krävs för att hålla utvecklingen inom de samhällsekonomiska ramarna innebär också att behovet av kommunalskattehöjningar och ökade statliga transfereringar minskar.

Ökade statliga bidrag till i första hand kommuner och landstingskommuner med ogynnsamma ekonomiska förutsättningar bedöms dock vara motiverade. I propositionen föreslås därför en omfattande reformering av skatteutjämningsystemet. Kommuner och landstingskommuner indelas i tolv skattekraftsklasser, från 103 % upp till 136 % av medelskattekraften. Den grundgaranti som därvid erhålls kompletteras med tillägg eller avdrag för kommuninvånarnas åldersstruktur. Ingen kommun eller landstingskommun får lägre total garanti än 100 % av medelskattekraften. Jämfört med 1979 års förhållanden skall den totala garantin också öka med minst 1 % av medelskattekraften.

Skatteutjämningsreformen får fullt genomslag år 1981. Jämfört med de skatteutjämningsbidrag som utgår år 1979 kommer den fullt genomförda skatteutjämningsreformen att innebära en ökad överföring av skatteutjämningsbidrag till kommuner och landstingskommuner på ca 2 875 milj. kr. Ökningen fördelar sig jämnt på kommuner och landstingskommuner och genomförs i två steg åren 1980 och 1981. I linje med att statsmakterna i ökad utsträckning bör dra upp allmänna riktlinjer och ramar för den kommunala verksamheten i stället för att detaljstyra denna föreslås vidare att flera specialdestinerade bidrag skall upphöra och medlen överföras till det reformerade skatteutjämningsystemet.

I propositionen föreslås enhetliga regler för kommunala bostadstillägg till folkpension (KBT) samtidigt som statsbidrag föreslås utgå med 43 % till kommunernas kostnader för KBT och statskommunala bostadsbidrag. Kommunernas bidrag till staten för bidragsförskotten föreslås upphöra. Vidare föreslås att ett särskilt statligt bidrag på 45 kr./inv. betalas ut övergångsvis under år 1980 till landstingskommuner och landstingsfria kommuner utanför skatteutjämningsystemet. Det föreslås också att kommuner och landstingskommuner fr. o. m. 1981 års taxering tillförs skatteunderlag från beskattade förmåner där skatten i dag i sin helhet tillfaller staten. Samtidigt höjs grundavdraget vid den kommunala inkomsttaxeringen från nuvarande 4 500 kr. till 6 000 kr. och skattebortfallsbidraget för 1970 års skattereform och kompensationsbidraget för 1974 års skattereform slopas. Totalt beräknas kommuner och landstingskommuner år 1980 få ökade statliga bidrag m. m., som ökar statens kostnader med ca 1 705 milj. kr.

I propositionen understryks särskilt att det är nödvändigt att de enskilda kommuner och landstingskommuner som genom de föreslagna reformerna

får kraftigt förstärkta inkomster inriktar sig på att sänka kommunalskatterna. De ökade statliga bidragen får inte utnyttjas för att driva upp den kommunala expansionstakten.”

**Nr 147**

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

I detta sammanhang hade behandlats

*dels de under allmänna motionstiden vid 1978/79 års riksmöte väckta motionerna*

1978/79:338 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställts att riksdagen skulle besluta att hos regeringen begära förslag om ökad statsbidragsgivning till kommuner och landsting för att motverka kommunalskattehöjningar,

1978/79:411 av Bo Lundgren m. fl. (m),

1978/79:821 av Pär Granstedt m. fl. (c),

1978/79:1706 av Knut Wachtmeister m. fl. (m),

*dels de med anledning av propositionen 1978/79:95 väckta motionerna*

1978/79:2306 av Gösta Bohman m. fl. (m), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 1, 2 och 5) hemställts

1. att riksdagen beslutade att det i propositionen föreslagna systemet för kommunal skatteutjämning skulle stegvis genomföras under en fyraårsperiod,

2. att riksdagen beslutade att den kommunala utdebiteringen skulle sänkas i motsvarande mån som de kommunala skatteutjämningsbidragen ökade i enlighet med vad i motionen anförts,

5. att riksdagen beslutade att i samband med ställningstaganden till förslag som innebar ökade kostnader för kommunerna dessa kostnader skulle redovisas samt finansieringsvägar anvisas,

1978/79:2307 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 1, 2 och 4) hemställts att riksdagen beslutade

1. uttala att en utbyggnad av skatteutjämningsystemet borde ske med 2 874 milj. kr. vardera för åren 1980 och 1981,

2. avslå den i propositionen föreslagna reduktionen av statsbidrag till vissa verksamheter,

4. uttala att åtgärder borde vidtas för att upphäva nuvarande eftersläpning i redovisning till kommunerna för uppbörderna av den preliminärskatt som gick till kommunerna,

1978/79:2308 av Torkel Lindahl (fp) och Gunvor Wallin (fp),

1978/79:2309 av Bo Turesson (m),

1978/79:2351 av Alvar Andersson m. fl. (c), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 1 och 3) hemställts att riksdagen beslutade uttala

1. att en vital demokratisk kommunal självstyrelse var en grundläggande förutsättning för en god effektivitet i den kommunala ekonomin,

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

3. att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om fortsatt utredningsverksamhet beträffande beskattning av juridiska personer,

1978/79:2371 av Olof Palme m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga hemställtts att riksdagen godkände vad som i motionen anförts om den kommunala ekonomin (yrkandet 1),

1978/79:2373 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga hemställtts att riksdagen beslutade att hos regeringen begära ett särskilt statsbidrag om 1 000 milj. kr. till kommuner och landsting för 1980 i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 1),

*dels* den med anledning av propositionen 1978/79:111 om åtgärder mot krångel och onödig byråkrati m. m. väckta motionen

1978/79:2467 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga hemställtts att riksdagen uttalade att kommunerna borde garanteras statliga bidrag så att invånarna i alla kommuner erhöill en socialt och kulturellt likvärdig standard (yrkandet 4).

Utskottet hemställde

1. beträffande samspelet mellan stat och kommun att riksdagen förklarade motionen 1978/79:2351, yrkandet 1, besvarad med vad utskottet anförde,

2. beträffande redogörelse för kommunalekonomiska konsekvenser av framlagda propositioner m. m. att riksdagen skulle

a) avslå motionen 1978/79:1706,

b) avslå motionen 1978/79:2306, yrkandet 5,

3. beträffande lagstiftning om det kommunala skatteuttaget att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:411,

4. beträffande turistkommuner att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2308,

5. beträffande riktlinjer för en reformering av statsbidragsgivningen till kommuner och landstingskommuner att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79:95 såvitt nu var i fråga och motionen 1978/79:2371, yrkandet 1, och med avslag på motionerna 1978/79:338, 1978/79:2306, yrkandena 1 och 2, 1978/79:2307, yrkandena 1 och 2, och 1978/79:2373, yrkandet 1, som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anförde,

6. beträffande utbetalning av kommunalskattemedel att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2307, yrkandet 4,

7. beträffande kommunal beskattning av juridiska personer att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2351, yrkandet 3, som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anförde,

8. beträffande finansieringen av kollektivtrafiken att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:821,

9. beträffande vissa datafrågor att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2309,

10. beträffande likvärdig standard för alla kommuner att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2467, yrkandet 4.

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

Reservationer hade avgivits

1. beträffande redogörelse för kommunalekonomiska konsekvenser av framlagda propositioner m. m. – i vad avsåg utskottets motivering – av Kjell-Olof Feldt, Knut Johansson, Paul Jansson, Arne Pettersson, Arne Gadd, Per-Axel Nilsson och Anita Gradin (samtliga s) som ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanternas angiven lydelse,

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

2. beträffande riktlinjer för en reformering av statsbidragsgivningen till kommuner och landstingskommuner av Knut Wachtmeister (m) och Rune Rydén (m) som ansett

dels att utskottets yttrande i viss del bort utgå,

dels att utskottets yttrande i vissa delar skulle ha av reservanternas angiven lydelse,

dels att utskottet under 5 bort hemställa

att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79:95 såvitt nu var i fråga och motionen 1978/79:2371, yrkandet 1, med avslag på motionerna 1978/79:338, 1978/79:2307, yrkandena 1 och 2, och 1978/79:2373, yrkandet 1, samt med bifall till motionen 1978/79:2306, yrkandena 1 och 2, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanternas anfört,

3. beträffande riktlinjer för en reformering av statsbidragsgivningen till kommuner och landstingskommuner – i vad avsåg utskottets motivering – av Kjell-Olof Feldt, Knut Johansson, Paul Jansson, Arne Pettersson, Arne Gadd, Per-Axel Nilsson och Anita Gradin (samtliga s) som ansett att utskottets yttrande i vissa delar skulle ha av reservanternas angiven lydelse.

Vid denna punkt hade avgivits särskilda yttranden

1. av Knut Wachtmeister (m) och Rune Rydén (m) beträffande redogörelse för kommunalekonomiska konsekvenser av framlagda propositioner m. m.,

2. av Knut Wachtmeister (m) och Rune Rydén (m) beträffande lagstiftning om det kommunala skatteuttaget.

*Punkten C 1 (Statsbidrag till kommunala bostadstillägg till folkpension)*

I propositionen 1978/79:95 bil. 2 (socialdepartementet) hade regeringen efter föredragning av socialministern Gabriel Romanus under punkten 1 föreslagit riksdagen att

1. anta vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,

2. godkänna vad som anförts i propositionen om statsbidrag till kommunalt bostadstillägg till folkpension.

## Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

### *Den kommunala ekonomin m. m.*

I detta sammanhang hade behandlats de under allmänna motionstiden vid 1978/79 års riksmöte väckta motionerna

1978/79:313 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställts

1. att riksdagen beslutade om införande av ett statligt grundbidrag till kommunerna för utgivandet av kommunala bostadstillägg uppgående till 600 kr. per år och bidragsberättigad pensionär med angivande av förbehåll för erhållandet av sådant grundbidrag, innebärande att reglerna för de kommunala bostadstilläggen iakttog av bostadsstyrelsen och Kommunförbundet antagna rekommendationer om bostadssociala normer för utrymmes- och utrustningsstandard,

2. att riksdagen skulle besluta höja den avdragsfria sidoinkomsten ensamstående pensionär till 4 000 kr. samt för makar till 6 000 kr. tillsammans samt anta av motionärerna framlagt förslag till lag om ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,

3. att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om att en skyndsam översyn företogs av nuvarande regler för bostadsstödet åt pensionärer i syfte att uppnå en större enhetlighet och jämlikare regler i den riktning denna motion förordat, innebärande ett i huvudsak statligt kostnadsansvar med möjlighet för kommunerna att fatta beslut om kompletterande stöd, samt att förslag i anförd riktning skyndsamt kunde föreläggas riksdagen, samt

1978/79:399 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk), vari såvitt nu var i fråga hemställts att riksdagen beslutade uttala att bostadsbidragen borde betalas helt av staten enligt de normer som gällde för Stockholms kommun samt vara skattefria (yrkandet 3).

Motionerna 1978/79:313 och 1978/79:399, yrkandet 3, hade hänvisats till socialförsäkringsutskottet men sedermera överlämnats till finansutskottet.

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionerna 1978/79:313 och 1978/79:399, yrkandet 3, skulle

1. anta vid propositionen som bilaga 2.1 fogat förslag till lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpensioner,

2. godkänna vad som anförts i propositionen om statsbidrag till kommunalt bostadstillägg till folkpension.

*Punkten C 7 (Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder m. m.)*

Regeringen hade under punkten 7 (s. 11–13) föreslagit riksdagen att godkänna vad som anförts i propositionen om slopande av nuvarande statsbidrag till kommunernas nykterhetsvård.

I detta sammanhang hade behandlats de med anledning av propositionen väckta motionerna

1978/79:2369 av Nils Carlshamre (m) och Ingegerd Troedsson (m), vari

hemställt att riksdagen skulle

1. besluta att statsbidrag enligt hittillsvarande grunder även fortsättningsvis skulle utgå till kommunerna för alkoholpolikliniker samt för vårdcentraler för alkoholmissbrukare och nytillkommande alkoholpolikliniker,

2. hos regeringen begära förslag till sådan justering av statsbidragsgivningen till kommunerna att de speciella bidragen till den kommunala nykterhetsvården rymdes inom en oförändrad total statsbidragsram,

1978/79:2371 av Olof Palme m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen beslutade avslå propositionens förslag att statsbidragen till alkoholpolikliniker och vårdcentraler för narkotikamissbrukare skulle upphöra fr. o. m. 1980 (yrkandet 5).

Utskottet hemställde

att riksdagen med avslag på motionerna 1978/79:2369 och 1978/79:2371, yrkandet 5, godkände vad som anförts i propositionen om slopande av nuvarande statsbidrag till kommunernas nykterhetsvård.

Reservation hade avgivits

4. av Kjell-Olof Feldt, Knut Johansson, Arne Pettersson, Arne Gadd, Per-Axel Nilsson, Anita Gradin och Karin Flodström (samtliga s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen skulle

1. med anledning av propositionen och med bifall till motionerna 1978/79:2369, yrkandet 1, och 1978/79:2371, yrkandet 5, godkänna vad utskottet anfört om slopande av vissa statsbidrag till kommunernas nykterhetsvård,

2. avslå motionen 1978/79:2369, yrkandet 2.

*Punkten C 9* (Motion om statsbidrag till den kommunala barnomsorgen)

I motionen 1978/79:2371 av Olof Palme m. fl. (s) hemställdes i yrkandet 3 att riksdagen beslutade uttala att statsbidragen för daghem, fritidshem och familjedaghem borde höjas med 10 % fr. o. m. den 1 juli 1980.

Utskottet hemställde att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2371, yrkandet 3.

Reservation hade avgivits

5. av Kjell-Olof Feldt, Knut Johansson, Arne Pettersson, Arne Gadd, Per-Axel Nilsson, Anita Gradin och Karin Flodström (samtliga s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:2371, yrkandet 3, uttalade att statsbidragen för daghem, fritidshem och familjedaghem borde höjas med 10 % fr. o. m. den 1 juli 1980.

*Punkten D 1* (Lag om skatteutjämningsbidrag)

I propositionen 1978/79:95 bil. 3 (budgetdepartementet) hade regeringen

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

under punkten 1 (s. 1–3) föreslagit riksdagen att anta vid propositionen fogat förslag till lag om skatteutjämningsbidrag.

I detta sammanhang hade behandlats

*dels de under allmänna motionstiden vid 1978/79 års riksmöte väckta motionerna*

1978/79:1117 av Allan Gustafsson (c),

1978/79:1623 av Gösta Bohman m. fl. (m),

*dels de med anledning av propositionen 1978/79:95 väckta motionerna 1978/79:2306 av Gösta Bohman m. fl. (m), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om nytt förslag till höstriksdagen till lag om skatteutjämningsbidrag (yrkandet 3),*

1978/79:2370 av Ivar Högström (s),

1978/79:2371 av Olof Palme m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen godkände de riktlinjer för skatteutjämningsbidragen som anförts i fråga om behandlingen av barnomsorgen (yrkandet 2), samt

1978/79:2403 av Åke Wictorsson (s) och Ivar Nordberg (s).

Utskottet hemställde

1. beträffande begäran om förslag till nya regler för den kommunala skatteutjämningslagen att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1623,

2. beträffande behandlingen av kostnaderna för barnomsorgen inom skatteutjämningsystemet att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2371, yrkandet 2,

3. beträffande tillgodoräknande av kostnader för kollektivtrafiken att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2403,

4. beträffande inplaceringen i skattekraftsklass av kommunerna Säffle, Åmål och Filipstad att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1117,

5. beträffande lag om skatteutjämningsbidrag att riksdagen med avslag på motionerna 1978/79:2306, yrkandet 3, och 1978/79:2370 skulle anta vid propositionen som bil. 3.1 fogat förslag till lag om skatteutjämningsbidrag med den ändringen att 6 § skulle erhålla av utskottet föreslagen lydelse.

Reservationer hade avgivits

6. beträffande lag om skatteutjämningsbidrag i vad avsåg behandlingen av kostnaderna för barnomsorgen inom skatteutjämningsystemet av Kjell-Olof Feldt, Knut Johansson, Arne Pettersson, Arne Gadd, Per-Axel Nilsson, Anita Gradin och Karin Flodström (samtliga s) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:2371, yrkandet 2, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförde,

7. beträffande lag om skatteutjämningsbidrag av Knut Wachtmeister (m) och Rune Rydén (m) som – under förutsättning av bifall till reservationen nr 2 – ansett att utskottet under 5 bort hemställa

att riksdagen skulle avslå vid propositionen som bil. 3. I fogat lagförslag och motionen 1978/79:2370 och med bifall till motionen 1978/79:2306, yrkandet 3, som sin mening ge regeringen till känna vad reservanterna anfört.

*Punkten D 3 (Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m.)*

I propositionen 1978/79:100 bil. 11 (budgetdepartementet) hade regeringen under punkten D 2 föreslagit riksdagen att i avvaktan på särskild proposition i ämnet till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1979/80 beräkna ett förslagsanslag av 3 925 000 000 kr.

Därefter hade regeringen i propositionen 1978/79:95 bil. 3 under punkten 1 (D 2 s. 4–7) föreslagit riksdagen att till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 5 325 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1978/79:2306 av Gösta Bohman m. fl. (m), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen under punkten D 2 Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1979/80 anvisade ett förslagsanslag av 4 965 000 000 kr. (yrkandet 4).

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionen 1978/79:2306, yrkandet 4, till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1979/80 anvisade ett förslagsanslag av 5 325 000 000 kr.

Reservation hade avgivits

8. av Knut Wachtmeister (m) och Rune Rydén (m) som – under förutsättning av bifall till reservationen nr 2 – ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:2306, yrkandet 4, och med avslag på propositionen till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1979/80 anvisade ett förslagsanslag av 4 965 000 000 kr.

*Punkten D 5 (Kompensation till kommuner m. fl. i anledning av 1974 års skattereform)*

Regeringen hade i propositionen 1978/79:100 bil. 11 under punkten D 4 (s. 83–84) föreslagit riksdagen att till Kompensation till kommuner m. fl. i anledning av 1974 års skattereform för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 2 180 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats den under allmänna motionstiden vid 1978/79 års riksmöte väckta motionen 1978/79:1108 av Gösta Bohman m. fl. (m), vari såvitt nu var i fråga (yrkandet 3) hemställt att riksdagen i vad gällde kompensation till kommuner m. fl. beviljade ett i förhållande till förslaget i budgetpropositionen med 450 milj. kr. reducerat anslag i enlighet med vad i motionen anförts.

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79:100 bil. 11 punkten D 4 och med avslag på motionen 1978/79:1108, yrkandet 3, till Kompensation till kommuner m. fl. i anledning av 1974 års skattereform för budgetåret 1979/80 anvisade ett förslagsanslag av 2 180 000 000 kr.

Reservation hade avgivits

9. av Knut Wachtmeister (m) och Rune Rydén (m) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:1108, yrkandet 3, och med avslag på propositionen 1978/79:100 bil. 11 punkten D 4 till Kompensation till kommuner m. fl. i anledning av 1974 års skattereform för budgetåret 1979/80 anvisade ett förslagsanslag av 1 730 000 000 kr.

*Punkten F* (Bidrag till driften av grundskolor m. m. Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m. Bidrag till undervisningsmateriel inom gymnasieskolan m. m.)

Regeringen hade i propositionen 1978/79:95 bil. 4 (utbildningsdepartementet) efter föredragning av statsrådet Birgit Rodhe föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att meddela bestämmelser om statsbidrag till kostnader för uppförande av elevhem i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. besluta om avveckling av statsbidragen till bostäder för lärare, audiivisuell utrustning, inventarier i teknikverkstad samt undervisningsmateriel för viss utbildning inom gymnasieskolan och högskolan i enlighet med vad som förordats i propositionen.

I detta sammanhang hade behandlats de under allmänna motionstiden vid 1978/79 års riksmöte väckta motionerna

1978/79:805 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställts

1. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att staten borde ikläda sig kostnaderna för den kommunala skolverksamheten,

2. att, därest riksdagen skulle avslå yrkandet 1, riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag till ett nytt statsbidragssystem så att kommunerna ekonomiskt kunde förverkliga SIA-skolan,

3. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att statsbidrag borde utgå för skolkuratorer och skolpsykologer varvid delningstalet 1 000 elever per tjänst borde gälla.

1978/79:1380 av Birgitta Rydle m. fl. (m),

1978/79:1385 av Sven-Olov Träff m. fl. (m, c) samt

1978/79:1900 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk), vari yrkats

1. att riksdagen hemställde hos regeringen om förslag syftande till att staten övertog det ekonomiska ansvaret för grundskolan,

2. att riksdagen hemställde hos regeringen om att grundskolans resurser förstärktes så att utbildningsmässig skiftning av eleverna upphörde.

3. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad som i övrigt framhållits i motionen.

Ovannämnda motioner hade remitterats till utbildningsutskottet som sedermera överlämnat dem till finansutskottet.

Utskottet hemställde

1. beträffande fördelningen av kostnaderna för skolväsendet mellan stat och kommun att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:805, yrkandet 1, och 1978/79:1900, yrkandet 1,

2. beträffande förslag om nytt system för statsbidrag till grundskolan att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:805, yrkandet 2,

3. beträffande förstärkning av grundskolans resurser att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1900, yrkandet 2,

4. beträffande statsbidrag för skolkuratorer och skolpsykologer att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:805, yrkandet 3,

5. beträffande tillkännagivande i övrigt till regeringen att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1900, yrkandet 3,

6. beträffande statens och kommunernas ansvar för den samlade personalpolitiken på skolområdet att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1380,

7. beträffande bidrag för återanskaffning av undervisningsmateriel att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1385,

8. beträffande visst bemyndigande att riksdagen bemyndigade regeringen att meddela bestämmelser om statsbidrag till kostnader för uppförande av elevhem i enlighet med vad som förordats i propositionen,

9. beträffande slopande av vissa specialdestinerade statsbidrag att riksdagen beslutade om avveckling av statsbidragen till bostäder för lärare, audiovisuell utrustning, inventarier i teknikverkstad samt undervisningsmateriel för viss utbildning inom gymnasieskolan och högskolan i enlighet med vad som förordats i propositionen.

*Punkten F 1 (Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.)*

Regeringen hade i propositionen 1978/79:100 bil. 13 (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att i avvaktan på särskild proposition i ämnet för budgetåret 1979/80 till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. beräkna ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.

Därefter hade regeringen i propositionen 1978/79:95 bil. 5 (jordbruksdepartementet) under punkten 1 (H 13 s. 1–7) föreslagit att riksdagen skulle

1. godkänna de riktlinjer som anförts i propositionen i fråga om det framtida statliga stödet till kommunala avloppsanläggningar,

2. medge att för budgetåret 1979/80 statsbidrag till avloppsreningsverk fick beviljas med sammanlagt högst 90 000 000 kr.,

3. till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1979/80 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 100 000 000 kr.

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

I detta sammanhang hade behandlats de med anledning av propositionen 1978/79:95 väckta motionerna

1978/79:2351 av Alvar Andersson m. fl. (c), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen beslutade uttala att övergångstiden, under vilken statsbidrag utgick för avloppsreningsverk, utsträcktes till den 31 december 1983 på sätt som angivits i motionen (yrkandet 2), och

1978/79:2371 av Olof Palme m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen beslutade avslå regeringens förslag om att statsbidraget till kommunala avloppsanläggningar skulle upphöra att gälla från den 1 januari 1981 (yrkandet 4).

Utskottet hemställde  
att riksdagen skulle

1. med anledning av motionerna 1978/79:2351, yrkandet 2, och 1978/79:2371, yrkandet 4, avslå de riktlinjer som förordats i propositionen i fråga om det framtida statliga stödet till kommunala avloppsanläggningar och som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. medge att för budgetåret 1979/80 statsbidrag till avloppsreningsverk fick beviljas med sammanlagt högst 90 000 000 kr.,

3. till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1979/80 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 100 000 000 kr.

Reservation hade avgivits

10. av Knut Wachtmeister (m) och Rune Rydén (m) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen skulle med avslag på motionerna 1978/79:2351, yrkandet 2, och 1978/79:2371, yrkandet 4, godkänna de riktlinjer som förordats i propositionen i fråga om det framtida statliga stödet till kommunala avloppsanläggningar.

*Punkten G 1 (Ändring av statens andel av kostnaderna för statskommunala bostadsbidrag)*

Regeringen hade i propositionen 1978/79:95 bil. 6 (bostadsdepartementet) föreslagit riksdagen att godkänna den ändring av statens andel av kostnaderna för statskommunala bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl. och till vissa folkpensionärer m. fl. som förordats i propositionen.

I detta sammanhang hade behandlats

dels den med anledning av propositionen väckta motionen 1978/79:2307 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen beslutade uttala att åtgärder utan dröjsmål borde vidtas för att ernå en fullständig samordning av de statskommunala bostadsbidragen och de kommunala bostadstilläggen och att bidragen i sin helhet borde utgå ur statsbudgeten (yrkandet 3),

dels de under allmänna motionstiden vid 1978/79 års riksmöte väckta motionerna

1978/79:788 av Olof Palme m. fl. (s) såvitt nu var i fråga (yrkandet 19 i viss del) och

1978/79:1065 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen skulle uttala sig för en omläggning av bostadsstödet till barnfamiljer och hushåll utan barn till att bli en helt statlig angelägenhet och hos regeringen anhålla om skyndsamt utarbetande av förslag därom (yrkandet 1).

Motionerna 1978/79:788 och 1978/79:1065 hade hänvisats till civilutskottet men sedermera i nu ifrågakvarande delar överlämnats till finansutskottet.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:788, yrkandet 19, såvitt nu var i fråga och som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om fortsatt utredningsarbete rörande samordning mellan systemen för statskommunala bostadsbidrag och kommunalt bostadstillägg till folkpension.

2. att riksdagen med avslag på motionerna 1978/79:1065, yrkandet 1, och 1978/79:2307, yrkandet 3, godkände den ändring av statens andel av kostnaderna för statskommunala bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl. och till vissa folkpensionärer m. fl. som förordats i propositionen.

KJELL-OLOF FELDT (s):

Herr talman! Det finansutskottets betänkande om en reformering av den kommunala skatteutjämningen, som nu skall behandlas, är ett viktigt led i utvecklingen mot större rättvisa mellan medborgarna i det här landet. Det är också ett bra uttryck för hur solidaritet kan praktiseras. Genom utbyggnaden av utjämningsinslaget i statens stöd till kommunerna förbättras möjligheterna för de sämre ställda kommunerna att uppfylla de krav och tillgodose de behov som deras invånare har.

Föga av äran för det här tillfaller dock den sittande regeringen eller den närmast föregående, trepartiregeringen. Det skatteutjämningsystem som vi nu bygger vidare på konstruerades av Gunnar Sträng. Det var också han som tillsatte och gav direktiv till den kommunalekonomiska utredningen.

Folkpartiregeringen har inte gjort så mycket mera än att vidarebefordra den kommunalekonomiska utredningens förslag till riksdagen. De förändringar i utredningsförslaget som regeringen har föreslagit är praktiskt taget genomgående försämringar. På två punkter får också regeringen en välförtjänt bakläxa av finansutskottet.

Den första punkten gäller den litet besynnerliga idén att försöka spara pengar åt staten genom att avskaffa statsbidraget till byggandet av kommunala avloppsreningsverk. I själva verket skulle det leda till en stark utgiftsökning för staten under de närmaste åren. Dessutom skulle det på ett

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

godtyckligt sätt beröva vissa kommuner ett stöd, som samtidigt utgår till andra kommuner.

Den andra punkt där utskottet yrkar avslag på propositionen är förslaget att avskaffa statsbidraget till vissa idrottsanläggningar. Det är vänligast mot regeringen att beskriva det förslaget som en rejäl s. k. tabbe, som utskottet härmed räddar regeringen från att behöva göra.

Allvarligare är emellertid att regeringen i sin beskrivning av den kommunalekonomiska reformens principiella motiv och syften försöker ge reformen en delvis annan inriktning än vad kommunalekonomiska utredningen ville ge den. Budgetministern ägnar sig nämligen åt ett långt och yvigt resonemang om hur kommunerna nu skall tilldelas ansvaret för att stabilisera den svenska ekonomin. Det ansvar som regeringen och budgetministern inte tar skulle alltså skyfflas över på kommunalpolitikerna. Budgetministern hetsar upp sig till den grad att han till slut beskriver den kommunala utgiftsutvecklingen mest såsom ett resultat av kommunalpolitikernas privata ambitioner. Han glömmer totalt bort att även hans eget parti såsom de mest prioriterade områdena för en utbyggd samhällsservice i framtiden anger två tunga områden, där kommunerna har det huvudsakliga kostnadsansvaret, nämligen barnomsorgen och långtidssjukvården. Budgetministern är snubblande nära slutsatsen att huvudsyftet med reformeringen av den kommunala skatteutjämningen är att begränsa den kommunala ekonomin i stället för att förbättra den.

Utskottets borgerliga majoritet har funnit detta väl magstarkt och i väsentliga avseenden skrivit om propositionen i den här delen. Men man har ändå inte kunnat kosta på sig att uttrycka det självklara, nämligen att det är regeringen och riksdagen som har ansvaret för att anspråken från olika sektorer håller sig inom det samhällsekonomiska utrymmet, att bakom kommunernas utgifter står viktiga krav och behov från medborgarna, att de kommunala utgifterna inte får behandlas såsom en restpost som tillgodoses efter alla andra behov och att det är statens usla affärer och stora budgetunderskott som på sikt kommer att bli kommunernas huvudproblem när de utestängs från den kapitalmarknad som staten helt lägger beslag på.

För dessa ganska självklara motiv för en skatteutjämningsreform har vi reserverat oss. I propositionen och i majoritetsbetänkandet görs också, närmast i förbigående, ett viktigt principiellt ställningstagande om syftet med avgifter för den kommunala servicen. Kommunala avgifter rekommenderas där såsom medel för att styra inriktningen och omfattningen av den kommunala verksamheten. Något enda exempel på vad det är för slags verksamhet som på det sättet skall styras ges inte. Men man kan på goda grunder misstänka att den verksamhet som kan påverkas genom höjda avgifter – avgiftssänkningar är det uppenbarligen inte fråga om – är sådan verksamhet, där avgiftshöjningar slår ut vissa människor från möjligheten att utnyttja kommunens tjänster. Det blir då i allmänhet fråga om det sociala området.

Vi har reagerat mot sådana här dunkla antydningar, som dessutom av

moderaterna i andra sammanhang utförs betydligt klarare. Där är det naket och brutalt fråga om att låta pensionärer och barnfamiljer betala mer för vård och omsorg. Vi finner det principiellt felaktigt att använda avgifter för att minska efterfrågan på kommunala tjänster, som tillgodoser viktiga sociala behov.

Herr talman! Det finns ytterligare en väsentlig punkt, där regeringen, om sunt förnuft och god moral får råda, borde få bakläxa. Det gäller det ingrepp man gör i kommunalekonomiska utredningens förslag genom att förorda att statsbidraget till kommunerna för alkoholpolikliniker och vårdcentraler för narkotikamissbrukare skall upphöra fr. o. m. 1980.

Den här frågan har vandrat en litet krokig väg i utskottsbehandlingen. Det började med att socialutskottet i ett yttrande till finansutskottet enhälligt förordade att de nu aktuella bidragen skulle fortsätta att utgå. Det skedde i anledning av en moderat och en socialdemokratisk motion med samma yrkande.

Socialutskottet ansåg helt enkelt att det fortfarande behövdes en stimulans för kommunerna till *utveckling* av nykterhets- och narkomanvården.

Vid frågans behandling i finansutskottet blev utgången en annan. De borgerliga ledamöterna biträder nu propositionens förslag om att avveckla bidragen. Motiveringen är rätt och slätt att den borgerliga majoriteten inte funnit det möjligt att göra några besparingar i propositionens övriga förslag, som lämnade den totala kostnadsramen opåverkad av att statsbidraget till alkoholpoliklinikerna och narkomanvården bibehölls.

Socialutskottets uppfattning att specialbidrag behövs för att stimulera kommunerna till ytterligare utveckling av de här vårdformerna seglar finansutskottets majoritet förbi genom att förutsätta att bortfall av bidragen "inte behöver medföra en lägre ambitionsnivå" på det här området.

Jag hoppas att alla observerar skillnaden mellan dessa två formuleringar. Socialutskottets ståndpunkt var nämligen att nykterhets- och narkomanvården behöver utvecklas och bli bättre i kommunerna. Finansutskottets borgerliga ledamöter nöjer sig med att förutsätta att ambitionsnivån inte sänks.

Jag tror inte att det behöver råda någon tvekan om vem som har rätt i sak, socialutskottet eller finansutskottets majoritet. Vi behöver inte ta många steg ut ur det här huset för att kunna konstatera det enorma behovet av insatser mot sprit- och narkotikamissbruk.

Vi vet, allihop, att vårdresurserna i en lång rad kommuner inte räcker till, att mycket mer måste göras bara för att hindra fler människor att gå under och ytterligare människoliv att förspillas i onödan. Utskottsmajoritetens inställning att den nuvarande ambitionsnivån räcker är helt enkelt obegriplig.

Lika obegriplig är den snålhet som här visas. Varför skall bidragen till nykterhets- och narkomanvården slås ut, därför att man inte hittar besparingar på 69 milj. kr., när man accepterar att bidragen till avloppsrening och idrottsanläggningar – på sammanlagt 95 milj. kr. – bibehålls utan att finansutskottet gör några motsvarande besparingar? Det är ingen logik i detta.

Här är det sannerligen också fråga om en snålhet som bedrar visheten. Alla vet vilka stora kostnader som sprit- och narkotikamissbruket åsamkar samhället och vår totala ekonomi. Även om majoritetens förtröstan skulle vara riktig, att kommunerna efter bortfallet av statsbidragen inte *minskar* sina insatser, får med all sannolikhet en utbliven utveckling av vårdinsatserna ekonomiska konsekvenser, som vida överstiger de 70 miljoner som utskotts-majoriteten i ovist nit vill spara åt staten.

Herr talman! Jag hoppas att det finns tillräckligt många riksdagsledamöter med hjärta och förstånd att gå emot folkpartiregeringen och utskottsmajoriteten när det gäller bidragen till alkoholpoliklinikerna och vårdcentralerna för narkotikamissbrukare.

Med detta vill jag yrka bifall till de socialdemokratiska reservationerna.

I detta anförande instämde Lars Henrikson (s).

KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Regeringens proposition 95 om den kommunala ekonomin är ett ambitiöst försök att ta itu med de avsevärda och ständigt ökade problem som primärkommuner och landsting har att brottas med. Från moderat håll vill vi instämma i stora delar av propositionen, som bygger på den under trepartiregeringens tid fullbordade kommunalekonomiska utredningens arbete.

Vår huvudinvändning är att regeringen inte tillräckligt kraftfullt fullföljt i och för sig goda och lovvärda intentioner. Man hoppas, tror och förmodar i stället för att kräva. Trots sina förtjänster vilar något av en ofullbordad symfoni över verket.

Sålunda föreslås exempelvis att bidragen till kommunerna för 1980 ökas med närmare 1 1/2 miljarder, för att möjliggöra en skattesänkning som för de flesta ter sig mer och mer nödvändig. Så långt är allt gott och väl, men varken regeringen eller finansutskottets majoritet har vågat sig på att kräva en kommunalskattesänkning. Enligt vår uppfattning borde den kraftiga bidragsökningen motsvarande 1:16 kr. i minskat utdebiteringsbehov definitivt motivera krav på en skattesänkning.

Folkpartiet och centern nöjer sig med att uttrycka önskemålet att skatten skall sänkas där sådana möjligheter finns. Socialdemokraterna är tillfreds om kommunalskatten inte höjs. Jag är helt övertygad om att man från de andra partiernas sida misstagit sig på hur en majoritet av landets invånare vill ha det. Ta inte för givet att människor vill ha en utbyggd kommunal service när alternativet efter de ökade statsbidragen är en sänkt kommunalskatt. Kommunalskattetrycket har nu nått så långt att vi helt enkelt måste sänka det. Tidigare har vi några år haft kommunalskattestopp baserat på frivilliga överenskommelser, och mig veterligen var det inga som beklagade att serviceutbyggnaden därvid fick dämpas.

Mot bakgrunden av det sagda föreslår vi moderater dels att den föreslagna reformen genomförs på fyra år i stället för två, dels att det bör vara möjligt att kräva att under perioden fram till 1983 sänka kommunalskatten med

sammantaget 70 öre. Med det sagda yrkar jag bifall till reservationerna 2, 7 och 8.

Ett annat exempel på vad jag inledningsvis nämnde om bristen i propositionen på aktivt handlande, är hur frågan om den kommunala expansionstakten behandlats av regeringen. Enligt tidigare överenskommelse mellan staten å ena sidan och de båda kommunförbunden å den andra skulle ökningen begränsas till 3 % under vart och ett av åren 1979 och 1980.

Detta avtal har inte hållits av landstingen och primärkommunerna, utan expansionen 1979 beräknas bli hela 4 % enligt den nyligen avlämnade kompletteringspropositionen. Överskridandet är alltså ingalunda försumligt utan så mycket som 33 %. I juridisk mening är avtalet om de tre procenten naturligtvis inte bindande – kommunförbunden har ju ingen befälsrätt över sina medlemmar landstingen och primärkommunerna – men avtal bör hållas, och det ekonomiska läget är så pass allvarligt att vi helt enkelt är skyldiga att göra allt för att dämpa den för kraftiga expansionstakten.

Ett sätt är att se över gjorda transfereringsåtaganden. Vi finner att en sådan väg kan vara lämplig för att dämpa framtida expansion, och därför föreslår vi att kompensationen till kommunerna i anledning av 1974 års skattereform minskas med 450 milj. kr. för 1980, vilket motsvarar 0,5 % av den kommunala konsumtionen. Med det sagda yrkar jag bifall till reservationen 9.

En av propositionens bästa reformer är förslaget att kraftigt gallra i den rika flora som de specialdestinerade statsbidragen utgör. Det är definitivt ett steg i rätt riktning, och därför ter det sig en aning egendomligt att utskottet när det gäller statsbidragen till de kommunala avloppsreningsverken i likhet med majoriteten i jordbruksutskottet går mot regeringen och yrkar bifall till c- och s-motioner, som vill att dessa bidrag skall finnas kvar även efter 1 januari 1981.

I jordbruksutskottet har moderata samlingspartiet och folkpartiet en gemensam avvikande mening, där man vill följa regeringsförslaget. Det betonas i reservationen, vilket jag också vill understryka, att ambitionsnivån ingalunda därmed sänks och att det dessutom finns möjlighet att framöver bygga med beredskapsmedel.

Vad gör nu folkpartisterna i finansutskottet? Jo, de går emot både sin kollega i jordbruksutskottet och sin egen regering och yrkar bifall till c- och s-motionerna om specialdestinationens bibehållande. Kostnaderna för 1979 och 1980 beräknas till 90 å 100 milj. kr. årligen och blir naturligen inte lägre framöver. Man bekvämar sig inte med att anvisa motsvarande besparingar – detta trots att finansutskottet så sent som för ett par månader sedan krävde av alla andra utskott att nya utgiftskrav skulle åtföljas av motsvarande förslag till besparingar. Folkpartiets agerande i denna fråga är minst sagt anmärkningsvärt, och jag yrkar bifall till reservationen 10.

Herr talman! Tillåt mig något beröra reservationen 4 av Kjell-Olof Feldt m. fl., som herr Feldt nyss själv har berättat omsorgsfullt om. I denna reservation yrkar man bifall till en s- och en m-motion om att de

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

specialdestinerade bidragen till alkoholpolikliniker och vårdcentraler för narkotikamissbrukare skall bibehållas. Ett enigt socialutskott biträder förslagen men har inte velat ta upp yrkandet nr 2 i m-motionen om att finansieringen skulle ske inom totalramen och sålunda inte medföra ytterligare ökade statsutgifter.

Från moderat håll instämmer vi gärna i motionens syfte och anser det arbete ytterst betydelsefullt som utförs vid dessa polikliniker. Vi har försökt finna besparingsmöjligheter motsvarande de ca 70 milj. kr. som det rör sig om, men vi har lika litet som någon annan lyckats därmed. Det låter sig exempelvis knappast göras att minska procentsatsen i de tolv föreslagna bidragsklasserna till den kommunala skatteutjämningen. I konsekvensens namn har vi därför yrkat avslag på motionen i fråga.

Avsnittet Riktlinjer för en reformering av statsbidragsgivningen till kommuner och landstingskommuner, som återfinns på s. 11 i utskottets betänkande är värt några kommentarer, trots att vi i den fråga som jag nu tar upp inte har någon reservation.

I detta avsnitt förs det ett fullt riktigt resonemang, att skatteunderlagets naturliga tillväxt inte räcker till för att finansiera mer än en begränsad del av volymökningen i den kommunala verksamheten. Slutsatsen blir att det är nödvändigt med ökade statliga transfereringar till den kommunala sektorn. Vad man emellertid i utskottsbetänkandet sorgfälligt undvikit att rekommendera eller ens påtala är att alla möjligheter till besparingar inom den kommunala sektorn självfallet måste prövas.

Vid förra höstens ekonomiska debatt redogjorde jag för en lång rad sådana besparingsmöjligheter inom den kommunala sektorn, som jag inte här skall ta upp tiden med att upprepa. Jag finner det emellertid märkligt att inte utskottet i detta sammanhang ville följa mitt förslag att i utskottstexten understryka vikten av besparingar.

Avslutningsvis, herr talman, några ord om kommunala folkomröstningar, som vi har pläderat för i motionen 1108. Enligt vår uppfattning bör kommuninvånarna när det gäller kommunalskatten kunna få mer att säga till om genom att kommuner som tänker höja skatten dessförinnan låter invånarna säga sitt i en folkomröstning. Kan man folkomrösta om den ytterst komplicerade kärnkraften så går det förvisso också att göra det om så jordnära ting som om man exempelvis vill ha utbyggd barnomsorg till priset av 50 öre högre skatt. Vilken fin broms blotta vetskapen om en rådgivande folkomröstning skulle utgöra på alltför expansiva kommunalmän!

Jag yrkar alltså bifall till reservationerna 2, 7, 8, 9 och 10.

**BJÖRN MOLIN (fp):**

Herr talman! Utgångspunkten för den här debatten om den kommunala ekonomin och om systemet med skatteutjämning till kommunerna är självfallet värdet av den kommunala självstyrelsen. Det råder i vårt land en bred enighet om att den kommunala självstyrelsen är en av grundvalarna för vårt demokratiska styrelseskick. Om den kommunala självstyrelsen skall få ett meningsfullt innehåll måste den inrymma beslutanderätt i fråga om

hushållning med kommunens resurser. Kommunerna måste då självfallet ha resurser för den angelägna verksamhet som kommunerna är huvudmän för. Och för att kommunerna skall kunna ta ett ansvar för de naturligen begränsade ekonomiska resurser som står till förfogande, menar vi att man bör bevara den kommunala beskattningsrätten. I det finansiella samspellet mellan staten och kommunerna bör alltså finnas en sektor av autonomi för kommunerna.

I syfte att inom ramen för en balanserad samhällsekonomisk utveckling bevara ett utrymme av självbestämmande för kommunerna har under hela 1970-talet träffats frivilliga överenskommelser mellan å ena sidan regeringen och å den andra sidan kommunförbunden om en begränsning av de kommunala skattehöjningarna. I den senaste överenskommelsen mellan regeringen och kommunförbunden har man också innefattat en målsättning i fråga om den kommunala sektorns expansion. Den målsättningen är att volymökningen under 1979 och 1980 skall stanna vid 3 % per år.

Tyvärr måste man i dag konstatera att kommunerna ingalunda alltid levt upp till de här överenskommelserna. Den kommunala utdebiteringen har stigit kraftigare än som förutsatts i överenskommelserna, och det ser dess värre nu ut som om också volymökningen i den kommunala sektorn 1979 skall överstiga de rikttal som finns i överenskommelsen om en ökning med 3 % per år. Detta är naturligtvis inte tillfredsställande, och vi får återkomma till en grundligare diskussion om det här i samband med att vi debatterar kompletteringspropositionen i början av juni.

Vi vill från finansutskottets sida emellertid inte nu ta detta till intäkt för att ytterligare inskränka kommunernas självständiga beslutanderätt. Utskottet avvisar därför förslag från moderata samlingspartiet om reglering av den kommunala beskattningsrätten, om åtgärder för att hålla volymutvecklingen i kommunerna inom vissa gränser och om en skyldighet för kommunerna att sänka utdebiteringen så mycket som motsvarar den ökning av statsbidragen till kommunerna som följer av det nya skatteutjämningsystemet. Utskottsmajoriteten följer också regeringen i fråga om takten för införandet av det förbättrade skatteutjämningsystemet. Det bör ske på två år och inte, som föreslagits av moderaterna, på fyra år.

Dessa ställningstaganden från utskottets sida får emellertid inte tolkas så, att vi inte skulle vara medvetna om de problem som följer med den alltför snabba volymökningen i kommunerna. Det kommer att bli en svår uppgift för statsmakterna att göra en avvägning mellan tillgodoseendet av angelägna kommunala behov å den ena sidan och det samhällsekonomiska utrymme som står till buds framöver å den andra.

I syfte att underlätta denna avvägning har de tre partier som bildar majoritet i utskottet i den här frågan enats om att tillstyrka det nya skatteutjämningsystem som föreslagits av regeringen. Detta innebär en ökad överföring av resurser från staten till kommuner och landsting, räknat per helår på netto ca 2,8 miljarder kronor. Kostnadsökningen för staten för år 1980 stannar vid ca 1,7 miljarder kronor, vilket sammanhänger med att det nya systemet genomförs på två år.

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

I detta utskottsbetänkande föreslår finansutskottet att totalt mer än 8,5 miljarder kronor anvisas till kommunerna i form av generella bidrag av olika slag. Hela den samlade överföringen av medel från staten till kommunerna under 1980 kan beräknas bli omkring 35 miljarder kronor. Detta svarar mot drygt en fjärdedel, närmare bestämt 28 %, av kommunernas samlade inkomster. De här siffrorna belyser självfallet den stora betydelse som statsbidrag av olika slag har för finansieringen av den kommunala verksamheten. Att som yrkas i några vpk-motioner lägga på ännu mera i form av statsbidrag till kommunerna är mot denna bakgrund självfallet inte möjligt.

Herr talman! Det råder relativt bred enighet om den här stora satsningen från statens sida för att förbättra kommunernas ekonomi och för att undvika kommunalskattehöjningar i framtiden. Socialdemokraternas reservationer nr 1 och nr 3 ändrar inte i någon avgörande grad den här bilden. Man har från socialdemokratiskt håll bara velat göra en egen motivskrivning med några typiska slängar åt trepartiregeringen när det gäller den ekonomiska politiken. Jag avstår för dagen från att kommentera de delarna av reservationerna. Vi får återkomma till en bedömning av trepartiregeringens och folkpartiregeringens ekonomiska politik senare under det här riksmötet.

Vad jag upplever som viktigt är således att vi kunnat skapa en förhållandevis bred enighet om att staten skall stödja den angelägna kommunala verksamheten, men att vi samtidigt måste försöka hålla den kommunala verksamhetens expansion inom samhällsekonomiskt försvarbara ramar.

Det har varit en strävan att i samband med reformeringen av skatteutjämningsystemet avskaffa vissa specialdestinerade bidrag till kommunerna och täcka in motsvarande bidragsbehov via skatteutjämningsystemet. Också kommunförbunden har önskat en sådan förskjutning av bidragsgivningen från statens sida. I flertalet fall tillstyrker finansutskottet enhälligt regeringens förslag till avskaffande av specialdestinerade bidrag. På några punkter finns det emellertid delade meningar. Jag skall inte här närmare beröra den något speciella frågan om stöd till vissa idrotts- och friluftsanläggningar, bl. a. därför att det rör sig om ett anslag som under det närmaste budgetåret inte påverkas av en eventuell ändring i reglerna, och det är dessutom fråga om ett bidrag som i kronor räknat är litet. När det gäller statsbidragen till kommunala avloppsreningsverk, som Knut Wachtmeister berörde, vill jag bara säga att en eventuell ändring av reglerna inte får någon budgeteffekt under nästa budgetår.

Socialdemokraterna har på ett par punkter gått emot regeringens förslag om överföring av de specialdestinerade bidragen till det allmänna skatteutjämningsystemet och i stället önskat behålla eller i något fall öka dessa specialdestinerade bidrag. Det gäller dels bibehållande av statsbidragen till den kommunala nykterhetsvården, dels ett förslag om höjning av statsbidragen till daghem och fritidshem, förslag som sammanlagt skulle dra en kostnad av drygt en halv miljard kronor. Vad som i det sammanhanget är anmärkningsvärt är emellertid att socialdemokraterna inte vare sig vill räkna

ner skatteutjämningsystemets totalanslag med motsvarande belopp eller vill anvisa någon annan finansiering för att täcka de här specialdestinerade statsbidragen. Det säger en hel del om graden av ansvarsfullhet i socialdemokraternas ekonomiska politik. Jag avstår från att i detta sammanhang upprepa den diskussion vi hade tidigare i dag om hur man tänker sig att klara finansieringen av de jämfört med regeringens förslag höjda bidragen till kommunerna. Till Kjell-Olof Feldt vill jag bara säga att det naturligtvis inte är riktigt att karakterisera majoritetens linje som snålhet. Den kraftiga höjning som här föreslås av den totala överföringen till kommunerna garanterar naturligtvis att ambitionsnivån inte kommer att sänkas till följd av den här omläggningen.

Herr talman! Jag yrkar på alla punkter bifall till finansutskottets hemställan, och jag kan väl få lov att uttrycka tillfredsställelse över att vi – när det nu har gått snett i fråga om statsskatten – i alla fall när det gäller det kommunala skatteutjämningsystemet har kunnat nå en enighet, som bör kunna förbättra kommunernas trängda ekonomiska situation och bidra till att kommunalskattehöjningar i framtiden i stor utsträckning kan undvikas.

**KNUT WACHTMEISTER (m)** kort genmäle:

Herr talman! När Björn Molin motiverar att folkpartiet i finansutskottet kört över både partivännern i jordbruksutskottet och sin egen regering beträffande de specialdestinerade statsbidragen till kommunala avloppsreningsverk med att det inte får någon effekt på den kommande budgeten är det ett utomordentligt dåligt försvar.

Finansutskottet har i sitt betänkande nr 20 för ett par månader sedan framhållit nödvändigheten av att andra utskott som föreslår ökningar av budgeten också bör komma med förslag till besparingar.

Vidare säger utskottet följande: "Under riksdagsbehandlingen måste därför en lika restriktiv hållning intas till förslag som innebär att man i och för sig undviker utgiftsökningar för 1979/80 men som medför utgifter längre fram."

Det är alltså precis lika angeläget för finansutskottet att undvika utgiftsökningar i framtida budgetar utan att anvisa var medlen skall tas. Det har finansutskottet uppmanat andra utskott att göra. Det är ett minimikrav att vi själva lever som vi lär.

**BJÖRN MOLIN (fp)** kort genmäle:

Herr talman! Får jag bara säga till Knut Wachtmeister att det uttalande som finansutskottet gjorde i sitt betänkande 1978/79:20 dels avsåg helt nya statsutgifter, dels avsåg en ökad ambitionsnivå i fråga om befintliga utgiftsslag. Ingetdera av dessa fall gäller i det här avseendet. Här är frågan om man skall bibehålla ett statsbidrag till kommunala avloppsreningsverk eller om man skall föra in det bidraget i det kommunala skatteutjämningsystemet. Det jag sade var att vad man än gör på den punkten så kommer det inte att få någon budgeteffekt, i varje fall inte under budgetåret 1979/80, eftersom ingen föreslagit att detta bidrag skall avskaffas redan för nästa budgetår. Det

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

betyder alltså att vi har möjligheter att pröva frågan om konstruktionen av det här statsbidraget längre fram.

KNUT WACHTMEISTER (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag tycker inte att detta var ett tillräckligt bra försvar. I så fall kan nämligen de andra utskotten anföra samma motivering om de kommer med förslag som under senare budgetår medför ökade statsutgifter.

Det är ofrånkomligt att avsikten inte är att detta bidrag skall rymmas inom den totalram som föreslås i propositionen, utan det blir en fördring. Man har alltså gått emot den egna regeringens proposition, och det finner jag anmärkningsvärt.

AXEL KRISTIANSSON (c):

Herr talman! Det föreliggande utskottsbetänkandet är, som redan framgått av debatten, kantat med reservationer från såväl höger som vänster, för att nu använda de klassiska partiorienteringarna. Enbart detta kan ge anledning till antagandet att vi från centerns sida är relativt belåtna med den slutprodukt som i dag ligger på riksdagens bord. Så är också fallet. Men att bara uttrycka tillfredsställelse brukar ju inte vara någon anledning till att göra inlägg i debatten. Så är inte heller fallet för mitt vidkommande. Jag vill därtill göra några från centerns utgångspunkt viktiga markeringar, såväl historiska som framtidsytande.

Låt mig emellertid få säga att kommunerna – i första hand primärkommunerna – utgör det fundament på vilket vårt demokratiska samhällssystem vilar. Detta kan, om man så vill, tolkas rent bokstavligt så till vida att det är genom den kommunala verksamheten som vi fått ett brett engagemang från medborgarnas sida i samhällsarbetet. Det breda engagemanget och det förhållandet att de kommunala frågorna så nära berör människorna har därvidlag sin alldeles särskilda betydelse. Visserligen gick åtskilligt av såväl bred förankring som närkontakt förlorat vid den tvångsvis genomförda kommunsammanslagningen, men alltjämt kvarstår det faktum att kommunerna, de kommunala förvaltningarna och inte minst de kommunala förtroendemännen är de yttersta känslspröten i den demokratiska beslutsprocessen.

Den senaste tidens utveckling på detta område har, som framgår av föreliggande beslutsunderlag, kännetecknats av en mycket stark expansion. I och för sig är detta kanske inte så märkvärdigt. Det finns ett orsakssammanhang som nog bör genomlysas innan den definitiva förmyndardomen utskrivs över den kommunala självstyrelsen inkl. rätten att själv beskatta. Den grundläggande orsaken ligger ju i att kommunernas primära uppgifter ökat och fått allt större betydelse i den välförhållande utveckling vi har upplevt under de senaste decennierna och så långt möjligt sökt att rättvist fördela – en välförhållande utveckling som därtill av statsmakterna i viss mån överdiskonterats genom ständigt nya åligganden på kommunerna.

Vid avläsningen av de höga expansionstal som redovisas för de allra senaste åren bör förmodligen också en viss konjunktorkorrigerings göras. Till

alla andra uppgifter har kommunerna nämligen också haft att i viss mån vara sysselsättningsregulator – en buffert mellan konjunkturerna, om man så vill uttrycka det.

När man utifrån en totalbedömning av våra tillgångar gör den värderingen att kommunerna expanderat för snabbt bör man således ha i minnet dels de kommunala uppgifternas art och betydelse i den välståndsutveckling vi upplevt, dels att statsmakterna ställt stora krav på utbyggnad av samhälls-service både kvantitativt och kvalitetsmässigt.

Från centerns sida har vi hävdad och hävdar alltså, trots att vi inte minst i vår motion med anledning av kompletteringspropositionen tryckt hårt på att kommunerna bör hålla sig inom angivna ekonomiska ramar, att den kommunala självbestämmanderätten måste värnas. Vi avvisar därför krav som ställs på kommunalt skattetak eller antydan därom. Vi tror på ett visst och inte så litet självansvar därvidlag hos de kommunala beslutsfattarna. Att man på den allra senaste tiden har överskridit de angivna ramarna må vara hänt. Vi tror att en viss bromssträcka bör medges vid tillämpningen av de överenskomna ramarna.

Utgiftsexpansionen har, som redan antytts, således i stor utsträckning varit föranledd av kostnadsöverväldningen från staten och av fördyrande statsbidragsbestämmelser. Jag vill, herr talman, som ett belegg härför citera ett brottstycke ur ett yttrande över KEU 76 från Kungsbacka kommun. Kungsbacka är en medelstor kommun, som dock är i stark expansion. Det heter i referatet:

*”Kungsbacka kommun anför att KEU 76 överväger ökad statlig styrning för att begränsa den kommunala utgiftsexpansionen. Däremot går utredningen helt förbi att redan befintlig styrning kan minska kommunernas möjligheter att effektivt utnyttja sina resurser och därmed begränsa utgifterna. Så skulle t. ex. en större frihet till lokal anpassning av barnomsorgen kunna innebära väsentliga besparingar, utan att kvalitét och volym skulle påverkas negativt. Samutnyttjande av lokaler, enkla och flexibla byggnader, alternativa verksamhetsformer, samordnad verksamhet barnomsorg – fritidsverksamhet – skola är exempel på åtgärder, som måste vidtas av kommunerna för att resurser skall räcka till. Nuvarande statsbidragsbestämmelser försvårar denna nödvändiga resurshushållning. Över huvud taget borde frågan om bästa möjliga resurshushållning ägnats större uppmärksamhet i utredningen.”*

Citatet ger vid handen att fördyringar och komplikationer föranleds inte enbart av riksdagsbeslut i och för sig utan också av myndigheternas ofta alltför nitiska detaljföreskrifter.

Från centerns sida hälsar vi således övergången från specialdestinerade statsbidrag till mera generella sådana med tillfredsställelse. Vi har länge arbetat för en sådan ordning på område efter område. Efter hand bör detta rimligen följas av mindre detaljstyrning och mindre byråkrati liksom av ett i högre grad decentraliserat beslutsfattande och verka befrämjande på den kommunala demokratin. I motion 2351 av Alvar Andersson m. fl. har vi utvecklat dessa synpunkter, dock med beaktande av att det vid slopandet av

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

vissa specialdestinerade anslag kan uppstå övergångsproblem. Ett sådant har välvilligt behandlats av utskottet, något som redan har påpekats av tidigare talare.

Jag tänker främst på bidraget till kommunala reningsverk, där vi från centerns sida yrkat att de specialdestinerade statsbidragen skall utgå längre än vad som var avsikten i propositionen. Jag måste säga – här riktar jag mig inte minst till Knut Wachtmeister – att jag tror att det i detta sammanhang finns alldeles speciella skäl, inte minst praktiska, att frånga propositionen. Det skulle under alla förhållanden ha blivit en väldig hausse på denna marknad, och i detta sammanhang skulle inte någon part ha varit betjänt av detta annat än möjligen entreprenörerna. Det är ju fråga om investeringar som måste sträcka sig över en viss tid.

Jag kanske borde säga några ord också om den fråga som varit under utskottets prövning och som gäller specialdestinerade bidrag till alkohol- och narkotikakliniker. Denna fråga hade enligt Kjell-Olof Feldt vandrat en mycket krokig väg.

Det är klart att detta är ett vällovt syfte. Vi vill inte på något sätt bestrida detta. Men när man har gjort avvägningen och kommit fram till en slutprodukt, har man beaktat att det specialdestinerade bidrag till kommunerna som indragits dock finns tillgodosett i totalbeloppet. Från utgångspunkten att man dels önskar en övergång till mera generella bidrag, dels har förtroende för de kommunala beslutsfattarna kan jag inte finna att det finns någon anledning att bibehålla detta specialdestinerade bidrag. I så fall skulle bidraget avräknas från totalsumman, men det har inte varit praktiskt möjligt att genomföra det.

Jag vill säga detta inte minst därför att jag vet att det finns vissa pådrivare som anser att man här gör ett fel som kan få betänkliga följder. Men dessa följder kan inte uppkomma under andra förutsättningar än att de som har ansvaret i kommunerna inte skulle känna detta ansvar.

Herr talman! Dagens debatter – å ena sidan skattedebatten och å andra sidan den kommunalekonomiska debatten – har många beröringspunkter och går delvis i varandra. Man kan t. ex. inte tala om totalt skattetryck, ej heller om marginalsatser som vi talat om så mycket i dag, utan att därvid också beakta den kommunala utdebiteringen. Härvidlag kommer också skatteutjämningen in i bilden, eftersom förutsättningarna är så olika från kommun till kommun. Vi har från centerns sida alltid hävdat att samma samhällsservice skall ges medborgarna oavsett bostättningsort och oavsett kommuntillhörighet. Storkommunbildningen löste inte detta problem. Alltjämt kvarstår stora olikheter i avseende på såväl skattekraft som åldersstruktur. Det finns regionala skillnader men också inomregionala skillnader som följer kommungränserna. Den totalt ökade skatteutjämningen ligger således helt i linje med centerns politik. Herr Feldt må försöka att ta äran åt sitt eget parti, men jag tror att han härvidlag måste dela med sig.

Detsamma kan sägas om grunderna för fördelningen. Totalomdömet är att efter denna reforms genomförande bör förhållandena efter hand vara rätt väl tillgodosedda också i kommuner med svagare utveckling och en kostnads-

mässigt ofördelaktig åldersstruktur.

Herr talman! Jag har med det anförda försökt framhålla att vi från centerns sida ser denna reform såsom angelägen och nödvändig för att kunna upprätthålla en vital kommunal demokrati och för att klara det i vårt samhällssystem nödvändiga samspelet mellan stat och kommun, och vi ser det också – rätt och med ansvar hanterat – som det viktigaste steget i den skatteomläggningsprocess som pågår och varom dagens kommunaldebatt kretsat. Men vi är klart medvetna om att detta beslut – dels med hänsyn till den kommunala sektorns stora och avgörande betydelse i relation till de totala resurserna, dels med tanke på beslutets involvering i en skatteomläggningsprocess, där det totalt inte finns utrymme för någon ökning av skatterna – lägger ett mycket stort ansvar på den kommunala representationen i nämnder och styrelser, liksom på de slutligt avgörande beslutsorganen. Vi tror emellertid från centerns sida att de kommunala förtroendemännen skall motsvara förtroendet.

Med dessa ord, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottsmajoritetens hemställan.

**KJELL-OLOF FELDT (s)** kort genmäle:

Herr talman! Jag har bara en fråga att ställa till Axel Kristiansson.

Som motivering för sitt ställningstagande att vilja slopa specialbidragen till alkoholpoliklinikerna och vårdcentralerna för narkotikamissbrukare anför Axel Kristiansson – det är tydligen hans huvudskäl – att om det inträffar någon försämring i de kommunala insatserna därvidlag eller om kommunerna inte fortsätter med den utveckling som är nödvändig, så faller det på kommunalpolitikernas ansvar. Axel Kristiansson utgår från att kommunalpolitikerna är beredda att ta detta ansvar och satsa de pengar som behövs för de här vårdinsatserna.

Då är min fråga: När Axel Kristiansson däremot vill behålla bidragen till den kommunala avloppsreningen, beror det då på att han tror att kommunalpolitikerna där icke kommer att leva upp till sitt ansvar att hålla vattnet rent? Däremot utgår han tydligen från att de kommer att ta sitt ansvar när det gäller vårdinsatserna.

**AXEL KRISTIANSSON (c)** kort genmäle:

Herr talman! Jag vill på herr Feldts fråga svara att jag faktiskt tror det är en skillnad av ett annat slag också. Bidraget till vatten och avlopp är, som jag ser det, ett rent investeringsbidrag, där vissa kommuner ligger före och andra ligger efter, ibland av egen förskyllan men i flertalet fall säkerligen oförskyllt.

Därtill finns det, såsom finansutskottets ordförande angav, medel anslagna för det kommande budgetåret. Det är också en avgörande faktor.

Får jag vidare med hänsyn till vad herr Feldt sade i sitt huvudanförande om den krokiga vägen – socialutskottet hade tillstyrkt förslaget, och det förvånade honom att finansutskottets majoritet inte hade följt det – bara säga att ett tyckande i fackutskotten ju inte kan vara helt avgörande för

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

finansutskottets bedömning. Det var emellertid så att socialutskottet i sitt yttrande sade sig inte kunna bedöma huruvida detta statsbidrag skulle inrymmas i det ordinarie anslaget till kommunerna eller ligga vid sidan om det. Socialutskottet ansåg att det helt ankom på finansutskottet att bedöma den frågan.

För centrens vidkommande har vi gjort den bedömningen, att kommunerna totalt sett har blivit väl tillgodosedda. Det är då deras sak att prioritera, och jag kan inte tänka mig annat än att man där gör den prioritering som man anser vara den riktiga.

KJELL-OLOF FELDT (s) kort genmäle:

Herr talman! Axel Kristiansson sade att det var ett tyckande i socialutskottet att specialbidragen behövs för att stimulera kommunerna att göra de nödvändiga insatserna på vårdområdet. Det var väl en litet slarvig beskrivning av bakgrunden till ärendet.

Kommunalekonomiska utredningen ansåg att dessa bidrag behövdes. Dess åsikt grundades på ett noggrant utredningsarbete. Socialutredningen hade samma uppfattning – att de här bidragen behövs och inte kan undvaras. Alla remissinstanser har också haft den uppfattningen. Men de som har tyckt är socialministern och budgetministern, Axel Kristiansson och några till i finansutskottet. Det är ni som har tyckt till.

Axel Kristiansson försökte beskriva skillnaderna i våra kommunalpolitikens vilja att ta ansvar för sina medborgares välfärd. När det gäller investeringar i kommunerna skulle vi inte kunna lita på kommunalmännens vilja och förmåga att ta ansvar, men det skulle vi kunna göra när det gäller driftutgifter. Är det denna djuppsykologiska tolkning av den kommunalpolitiska moralen som ligger bakom Axel Kristianssons ställningstagande? I så fall är jag litet paff.

AXEL KRISTIANSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Tyckande eller inte – fäst er inte alltför mycket vid ordvalet, Kjell-Olof Feldt!

Socialutskottet säger faktiskt i sitt yttrande att det ankommer på finansutskottet att göra den ekonomiska bedömningen. Också KEU har sagt detta. Men Kjell-Olof Feldt är fullt medveten om att beträffande KBT har oppositionen gått längre än vad KEU hade föreslagit. Således är den totala summan väl intäckt för kommunernas vidkommande.

Jag kan inte finna annat än att det föreligger en skillnad mellan å ena sidan investeringsbidrag och å andra sidan driftbidrag. Investeringsbidrag kan inte alla kommuner få på en gång – några måste vänta om inte marknaden skall bli överhettad. Driftbidragen däremot ges år efter år med ungefär samma belopp och kan fördelas jämnt mellan kommunerna.

NILS BERNDTSON (vpk):

Herr talman! I propositionen 95 om den kommunala ekonomin fastslår budget- och ekonomiministern: "Kommuner och landstingskommuner

svarar för viktiga delar av samhällets verksamhet. De har fått en allt större betydelse i samhällsekonomin samt för människors välfärd och trygghet. De kan också väntas få en fortsatt central roll i välfärdsutvecklingen.”

Dessa konstateranden borde logiskt ha lett fram till att därför bör också kommuner och landsting få ökade resurser för att klara de viktiga delarna av samhällets verksamhet. Men Ingemar Mundebo behöver inte många rader om det begränsade utrymmet i samhällsekonomin och behovet av åtstramning innan han slår fast: ”I propositionen görs en genomgång av de medel som står till buds för att dämpa den kommunala utgiftsexpansionen.”

Det talas om uppföljning av överenskommelser mellan stat och kommun och ”om inte de frivilliga överenskommelserna leder till ökat resultat kommer det att bli nödvändigt att överväga även andra åtgärder, varvid lagstiftning om en begränsning av det kommunala skatteuttaget kan få förnyad aktualitet”.

Detta är i koncentrat den linje regeringen för mot kommuner och landsting. I ord hyllar man kommuner och landsting för den viktiga roll de fullgör. Men om dessa viktiga uppgifter kräver mer resurser än vad regeringen anser befogat, då är man beredd att tillgripa ett skattetak och andra lagstiftningsåtgärder.

Det är åtgärder som riktar sig mot viktiga delar av samhällets verksamhet regeringen förespråkar. Det är inte nödvändiga åtgärder mot de stigande kommunalskatterna som föreslås. Finansutskottet är följsamt och brer på litet extra. Utskottet talar om ”angelägna verksamheter, där det också i framtiden finns behov av utbyggnad” och pekar särskilt på ”den kommunala verksamhet som kommer de svagaste och mest utsatta grupperna i samhället till del”. Efter att ha understrukit den kommunala verksamhetens betydelse för medborgarna landar man dock på behovet av begränsningar och ser tydligen något som liknar reformstopp vara vägen till begränsning av den kommunala konsumtionstillväxten.

De stigande kommunalskatterna kan dock inte angripas med en politik som innebär försämrade social service för medborgarna. Det kan endast ske genom att den kommunala sektorn får de nödvändiga ekonomiska resurserna. Kommunalskatterna har fördubblats sedan 1960 och tredubblats sedan 1950. Den genomsnittliga utdebiteringen uppgår nu till över 29 kr. Det betyder väsentligt över 30 kr. i många kommuner. Snart nog tar kommunalskatten en tredjedel av varje intjänad hundralapp. Den drabbar också orättvist och är mest kännbar för låginkomsttagarna. Åtgärder för att stoppa kommunalskattehöjningarna och sänka kommunalskatterna behövs. Detta kan dock endast ske genom att kommunerna tillförs resurser, bl. a. i form av höjda statsbidrag. De stigande kommunalskatterna kan inte angripas med metoder som innebär försämrade social service. Detta drabbar de svagaste och mest utsatta grupperna i samhället.

Regeringen söker framställa sin politik som generös mot kommuner och landsting. Man har följt kommunalekonomiska utredningens förslag på väsentliga punkter, heter det. Man glömmer då att tala om att denna utredning styrdes av direktiv som präglades av uppfattningen om en

nödvändig åtstramning på den kommunala sektorn. Den utredningen anvisade inte vägar för hur kommunerna skulle kunna fylla sina serviceuppgifter utan kraftiga skattehöjningar.

Björn Molins, i djup statsmannaton framförda, beskrivning av den kommunala expansionen och den statliga överföringen till kommunerna blir föga meningsfull avskild från sitt sammanhang. Expansionen måste ses i förhållande till vilka uppgifter kommuner och landsting ålagts att klara. Den statliga överföringen ligger inte *över* utan *under* vad som borde följa av statliga beslut och ålägganden för den kommunala sektorn. Kostnadsövervältringen har pågått mycket länge. Det finns också en överföring från kommunerna till staten som man talar alltför litet om.

Den kommunala sektorns expansion måste ses mot bakgrund av de nya uppgifter som lagts på kommuner och landsting. Vid remissbehandlingen av kommunalekonomiska utredningens förslag påtalades det faktum att de behov och mål som ligger bakom den kommunala utgiftsexpansionen otillräckligt analyserats. Likaså är det missvisande att ställa kommunal service i motsatsförhållande till privat konsumtion, eftersom den kommunala servicen för stora grupper utgör ett viktigt inslag i den privata levnadsstandarden. Den bristande analysen präglar också propositionen, liksom finansutskottets betänkande.

Åtstramningspolitikens konsekvenser för social service, för sysselsättning och för andra viktiga områden förbigås på ett skrämmande sätt. Den kritik som vänsterpartiet kommunisterna reservationsvis utvecklade mot kommunalekonomiska utredningens förslag har giltighet i fråga om propositionen och finansutskottets betänkande. Vi har under lång tid rest en rad krav som skulle underlätta den ekonomiska situationen för kommuner och landsting. Det gäller ökade statsbidrag till vissa verksamheter osv. Vi har också aktualiserat ett helt nytt skattesystem med en enhetlig, progressiv skatt för att finansiera statens och kommunernas utgifter för samhällsservicen.

I finansutskottets betänkande behandlas vpk-motioner som berör ökad statsbidragsgivning till kommuner och landsting för att motverka kommunalskattehöjningar, ett särskilt statsbidrag på 1 miljard kronor till kommuner och landsting för 1980 att i första hand användas för utbyggnad av barnomsorgen och för att bekämpa ungdomsarbetslösheten, statliga bidrag som garanterar invånarna i alla kommuner en socialt och kulturellt likvärdig standard, det statliga grundbidraget till de kommunala bostadstilläggen, den avdragsfria sidoinkomsten för pensionärerna, statsbidragen för skolverksamheten, bostadsstödet till bl. a. barnfamiljerna m. m.

Den genomgående linjen i motionerna är att kommunerna skall tillförsäkras de nödvändiga resurserna för att upprätthålla och utbygga servicen utan att behöva tillgripa skattehöjningar. Vpk-motionerna har en helt annan inriktning än den som kännetecknar regeringens förslag. Jag vill, herr talman, yrka bifall till samtliga i detta betänkande behandlade vpk-motioner.

Trots att finansutskottet är mycket följsamt mot regeringens förslag vill moderaterna gå längre. De moderata reservanterna vill försämra skatteutjämningsbidraget. De vill ha bestraffningar mot kommuner som inte kan klara

ekonomin utan skattehöjningar osv. Dessa propåer måste avvisas.

Särskild uppmärksamhet har en delfråga rörande statsbidragen fått. Det gäller förslaget att statsbidragen till alkoholpolikliniker och vårdcentraler för narkotikamissbrukare skall upphöra fr. o. m. 1980. Mot socialutskottets yttrande, som går ut på att bidragen bör finnas kvar, har finansutskottets majoritet ställt upp på regeringens förslag. Detta är anmärkningsvärt. Finansutskottet säger sig inte ha funnit några besparingsmöjligheter på andra områden för att kunna ha bidraget kvar. Risken är väl att man också i berörda kommuner kommer att få svårt att finna besparingsmöjligheter som kompenserar bortfallet av statsbidragen. Då är risken stor att det är just den här verksamheten som kommer i kläm. Det blir de utslagna som drabbas.

Dess värre är det inte enbart indragningen av statsbidragen till alkoholpolikliniker och vårdcentraler för narkotikamissbrukare som får negativa verkningar. Likartade effekter kan befaras på flera andra områden.

När kommunalekonomiska utredningen framlade sitt betänkande Översyn av de speciella statsbidragen till kommunerna anförde jag på vpk:s vägnar i en reservation kritik mot indragningen av statsbidrag. Jag hävdade att även om man förutsätter att berörda statsbidrag som regel överförs till skatteutjämningsystemet kan indragningen av vissa statsbidrag bli kännbara för enskilda kommuner. Ett statsbidrag som totalt sett har liten betydelse för kommunernas ekonomi kan vara av stor betydelse för en enskild kommun med speciell struktur. I skatteutjämningsystemet torde däremot beloppet i fråga bli av ringa betydelse, påpekades i reservationen.

Nu visar sig effekterna av denna nit att dra in vissa statsbidrag. Förutom för alkohol- och narkotikavården kan exempelvis åtgärden bli kännbar i kommuner med många invandrare. Särskild risk finns också att zigenarna kommer i kläm. Berörda kommuners kostnader har ökat och kommer att öka, om man skall leva upp till målsättningarna bl. a. i fråga om undervisningen. Nu drar man in ett statsbidrag utan att statsmakternas mål i övrigt uppnåts. Man äventyrar pågående verksamhet, och redan nu stora svårigheter blir ännu större. Olikheterna är stora mellan kommunerna när det gäller kostnader av detta slag. Därför bör också särskilda statsbidrag finnas kvar. Indragningsivern kommer att drabba grupper som behöver särskilt stöd. Detta är oacceptabelt.

Listan i övrigt över indragna statsbidrag kan starkt ifrågasättas. Den omfattar ferievistelse för barn, bidrag till familjerådgivning, statsbidrag till omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. m. Man måste hela tiden hålla i minnet att denna indragning av bidrag sker samtidigt med en åtstramning i övrigt mot kommunerna.

Regeringen ser en statlig åtstramning mot kommunerna som en lösning på den kommunalekonomiska situationen, men blundar för de sociala konsekvenserna av att den kommunala sektorn inte får erforderliga resurser. Regeringen hävdar att det finns förutsättningar för en omprövning av redan befintlig verksamhet i kommunerna, men kan inte vara okunnig om att bakåtsträvande krafter, som vill försämra den kommunala servicen och öka avgiftsfinansieringen, driver denna linje. Regeringen anför att avgifterna är

”ett medel som kan dämpa efterfrågan på kommunala tjänster”, men förtiger att detta främst drabbar dem som bäst behöver tjänsterna.

Regeringen framställer förslagen i fråga om skatteutjämningen som ett resurstillskott som möjliggör skattesänkningar men vet att insatserna är helt otillräckliga. Den smiter också undan de stora skillnaderna mellan kommunerna genom att hänvisa till den inomregionala skatteutjämningen, där staten inte medverkar.

Regeringen uppskjuter ännu ett år den rimliga reformen att inräkna vissa skattepliktiga förmåner i det kommunala skatteunderlaget. Den förutsätter att eftersläpningarna i utbetalningen av kommunalskattemedel skall bestå. Mot att man ger vissa bidrag till de kommunala bostadstilläggen för pensionärerna sänker man statsbidragen till de statskommunala bostadstilläggen: man ger med den ena handen och tar tillbaka med den andra. Statsbidrag avvecklas trots att detta drabbar utslagna och invandra-re.

Detta är innebörden i regeringens förslag om den kommunala ekonomin. Bakom dessa förslag sluter finansutskottets borgerliga majoritet upp, och moderaterna vill gå ännu längre i hotet om lagstiftning mot kommunerna.

Herr talman! Åtgärder som möjliggör en sänkning av kommunalskatterna och en fortsatt utbyggnad av nödvändig social service avvisas av finansutskottet. Kommuner och landsting får nöja sig med vackra ord om att de svarar för viktiga delar av samhällets verksamhet och att de kan väntas få en fortsatt central roll i välfärdsutvecklingen. Några resurser för att fullgöra sina uppgifter kan dock inte kommuner och landsting vänta från borgerliga partier, i eller utanför regeringen.

ROLF HAGEL (apk):

Herr talman! Vad finansutskottet här har presenterat är en språklig sammanfogning av budgetministerns proposition 95 och kommunalekonomiska utredningen. Detta serveras riksdagen garnerat med några egna plattityder. Exempel på sådana är påståendena att den kommunala självstyrelsen utgör en av grundvalarna för det svenska styrelseskicket och att kommunerna och landstingskommunerna numera har resurser att i större utsträckning än tidigare handha de uppgifter som anförtrots dem.

Den lovprisade kommunala självstyrelsen är av formell karaktär. Kommunalpolitiken består till övervägande del av att verkställa vad lagstiftningen ålägger kommunerna och fördela en given mängd pengar på olika utgiftsposter. Lagstiftningen hindrar kommunerna från att skapa ekonomiska resurser på andra vägar än genom att höja den regressiva proportionella kommunalskatten eller genom avgiftshöjningar. Den senare utvägen är den av borgerliga politiker mest omhuldade metoden.

Inflation och arbetslöshet med åtföljande minskade skatteinkomster och ökade sociala utgifter har försatt många kommuner i tvångssituationer. Även kommuner med arbetarmajoritet har tvingats tillgripa nedskärningar på

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

sociala och kulturella områden, nedskärningar som till 100 % drabbar arbetarklassen.

Allt fler kommuner tvingas ut på den kapitalistiska lånemarknaden för att i likhet med budgetministern hålla karusellen i gång med nya lån för att betala räntorna på de gamla. I det avseendet är utskottets rubriksättning, Samspel mellan stat och kommun, helt relevant – men bara i detta avseende. Statens ekonomiska balansgång på slak lina är utan tvivel självförråd, men kommunernas är påtvungen.

Staten kan förbättra sitt ekonomiska läge genom att upphöra med miljardrullningen till privatföretagen och till det militärindustriella komplexet. Man kan öka sina inkomster genom att beskatta företagen hårdare. Den nuvarande beskattningen är nästan bara symbolisk. Kommunerna kan i nuvarande läge bara öka sina resurser och sanera sin ekonomi genom ökade bidrag från statskassan.

Detta är, herr talman, det reella innehållet i det som kallas kommunalt självstyre. Dessa fakta tvingade trepartiregeringen till avsteg från sina principer när den lade fram sin proposition om regional skatteutjämning i Stockholms län. Det skedde visserligen under gny och gnäll från moderaterna – men ändå.

Tvärtemot vad finansutskottet skriver, så finns det i dag starka kommunalekonomiska skäl för en kraftigt ökad resursöverföring till kommunerna och landstingskommunerna. I motionen 2307 visar arbetarpartiet kommunisterna på att detta i nuvarande läge är det enda som kan förhindra en ytterligare social nedrustning.

Vi hävdar också att det enda sättet att åstadkomma en större jämlikhet mellan landets kommuner och landstingskommuner, att utjämna påtagliga standardskillnader i fråga om barnomsorg, undervisning, sjukvård och bostadstillägg, är att staten ikläder sig fullt kostnadsansvar för dessa utgifter.

Vi är medvetna om att den fördubbling av skatteutjämningsbeloppet som vi föreslår för 1980 och 1981 inte innebär att kommunernas ekonomiska bekymmer är ur världen. Men 2,8 miljarder för vardera året kan förhindra att klyftorna mellan kommunerna ökas ytterligare.

Sedan vill jag, herr talman, gärna ha förklarat, av budgetministern eller av någon honom närstående, vad han menar med att "den kommunala volymutvecklingen måste dämpas". Vad är det egentligen som skall dämpas? Jag tror att medborgarna är intresserade av en konkretisering härvidlag. Är det grundskolan, sjukvården, eller vad är det som skall sättas åt?

Herr talman! Som bekant finns det företagare i vårt land som punktligt och i laga ordning drar preliminärskatt på löneutbetalningarna. Men i stället för att betala in dessa till skatteverket använder man pengarna som rörelsekapital. Det anses i allmänhet inte som god affärsmoral – om det nu finns någon sådan – men det är otvivelaktigt en mycket lönsam metod, framför allt i inflationstider. I sak handlar staten på samma sätt när det gäller den del av preliminärskatten som är kommunalskatt. Staten behåller pengarna i det längsta och tjänar på det hela.

I varje kommunal budgetdebatt brukar detta oegentliga förhållande påtalas. Före 1976 års val var detta en av de borgerliga kapphästarna. Budgetministern erkänner också att denna eftersläpning med redovisningen till kommunerna i förening med prisutvecklingen, driver upp kommunal-skatterna. Men han finner ingen anledning att ändra på detta oegentliga förhållande, och det gör naturligtvis inte heller utskottet.

Men inga krystade motiveringar i världen kan rättfärdiga detta hästhand-larknep, inte ens när det sker i lagens namn och inom ett skattesystem som i övrigt tillåter det mesta – utom naturligtvis för vanliga löntagare.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till motionerna 2307, 399 och 1900.

NILS CARLSHAMRE (m):

Herr talman! I fråga om det specialdestinerade statsbidraget till den kommunala nykterhetsvården görs i propositionen ett uttalande som har givit mig anledning till mycket grubbel under några dagar. Där står att dessa bidrag numera i stort sett har mist sin stimulans effekt och att det skäl som gäller för att avveckla så många som möjligt av de specialdestinerade statsbidragen gäller även här. Man kan på annat ställe inhämta att skälet är att verksamheten har blivit så väl utvecklad och etablerad att den inte längre behöver särskilt stöd.

Jag har funderat över hur dessa uttalanden har kunnat smyga sig in i propositionen. Jag har inte lyckats hitta någon rimlig förklaring utom möjligen den att propositionsförfattaren i den brådska och hets som vi vet har rått i kanslihuset under denna vinter och vår skulle ha råkat förväxla denna verksamhet med någon helt annan. Men så kan det ändå inte vara. Jag får väl förbli i okunnighet om hur dessa ganska häpnadsväckande uttalanden har kunnat komma till. Alla som har någon kännedom om den verklighet det gäller vet ju att just den kommunala nykterhetsvården är ett alldeles ovanligt klart skolexempel på en verksamhet, som befinner sig i utveckling, som söker sin form och som, för att hävda sig i svåra och hårda kommunala prioriteringsdebatter, verkligen behöver det stöd som ett specialdestinerat bidrag kan ge. Jag tror att det är svårt att över huvud taget leta upp någon verksamhet, som så väl som denna fyller kriterierna för ett särskilt specialdestinerat statsbidrag.

Det frestar mig att ge ett exempel från min egen hemkommun. Jag hoppas att jag därmed inte stjäl någonting från Evert Svensson, som skall uppträda efter mig i talarstolen och som kommer från samma kommun. För mer än tio år sedan började man där en sådan här verksamhet med en vanlig enkel alkoholpoliklinik med två sjuksköterskor och en deltidsanställd läkare. Med den lilla resursen lyckades man från början täcka nästan alla dagens timmar både i teori och i praktik och i praktiken nästan alla dygnets timmar och årets dagar med någon tillgänglighet. Sedan har verksamheten vuxit, och just i dag håller man på att flytta in i en ny integrerad anläggning med alkoholpoliklinik, inackorderingshem, dagcentrum och allt som skall finnas samt med ett

tiotal anställda. Det specialdestinerade statsbidrag som man räknar med uppgår till 720 000 kr.

Jag skall inte misstänkliggöra mina kära grannar och kommunalmän hemma i Kungälv. Men jag är säker på att det hade varit oerhört mycket svårare för de inom socialförvaltningen verksamma som har drivit detta projekt att hävda det i konkurrensen med andra angelägna önskemål, om kommunen kunnat disponera samma 720 000 kr. för vilket ändamål som helst. Jag är säker på att det måste vara så även i en kommun, där vi nu genom rätt lång erfarenhet vet att denna verksamhet är till nytta för dem som den skall hjälpa och till ekonomisk nytta för stat och kommun. Där man inte har hunnit så långt, är det naturligtvis ännu svårare.

Vi rör oss här med en verksamhet, som riktar sig till några av dem som har det allra värst i hela vårt samhälle och som just inte har några som talar för sig. Inga uppvakter och demonstrerar till förmån för alkoholskadade och narkomaner. De har svårt att komma med i prioriteringsdiskussionerna.

Jag kan däremot förstå dem som är tveksamma inför att slå sönder en beräkning, enligt vilken man har fastställt en total ram för det statliga stödet till kommunerna en period framöver. Visst förstår jag att det har varit svårt, som min vän Knut Wachtmeister sade, att peka ut någon motsvarande besparing, vilket varit finansutskottets ambition att göra för att kunna tillstyrka önskemålet om att behålla statsbidraget. Det måste vara förfärligt svårt i maj 1979 att precisera en besparing i en budget, som skall framläggas för riksdagen i januari 1980. Det går ju inte.

Bidraget är så konstruerat att det inte påverkar den närmast aktuella budgeten utan först den därpå följande, eftersom det betalas ut i efterskott. Nu är det verkligen ingenting ovanligt i den ekonomiska samvaron mellan stat och kommun att man avräknar det ena mot det andra och att man så att säga kommer ihåg från gång till gång vad man redan har förbrukat.

Vi kan väl utgå ifrån att det kommer att hållas både en och flera överläggningar mellan staten och kommunförbunden innan det är dags att slutjustera nästa budget. Det kan inte vara särskilt märkvärdigt att inom en totalram, som finansutskottets ordförande uppskattar till 35 miljarder kronor, hitta något sätt, om man så önskar, att räkna av 69 miljoner.

Men det går inte att ta ställning till det nu. Om man önskar att beloppet skall hållas inom en oförändrad totalram, så får det ske i form av en beställning till regeringen att ha detta i minnet när man gör upp nästa års budget och tar hänsyn till de belopp som då redan kan vara in-tecknade.

Jag vill, herr talman, yrka bifall till den motion som Ingegerd Troedsson och jag har väckt och som bär numret 2369. Den första hemställan i den motionen sammanfaller helt med reservationen 4, den socialdemokratiska. I den reservationen föreslås också direkt bifall till motionen i denna del.

Det kan såvitt jag förstår inte bli fråga om något annat motförslag till utskottets förslag än reservationen. Jag och, som jag tror, många med mig kommer i den delen att rösta för reservationen 4. Däremot, herr talman, vill

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

jag – under förutsättning av att reservationen vinner riksdagens bifall – också yrka bifall till den andra hemställan i motionen 2369.

I detta anförande instämde Ingegerd Troedsson (m).

EVERT SVENSSON (s):

Herr talman! Det har sagts så många ord i den här frågan och mitt inlägg skall därför bli ytterst kort. Jag vill bara notera den uppslutning kring socialutskottets yttrande som kommit till uttryck i talen här.

Socialutskottets yttrande var enhälligt, och det antogs efter en del diskussioner. Det fanns en partimotion från vårt håll och en motion som hade väckts av enskilda moderata ledamöter. Det blev ganska snart klart att det fanns majoritet för motionärernas uppfattning, och till slut kunde vi alltså komma fram till ett enhälligt yttrande. Det var inte fråga om något särskilt tyckande i socialutskottet. Vi har haft denna fråga uppe vid åtskilliga tillfällen – inte statsbidragsfrågan men frågan om alkoholpolikliniker och vårdanstalter för narkotikamissbrukare.

För två år sedan lade den dåvarande trepartiregeringen fram en proposition i narkotikafrågan. Den var förberedd av en ledningsgrupp som åkte land och rike runt för att fråga hur det stod till i kommunerna. Man lade sedan fram ett förslag om 200 nya platser, och man fick 160 av den dåvarande regeringen – från socialdemokratiskt håll motionerade vi om de 200.

I dag kan det konstateras att det har gått ganska trögt att få fram dessa platser. Skall vi nu dra in statsbidraget, så tror jag att man kan betrakta det som en katastrof. Vad blir det av Mariapolikliniken här i Stockholm? Vad blir det av de 140 polikliniker som finns över landet? Vad blir det av den integrerade verksamhet som skall startas i Kungälv? Där är det fråga om 720 000 kr. i statsbidrag, och det är ganska mycket pengar för en kommun. Vad blir det av de 25 tjänster som man efter mycket om och men har fått fram i Göteborg för att ägna sig åt den öppna narkotikavården?

Det är möjligt att det har fattats beslut ute i kommunerna som man inte kan ta tillbaka, men vi skall vara alldeles övertygade om att det kommer att bli mycket trögt i framtiden att få fram behandlingsplatser. Då skall vi stå här i denna kammare och tala om att alkohol- och narkotikamissbruket är det största problem som vi har i vårt nuvarande samhälle. Vi skall stå här och trampa och trampa utan att komma någon vart.

Jag hoppas att kammaren, när vi om en liten stund går till votering, kommer att bifalla reservationen 4 och att det sker så eftertryckligt att det försök som regeringen har givit sig in på i det här fallet inte görs om mer.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen 4.

BJÖRN MOLIN (fp) kort genmäle:

Herr talman! Låt mig med anledning av de båda senaste talarnas inlägg bara göra en kort kommentar.

Jag vill först påminna om att det här gäller vad finansutskottet berör i punkten C 7. Finansutskottet säger där att man anser att bidragen till den

kommunala nykterhetsvården bör inkluderas i det allmänna skattehöjnings-systemet och att det med hänsyn till de ökade resurser som kommunerna får totalt sett inte kommer att medföra en lägre ambitionsnivå i fråga om den kommunala nykterhetsvården. Jag kan alltså i och för sig förstå de ambitioner som de båda senaste talarna har haft, men jag menar att de ambitionerna är väl tillgodosedda genom det förslag som regeringen och finansutskottet har lagt.

Jag tror ändå att det är att vara litet hemmablind när man resonerar som Nils Carlshamre och Evert Svensson har gjort. Vi kan inte i riksdagen från område till område lägga på mera pengar med den enkla motiveringen att de är angelägna områden. Så kan vi inte förfara när det i varje fall inte är fråga om att man får mindre pengar. Varför skall just den här delen av statsbidragen dras undan från den grundläggande principen, att kommunerna skall få stödet från staten, som ju är mycket stort, i generell form och inte i specialdestinerade bidrag? Jag menar alltså att det inte kan vara riktigt att just på denna punkt, trots de behjärtansvärda argument som självfallet finns för själva verksamheten, ha en annan princip för statsbidragsgivningen till kommunerna än den man har på andra områden. Det vore därför riktigt att här följa vad finansutskottets majoritet har föreslagit, och jag yrkar avslag på motionerna 2369 och 2371.

**EVERT SVENSSON (s)** kort genmäle:

Herr talman! Jag vill säga till finansutskottets värderade ordförande att det är inte på det sättet att vi nu kommer att fatta ett beslut som innebär att alla specialdestinerade bidrag försvinner, utan det finns ju kvar sådana. Det har också sagts i denna debatt, och jag tycker det är bärande nog. Det är "en vårdpolitisk olycka" om statsbidraget dras in. Jag hämtar citatet från Dagens Nyheter i dag, och det finns ingenting att ta tillbaka från det omdömet.

**NILS CARLSHAMRE (m)** kort genmäle:

Herr talman! Det finansutskottets majoritet och uppenbarligen dess ordförande fortfarande inte riktigt har förstått är att här handlar det inte i första hand om ett antal kronor – det handlar om prioritering. Det är som vi har hört helt klart att i en total ram på 35 000 miljoner till kommunerna från staten är det inte avgörande för någon som helst viss begränsad verksamhet om man har 69 miljoner eller inte, men det är prioriteringen. Så länge vi över huvud taget har några specialdestinerade statsbidrag kvar har vi dem av bestämda skäl, och dessa skäl måste rimligen vara just att det finns någon verksamhet som staten, riksdagen, bedömer vara angelägen men som just har exceptionellt svårt att hävda sig i prioriteringen. Och det är det denna verksamhet har. Nästan allting annat går före.

Det är inte alls säkert, om man disponerar dessa pengar fritt för vilket ändamål som helst, att de hamnar i de s. k. prioriterade områdena, t. ex. barnomsorg eller äldreomsorg. De kan gå till en konstfrusen bandybana eller vad som helst som har stora påtryckargrupper bakom sig. Men just dessa människor, de alkoholskadade och narkomanerna, har nästan ingen som för

deras talan. De kommer bort i prioriteringen. Det är därför vi efter 15–20 år av uppbyggnadstid på det här området har hunnit så kort bit som vi har, så att det fortfarande finns ett par dussin kommuner som inte har börjat med verksamheten. Och verksamheten i övrigt spänner över ett fält från några enstaka timmars sjuksköterskemottagning i veckan till väletablerade integrerade anläggningar. Vad gäller narkomanerna, har verksamheten över huvud taget knappast börjat någonstans i landet.

**BJÖRN MOLIN (fp)** kort genmäle:

Herr talman! Till att börja med är det så att den här reformen innebär att flertalet specialdestinerade bidrag tas bort och att man i långt större utsträckning än tidigare vill att statsbidragsgivningen till kommunerna skall ske via det generella skatteutjämnningssystemet. Om man då på den här punkten vill behålla det specialdestinerade bidraget måste man rimligen tala om ifall man vill höja statsbidraget till kommunerna med dessa 69 milj. kr. eller om man vill ta bort något annat. Varken Evert Svensson eller Nils Carlshamre har sagt någonting om det.

Sedan sade Evert Svensson att det här är en vårdpolitisk olycka. Hur styrker Evert Svensson det? Kan han visa att man på Mariapolikliniken verkligen vill behålla det specialdestinerade bidraget? Mitt intryck är det motsatta, att man på Mariapolikliniken här i Stockholm – med hänsyn till att vi har ett dubbelt huvudmannaskap när det gäller sjukvården och den kommunala vården, delat mellan landsting och primärkommuner – uppfattar det som en fördel om vi tog bort det specialdestinerade bidraget till en av huvudmännen och lät det ingå i ett generellt statsbidrag. Jag har bara fått den uppgiften muntligen, men eftersom Evert Svensson nämnde det här, borde han tala om hur han kan dokumentera att man på Mariapolikliniken här i Stockholm faktiskt skulle önska att det specialdestinerade bidraget var kvar.

**NILS CARLSHAMRE (m)** kort genmäle:

Herr talman! Jag vill bara erinra om att jag i mitt första inlägg faktiskt ställde ett yrkande rörande intäckning av de här pengarna i den totala anslagsramen. Jag ser inte heller att det är något väsentligt att ramen vidgas med detta belopp, utan det viktiga är prioriteringen.

Björn Molin och alla som till äventyrs kommer att rösta för utskottsmajoritetens hemställan i den första voteringen har alltså tillfälle att därefter, om de så önskar, rösta på ett yrkande som innebär att regeringen till nästa budget skall se till att det inte blir någon utvidgning av den totala ramen. Det är bara att välja, Björn Molin, och är det så att den grupp som står bakom finansutskottets majoritet bestämmer sig för att i andra hand rösta för hemställan nr 2 i motionen 2369, då är det sörjt för att det inte blir någon vidgning av den totala ramen.

EVERT SVENSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Vad jag grundar mitt omdöme beträffande förhållandena här i Stockholm på är det faktum att det har tagit väldigt lång tid att få fram ytterligare platser och att svårigheter finns. Det här är en fråga som skall lösas på längre sikt, så vi vet inte alls vad som kommer att hända i det avseendet.

KARL-ERIK STRÖMBERG (fp):

Herr talman! Staten har lämnat bidrag till kommunerna av flera skäl. Man har velat utjämna kostnaderna mellan olika kommuner, man har önskat stimulera viss verksamhet eller man har önskat kompensera för alldeles särskilda utgifter. De många och ibland mycket krångliga statsbidragen har lett till önskemål om förenklingar. En hel del sådana behandlas i dag. Tidigare under denna riksdagsperiod har vi behandlat en del andra, främst inom skolområdet.

Att staten tar bort en del ekonomiskt mindre betydelsefulla bidrag och ger dem som schabloner är bra. Det är också bra att man förenklar statsbidragsgivningen och söker få bort krånglet. Men ibland går man för långt. Förenklingar som vid skrivbordet kan te sig utmärkta kan, omsatta i konkreta siffror ute i en kommun, få rent katastrofala följder. Ett alldeles utmärkt exempel på detta är förslaget till statsbidragsbestämmelser för hemspråksundervisning i grundskolan. Ett genialt enkelt system blev, då det skulle omsättas i verklighet, helt omöjligt i de kommuner som har största andelen elever i hemspråksundervisning. Dess bättre rättade riksdagen till de värsta misstagen.

Ibland tycks inte departementen ha resurser att bevaka hur olika statsbidrag slår i kommunerna. Inte heller tycks man få någon hjälp av andra s. k. experter. Bland de bidrag som nu försvinner är bidraget som avser ersättning för hjälp till utländska medborgare. Hela kostnaden för detta är endast 70 milj. kr. De här pengarna delas nu ut till alla kommuner. Genom att hela förslaget om den kommunala ekonomin ger en avsevärd förbättring till kommunerna tycker utskottet att allt är frid och fröjd. Men så är det inte. Betänkandet tar inte upp kärnfrågan i motionen 2372, dvs. att några få kommuner genom sin speciella struktur kommer att få en avsevärt mindre ökning av statsbidraget än de annars skulle fått. Av det totala statsbidraget på 70 milj. kr. har hela 5 % gått till en enda kommun, som har mindre än 1 % av landets invånare.

När staten i allt större utsträckning förenklar bidragsgivningen till kommunerna, finns det en risk att några få kommuner hamnar utanför systemet. Spännvidden mellan kommunerna är så stor att en del faller utanför, om man inte vidtar särskilda åtgärder. Det extra skatteutjämningsbidraget räcker inte – här är anspråken väldigt stora. Troligen finns ingen annan utväg än att man vid sidan av sådana här förenklingar avsätter en särskild pott pengar, som fördelas bland de kommuner som drabbas hårt. Så fick man göra när det gällde hemspråksundervisningen.

Mot detta kan med rätta anföras att man då inte går så långt i förenkling

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

som är önskvärt. Men en förenkling får inte leda till att ett antal kommuner drabbas orättvist.

De senaste årens förändringar i befolkningssammansättningen i Sverige, t. ex. genom invandringen, har medfört att behoven i olika kommuner kommit att starkt variera. Det är en situation som man inte kan bortse ifrån utan måste acceptera. Men med detta följer oundvikligen att olika statliga bidrag ibland kan behöva differentieras, även om det då blir konflikt med kravet på förenkling.

I motionen 2372 har Ylva Annerstedt och jag pekat på de här problemen. Vi har sökt få till stånd en analys av dessa frågor, men det vill utskottet inte gå med på. På ett eller annat sätt kommer de kommuner som är berörda att höra av sig igen. De snabba förändringar i befolkningssammansättningen som sker i vissa förortskommuner gör att man i vissa avseenden måste analysera de konsekvenser vi får till följd av ändrade statsbidragsregler.

#### IVAR HÖGSTRÖM (s):

Herr talman! Jag har begärt ordet för att helt kort kommentera finansutskottets behandling av motionen 2370, vari jag yrkat att Kramfors kommun skulle inplaceras i högre skattekraftsklass än vad som föreslås i propositionen.

Som skäl för detta mitt yrkande har jag anfört att de synpunkter som framförts i kommunalekonomiska utredningen, KEU 76, inte beaktats i propositionen. Jag hade därför förväntat mig att de starka skäl som talar för en annan behandling av min motion angående Kramfors kommuns bekymmersamma ekonomiska situation skulle ha beaktats av finansutskottet. Men utskottet anför i sitt betänkande:

”Utskottet vill för sin del anföra att den spärregel som regeringen föreslår och som inte ingick i KEU 76:s förslag oundvikligen får den följden att vissa skillnader vid inplaceringen i skattekraftsklasser minskar eller helt försvinner. Detta kan dock enligt utskottets mening inte motivera något slags kompensationskrav beträffande kommuner vilkas relativa ställning i systemet försvagas. Skulle principen tillämpas är det inte bara för Kramfors kommun utan för en lång rad kommuner som inplaceringen skulle behöva ändras med en markant kostnadshöjning beträffande hela reformen som följd.”

Jag är väl medveten om att andra kommuner kan komma att hamna i samma situation, men nog kan det verkligen ifrågasättas om Kramfors skall jämföras med Umeå och Östersund, som har placerats i samma skattekraftsklass. Utan att på något sätt ifrågasätta riktigheten i dessa kommuners inplacering i skattekraftsklass borde man väl ändå ha tagit någon hänsyn till inkomstnivån i Kramfors, som är lägst i hela länet, ett förhållande som förklaras av det stora antalet pensionärer, hela 32 % av invånarantalet.

Dessutom har sysselsättningssituationen inneburit att mellan åren 1964 och 1977 närmare 1 800 anställda friställts inom skogsindustrin i kommunen. Om några månader friställs ytterligare 200 personer i NCB:s fabrik i Sandviken.

Kommunen har som en följd av denna svåra sysselsättningssituation tvingats ta på sig stora kostnader för sysselsättningsskapande åtgärder. I innevarande års budget har netto för detta upptagits till nära 2 milj. kr.

Jag har, herr talman, velat anföra detta för att regeringen, när den nästa gång skall behandla frågan om extra skatteutjämningsbidrag, verkligen beaktar vad som har anförts i motionen. Jag gör detta med hänvisning till att departementschefen i propositionen anger vissa omständigheter som särskilt bör beaktas under de närmaste åren vid beviljandet av extra skatteutjämningsbidrag.

Men eftersom utskottet har varit enigt i sitt beslut att avstyrka motionen har jag, herr talman, inget särskilt yrkande.

Överläggningen var härmed slutad.

*Punkten A*

M o m . 1

Utskottets hemställan bifölles.

M o m . 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering, dels utskottets hemställan med den ändring i motiveringen som föreslagits i reservationen nr 1 av Kjell-Olof Feldt m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Kjell-Olof Feldt begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkan-  
det nr 35 punkten A mom. 2 med godkännande av utskottets motivering  
röstas ja,  
den det ej vill röstas nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring i  
motiveringen som föreslagits i reservationen nr 1 av Kjell-Olof Feldt  
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens  
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Kjell-Olof Feldt begärde  
rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröst-  
ning gav följande resultat:

Ja - 152  
Nej - 141  
Avstår - 1

M o m . 3 och 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

FÖRSTE VICE TALMANNEN: Propositioner ställs först beträffande utskottets hemställan och därefter i fråga om motiveringen.

*Hemställan*

Propositioner gavs på bifall till

1:o) utskottets hemställan,

2:o) hemställan i reservationen nr 2 av Knut Wachtmeister och Rune Rydén,

3:o) utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till hemställan i motionerna nr 338 av Lars Werner m. fl. och nr 2373 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del samt

4:o) utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till hemställan i motionen nr 2307 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del,

och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Knut Wachtmeister begärde votering upptogs för bestämmande av kontraposition i huvudvoteringen de återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Nils Berndtson begärt votering upptogs för bestämmande av kontraposition i voteringen om kontraposition i huvudvoteringen ånyo propositionerna under 3:o) och 4:o), av vilka den under 3:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Alf Lövenborg begärde emellertid votering, varför följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den som vill att kammaren till kontraposition i voteringen om kontraposition i huvudvoteringen angående finansutskottets hemställan i betänkandet nr 35 punkten A mom. 5 antar utskottets hemställan med den ändring däri som föranleds av bifall till hemställan i motionerna nr 338 av Lars Werner m. fl. och nr 2373 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i förstnämnda votering antagit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleds av bifall till hemställan i motionen nr 2307 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Alf Lövenborg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 13  
Nej - 5  
Avstår - 273

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition för voteringen om kontraposition i huvudvoteringen uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående finansutskottets hemställan i betänkandet nr 35 punkten A mom. 5 antar hemställan i reservationen nr 2 av Knut Wachtmeister och Rune Rydén röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleds av bifall till hemställan i motionerna nr 338 av Lars Werner m. fl. och nr 2373 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Berndtson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 46  
Nej - 17  
Avstår - 229

I enlighet härmed upplästes och godkändes följande voteringsproposition för huvudvoteringen:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 35 punkten A mom. 5 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit hemställan i reservationen nr 2 av Knut Wachtmeister och Rune Rydén.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Knut Wachtmeister begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 249  
Nej - 45

#### *Motiveringen*

Propositioner gavs på godkännande av dels utskottets motivering, dels den i reservationen nr 3 av Kjell-Olof Feldt m. fl. anförda motiveringen, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Kjell-Olof Feldt begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren godkänner finansutskottets motivering i betänkandet nr 35 beträffande punkten A mom. 5 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren godkänt den i reservationen nr 3 av Kjell-Olof Feldt m. fl. anförda motiveringen.

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Kjell-Olof Feldt begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 151  
Nej - 143

M o m . 6

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2307 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Alf Lövenborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkan-  
det nr 35 punkten A mom. 6 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2307 av Rolf Hagel och Alf  
Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Alf Lövenborg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 279  
Nej - 14

M o m . 7 - 9

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

M o m . 10

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 2467 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Nils Berndtson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkan-  
det nr 35 punkten A mom. 10 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 2467 av Lars Werner m. fl. i  
motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Berndtson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 279  
Nej - 15

*Punkten B*

Utskottets hemställan bifölls.

*Punkten C 1*

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) motionen nr 313 av Lars Werner m. fl. samt 3:o) utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 399 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Då Nils Berndtson begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapropositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig.

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkan-  
det nr 35 punkten C 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 313 av Lars Werner m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Berndtson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 279

Nej – 15

*Punkterna C 2–C 6*

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

*Punkten C 7*

FÖRSTE VICE TALMANNEN: Propositioner ställs först beträffande grunderna för statsbidrag till kommunernas nykterhetsvård och därefter beträffande statsbidragsramen för kommunernas nykterhetsvård.

*Grunderna för statsbidrag till kommunernas nykterhetsvård*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av Kjell-Olof Feldt m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Sedan Kjell-Olof Feldt begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkan-  
det nr 35 punkten C 7 såvitt avser grunderna för statsbidrag till kommunernas  
nykterhetsvård röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av Kjell-Olof Feldt m. fl.  
i motsvarande del.

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

**Nr 147**

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Kjell-Olof Feldt begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 92  
Nej - 200  
Avstår - 2

*Statsbidragsramen för kommunernas nykterhetsvård*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels yrkandet 2 i motionen nr 2369 av Nils Carlshamre och Ingegerd Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Nils Carlshamre begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 35 punkten C 7 såvitt avser statsbidragsramen för kommunernas nykterhetsvård röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit yrkandet 2 i motionen nr 2369 av Nils Carlshamre och Ingegerd Troedsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Carlshamre begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 228  
Nej - 61  
Avstår - 4

*Punkten C 8*

Utskottets hemställan bifölls.

*Punkten C 9*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av Kjell-Olof Feldt m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Kjell-Olof Feldt begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 35 punkten C 9 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 5 av Kjell-Olof Feldt m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Kjell-Olof Feldt begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 151  
Nej – 142

*Punkten D 1*

M o m . 1

Utskottets hemställan bifölls.

M o m . 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 6 av Kjell-Olof Feldt m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Kjell-Olof Feldt begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkan-  
det nr 35 punkten D 1 mom. 2 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 6 av Kjell-Olof Feldt  
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Kjell-Olof Feldt begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 152  
Nej – 142

M o m . 3–5

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

*Punkterna D 2–D 4*

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

*Punkten D 5*

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 9 av Knut Wachtmeister och Rune Rydén, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Knut Wachtmeister begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkan-  
det nr 35 punkten D 5 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 9 av Knut Wachtmeister  
och Rune Rydén.

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Knut Wachtmeister begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 249  
Nej - 44

*Punkterna D 6-D 8*

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

*Punkten E*

M o m . 1

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) motionen nr 805 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del samt 3:o) motionen nr 1900 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Nils Berndtson begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig.

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkan-  
det nr 35 punkten E mom. 1 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 805 av Lars Werner m. fl. i  
motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Berndtson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 275  
Nej - 15  
Avstår - 2

M o m . 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 805 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Nils Berndtson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkan-  
det nr 35 punkten E mom. 2 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 805 av Lars Werner m. fl. i  
motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Berndtson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 278  
Nej – 15

M o m . 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1900 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

M o m . 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 805 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Nils Berndtson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 35 punkten E mom. 4 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 805 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Berndtson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 278  
Nej – 15

M o m . 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1900 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

M o m . 6–9

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

*Punkten F 1*

M o m . 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 10 av Knut Wachtmeister och Rune Rydén, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Knut Wachtmeister begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Den kommunala  
ekonomin m. m.*

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 35 punkten F 1 mom. 1 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.  
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 10 av Knut Wachtmeister och Rune Rydén.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Knut Wachtmeister begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 248  
Nej – 46

M o m . 2 o c h 3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

*Punkten F 2*

Utskottets hemställan bifölls.

*Punkten G 1*

M o m . 1

Utskottets hemställan bifölls.

M o m . 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionerna nr 1065 av Lars Werner m. fl. samt nr 2307 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande delar, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Nils Berndtson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 35 punkten G 1 mom. 2 röstar ja,  
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionerna nr 1065 av Lars Werner m. fl. samt nr 2307 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande delar.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Nils Berndtson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 276  
Nej – 15

*Punkterna G 2 och H 1–H 4*

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

### § 3 Kulturinsatser för barn, m. m.

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

#### FÖRSTE VICE TALMANNEN:

I fråga om detta betänkande hålles gemensam överläggning för punkterna 1 och 2. Under den gemensamma överläggningen får yrkanden framställas beträffande båda punkterna i betänkandet.

I propositionen 1978/79:100 bil. 12 (utbildningsdepartementet) hade regeringen under punkterna B 4 (s. 25–28), B 21 (s. 91–94), B 27 (s. 137–140), B 30 (s. 142–145) och B 68 (s. 227–229) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1979/80 anvisa följande anslag, nämligen

till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer ett reservationsanslag av 11 194 000 kr.,

till Filmstöd ett reservationsanslag av 18 440 000 kr.,

till Litteraturstöd ett reservationsanslag av 20 308 000 kr.,

till Bidrag till folkbibliotek ett reservationsanslag av 14 996 000 kr. och

till Riksutställningar ett reservationsanslag av 10 501 000 kr.

I propositionen 1978/79:143 (utbildningsdepartementet) hade regeringen föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för kulturinsatser bland barn som förordats i propositionen,

2. till Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 7 485 000 kr.

Beträffande det huvudsakliga innehållet i propositionen 1978/79:143 anfördes följande:

”I propositionen presenteras riktlinjer för arbetet med att förbättra barnens kulturella villkor. Förslag läggs fram om ett omfattande utvecklingsarbete för att stimulera till experiment och förnyelse när det gäller kulturaktiviteter bland barn. För detta arbete får statens kulturråd, Riksteatern, Rikskonserter och Riksutställningar resursförstärkningar med tillsammans omkring 3,5 milj. kr. Stödet till folkbiblioteken förstärks med 2 milj. kr. för att ge utrymme för ökade insatser för barn- och ungdomsbiblioteken. Förstärkningen görs i avvaktan på förslag beträffande massmarknadsutgivning av barn- och ungdomslitteratur. För barnfilmändamål föreslås en anslagsökning på 650 000 kr. Av denna har 425 000 kr. beräknats för ökad import av barnfilm. Statliga och statsunderstödda museer får sex nya tjänster för sin barnverksamhet. Operan, Dramaten, Konstfrämjandet och folkparkerna får resurser för försöksverksamhet.

Den sammanlagda kostnaden för reformförslagen i propositionen uppgår till 7,5 milj. kr. Även ett stort antal reformförslag som har presenterats i

209

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

budgetpropositionen för budgetåret 1979/80 innebär ökade möjligheter att intensifiera kulturverksamheten bland barn.”

I detta sammanhang hade behandlats

*dels de under allmänna motionstiden vid 1978/79 års riksmöte väckta motionerna*

1978/79:435 av Gunnar Björk i Gävle m. fl. (c),

1978/79:439 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkats att riksdagen under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer anvisade 2 000 000 kr. till kulturverksamhet bland språkliga minoriteter,

1978/79:606 av Georg Andersson m. fl. (s), vari yrkats

1. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till amatörverksamhet,

2. att riksdagen beslutade att till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 600 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 11 794 000 kr. för att möjliggöra ett ökat stöd till experiment och utvecklingsarbete bland amatörer,

1978/79:607 av Georg Andersson m. fl. (s), vari yrkats att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad som i motionen anförts om tillkallande av en parlamentarisk utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin,

1978/79:610 av Georg Andersson m. fl. (s), vari yrkats att riksdagen beslutade att till Bidrag till folkbibliotek anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 600 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 15 596 000 kr., varvid anslagsposten 1 skulle uppgå till 10 816 000 kr.,

1978/79:611 av Georg Andersson m. fl. (s), vari yrkats att riksdagen beslutade att till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 11 694 000 kr., varvid anslagsposten 4 skulle uppgå till 2 825 000 kr.,

1978/79:612 av Georg Andersson m. fl. (s), vari yrkats

1. att riksdagen beslutade att beträffande anslaget Litteraturstöd som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att permanenta massmarknadsutgivningen av prisbillig kvalitetslitteratur,

2. att riksdagen beslutade bemyndiga regeringen att träffa avtal med Stiftelsen Litteraturfrämjandet om massmarknadsutgivning av prisbillig kvalitetslitteratur,

1978/79:618 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga yrkats att anslaget under B 4 till centrubildningar på teaterns, dansens, musikens, filmens, bildkonstens och litteraturens områden i förhållande till propositionen

nens förslag höjdes med 2 000 000 kr. och fastställdes till 4 644 000 kr. (yrkandet 2),

1978/79:906 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga yrkats

1. att riksdagen till Litteraturstöd för budgetåret 1979/80 anvisade 4 000 000 kr. för stöd till distributionen, knutet till de litteraturstödda titlar som salufördes i Bibliotekstjänsts sambindning (yrkandet 2),

2. att riksdagen till Litteraturstöd för budgetåret 1979/80 anvisade 2 500 000 kr. utöver regeringens förslag vad avsåg utgivningsstöd till facklitteratur (yrkandet 3),

3. att riksdagen hos regeringen hemställde om förslag till försäljningsstöd till bokhandeln, knutet till de litteraturstödda titlarna (yrkandet 4),

1978/79:1299 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk), vari yrkats att riksdagen beslutade att under anslaget Bidrag till folkbibliotek bevilja de av statens kulturråd begärda anslagsökningarna för lokal biblioteksverksamhet på 2 950 000 kr. (bokbussar 325 000 kr., litteratur för bokbussar 300 000 kr., allmän upprustning 1 025 000 kr., arbetsplatsbibliotek 600 000 kr., barnbiblioteksverksamhet 500 000 kr., projektverksamhet vid folkbiblioteken 200 000 kr.) samt ökning av bidraget till inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk med 940 000 kr.,

1978/79:1303 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk),

1978/79:1313 av Sture Palm (s) och Anita Gradin (s),

1978/79:1319 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga yrkats

1. att riksdagen uttalade att fördelningen av det statliga produktionsstödet till Filminstitutet borde bli föremål för en parlamentarisk beredning, vilken tillsammans med Svenska teaterförbundet skulle möjliggöra en utveckling av svensk film oberoende av genregränser, format eller distributionsformer (yrkandet 1),

2. att riksdagen under anslaget Filmstöd anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 1 000 000 kr. förhöjt belopp till olika former av filmverkstadsverksamhet (yrkandet 3),

3. att riksdagen uttalade att filmpolitiken inför 1980-talet borde inordnas under de kulturpolitiska mål riksdagen fastställt och därmed frigöras från nuvarande starka kommersiella bindningar (yrkandet 4),

1978/79:1854 av Karin Flodström m. fl. (s),

1978/79:1858 av Sven Johansson m. fl. (c),

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

1978/79:1874 av Per Olof Sundman m. fl. (c), vari yrkats

1. att riksdagen beslutade höja anslaget till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer med 1 milj. kr.,

2. att riksdagen hos regeringen skulle anhålla att import av barnlitteratur för att öka tillgången på barnböcker på invandrarnas hemspråk gavs ekonomiskt stöd inom ramen för litteraturstödet,

3. att riksdagen beslutade höja projektstödet till särskilt kostnadskrävande litteratur med 200 000 kr. i förhållande till budgetpropositionens förslag,

4. att riksdagen hos regeringen skulle anhålla att massmarknadsutgivning av barnlitteratur startade i enlighet med Litteraturfrämjandets modell,

5. att riksdagen hos regeringen skulle anhålla att ersättnings- och upphovsrättsfrågorna för distribuering av TV-barnfilmer för visning i föreningsregi skyndsamt löstes,

6. att riksdagen hos regeringen skulle anhålla att statens kulturråd fick i uppdrag att starta ett projekt med uppgift att studera och samla erfarenheter från samverkansformer och nya metoder att nå barn och ungdom, för att därmed stimulera till ytterligare insatser inom barnkulturområdet,

1978/79:2131 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga yrkats att anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer delposten 1 Centrala amatörorganisationer skulle höjas med 1 064 000 kr. och utgå med 3 519 000 kr. (yrkandet 2),

*dels de med anledning av propositionen 1978/79:143 väckta motionerna 1978/79:2243 av Bonnie Bernström (fp),*

1978/79:2272 av Ivan Svanström (c), vari yrkats att riksdagen beslutade att utöver vad som föreslagits i budgetpropositionen anvisa ytterligare 100 000 kr. till Riksförbundet för hembygdsvård att inom hembygdsrörelsen användas för stimulansåtgärder i kulturarbete med barn,

1978/79:2298 av Georg Andersson m. fl. (s), vari yrkats

1. att riksdagen beslutade att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om en särskild arbetsgrupp i regeringskansliet med uppgift att behandla olika frågor rörande barn,

2. att riksdagen beslutade att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om utarbetande av mål och utvecklingsplan för institutionernas barnkulturarbete,

3. att riksdagen beslutade att till verksamhet av organisationer anvisa ett anslag av 4 000 000 kr. till statens kulturråd i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om medel direkt till vissa institutioner beslutade att för utvecklingsarbete vid kulturinstitutioner anvisa ett anslag av 2 000 000 kr. till statens kulturråd i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutade att som sin

mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om mål och riktlinjer för barnfilmrådets arbete,

6. att riksdagen beslutade anvisa 365 000 kr. till konstnärsnämnden för att stimulera produktion av kvalitetsfilm för barn,

7. att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutade anvisa 60 000 kr. till Filminstitutet för import av barnfilm,

8. att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutade att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om filmvisning i föreningslivet,

9. att riksdagen beslutade att till stöd för produktion av serier anvisa ett anslag av 250 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen beslutade bemyndiga regeringen att ingå avtal med Litteraturfrämjandet angående stöd för utgivning av barn- och ungdomslitteratur i huvudsak enligt de riktlinjer som anförts i motionen,

11. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om tillfälligt bidrag till folkbibliotek beslutade att för utgivning av prisbillig kvalitetslitteratur för barn och ungdom anvisa ett belopp av 2 500 000 kr.,

12. att riksdagen beslutade anvisa 30 000 000 kr. till allmän fritidsverksamhet,

13. att riksdagen beslutade att bidraget till allmän fritidsverksamhet skulle utgå enligt i motionen förordade riktlinjer,

14. att riksdagen beslutade att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om riktlinjer för det fortsatta arbetet med barnkulturfrågorna,

15. att riksdagen beslutade att till Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 32 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 39 985 000 kr.,

1978/79:2299 av Ingrid Diesen m. fl. (m), vari yrkats

1. att riksdagen uttalade att barns kulturella behov borde beaktas vid all samhällsplanering,

2. att riksdagen uttalade att forskning på barnkulturområdet huvudsakligen borde inriktas på barns kulturella och emotionella behov,

3. att riksdagen uttalade att kulturinsatser för barn borde präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet,

4. att riksdagen uttalade att statens satsningar inom barnkulturområdet borde decentraliseras,

5. att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag till åtgärder i syfte att förbättra kulturskaparnas medverkan i förskola och skola,

6. att riksdagen beslutade att inom det föreslagna anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn det till statens kulturråd för information, utrednings- och utvecklingsarbete anvisade beloppet 2 000 000 kr. minskades med 1 500 000 kr., vilket belopp överfördes till skolöverstyrelsen, att fördelas enligt de riktlinjer som angetts i motionen,

7. att riksdagen uttalade att tvingande bestämmelser beträffande kvotering

**Nr 147**

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

av resurserna inom teater, musikinstitutioner och museer för att tillgodose barnens intresse inte borde komma i fråga,

1978/79:2300 av Per Olof Sundman m. fl. (c), vari yrkats

1. att riksdagen ur anslaget till statens kulturråd för information, utrednings- och utvecklingsarbete anvisade 1 milj. kr. till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer för särskilda projekt för barn,

2. att riksdagen hos regeringen beslutade hemställa om förslag till läsfrämjande åtgärder i permanenta former fr. o. m. 1 juli 1980,

3. att riksdagen anvisade 2 500 000 kr. för massmarknadsutgivning av barnlitteratur i enlighet med Litteraturfrämjandets modell,

4. att riksdagen skulle avslå förslaget om sammanlagt 400 000 kr. till utvecklingsarbete vid Operan och Dramaten,

5. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad som i motionen hade anförts angående anslaget till vissa museer,

6. att riksdagen skulle anslå 100 000 kr. utöver vad som föreslagits i budgetpropositionen till hembygdsrörelsen för insatser bland barn och ungdom,

7. att riksdagen beslutade att anslaget till Svenska filminstitutet för import och distribution av barnfilm användes på sätt som angetts i motionen,

8. att riksdagen skulle avslå förslaget att regeringen skulle disponera 100 000 kr. för bidrag till försök med filmvisning i nya former,

9. att riksdagen skulle anslå 600 000 kr. för bidrag till filmvisning i nya former m. m. i enlighet med förslaget i motionen att fördelas av statens ungdomsråd,

10. att riksdagen hos regeringen begärde förslag i kommande budgetproposition om ett nytt system för stöd av import av barnfilm,

11. att riksdagen anvisade 250 000 kr. till De dövas riksförbund för åtgärder för de döva enligt vad som anförts i motionen,

1978/79:2301 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga yrkats

1. att riksdagen hemställde hos regeringen om att en parlamentarisk utredning tillsattes med uppgift att bearbeta kommersialismens negativa verkningar på kulturområdet, varvid bl. a. borde beaktas problem som var gemensamma för olika kulturområden, ägandeförhållanden, import och nationell produktion, stödformer och eventuella restriktioner, i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 1),

2. att riksdagen beslutade att hos regeringen begära förslag om massmarknadsutgivning av barn- och ungdomsböcker i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 3),

3. att riksdagen beslutade att hos regeringen hemställa om förslag om överförande av pressbyråförsäljningen i samhällets ägo (yrkandet 4),

4. att riksdagen hos regeringen hemställde om en utredning som bl. a. skulle se över frågan om införande av en särskild serieavgift (yrkandet 5),

5. att riksdagen hos regeringen hemställde om en bildutredning i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 6),

6. att riksdagen beslutade avslå de förslag till organisationsförändring som föreslagits beträffande filmen och i stället uttalade att filmpolitiken inför 1980-talet borde inordnas under de kulturpolitiska mål riksdagen fastställt och därmed frigöras från nuvarande kommersiella bindningar och att därvid barnens behov särskilt skulle tillgodoses (yrkandet 8),

7. att riksdagen under bidrag till kulturell verksamhet bland barn under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 beslutade uppta ett i förhållande till propositionen med 20 milj. kr. förhöjt belopp enligt följande fördelning:

- särskilt stöd till skol- och folkbibliotekens arbete med litteratur på invandrar- och minoritetsspråken 2 milj. kr.,

- massmarknadsutgivning av barn- och ungdomsböcker 3 milj. kr.,

- ökat bidrag till konstnärsnämnden för stöd till produktion av barnfilm som var avsedd att i första hand distribueras på annat sätt än genom vanliga biografier 3 milj. kr.,

- ökat stöd till olika försöksverksamheter i kommunerna vad gällde såväl litteraturen som teater, dans, drama, musik och bildkonst i enlighet med vad som framförts i motionen 7 milj. kr.,

- produktionsstöd till bra tecknade serier av kostnadskrävande karaktär 2 milj. kr.,

- särskilt stöd till kommunerna för inrättande av delegationer som skulle kartlägga barnens situation 3 milj. kr. (yrkandet 9).

Detta betänkande var uppdelat i två punkter, nämligen

1. Principiella synpunkter m. m. beträffande kulturinsatser för barn och
2. Medelsanvisningar.

I *punkten 1* hemställde utskottet

1. att riksdagen som sin mening gav till känna för regeringen vad utskottet med anledning av propositionen 1978/79:143, yrkandet 1, och motionen 1978/79:2298, yrkandet 14, anför om kulturinsatser bland barn,

2. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2299, yrkandet 1, om beaktande av barnens kulturella behov vid all samhällsplanering,

3. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2298, yrkandet 1, om en särskild arbetsgrupp i regeringskansliet,

4. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2298, yrkandet 2, om mål och utvecklingsplaner för institutionernas barnkulturarbete,

5. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2299, yrkandet 2, om inriktningen av forskningen på barnkulturområdet,

6. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2299, yrkandet 3, om att kulturinsatser för barn skulle präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet,

7. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2299, yrkandet 4, om decentralisering av statens insatser inom barnkulturområdet,

8. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2299, yrkandet 7, om

avvisande av kvotering av vissa resurser inom barnkulturområdet,

9. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1854 om teaterutbudet för barn och ungdomar,

10. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2243 om kulturinsatserna för små barn,

11. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2299, yrkandet 5, om förslag angående kulturskaparnas medverkan i skola och förskola,

12. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1858 om förbättrad information till barn angående äldre tiders kultur,

13. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1874, yrkandet 6, om ett uppdrag till statens kulturråd att samlas och studera erfarenheter av samverkansformer m. m. inom barnkulturområdet,

14. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:607 om en parlamentarisk utredning om den kommersiella kulturindustrin och motionen 1978/79:2301, yrkandet 1, om en utredning angående kommersialismens negativa verkningar,

15. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2301, yrkandet 6, om en bildutredning.

*I punkten 2 hemställde utskottet*

1. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till centrala amatörorganisationer skulle avslå motionen 1978/79:2131, yrkandet 2 såvitt nu var i fråga,

2. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:606, yrkandet 1, om ett uttalande angående stöd till amatörverksamhet,

3. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer med anledning av motionerna 1978/79:1874, yrkandet 1, och 1978/79:2300, yrkandet 1, och med bifall till motionen 1978/79:606, yrkandet 2, samtliga motioner såvitt nu var i fråga, beslutade att för detta ändamål skulle anvisas 600 000 kr. mer än som föreslagits i propositionen 1978/79:100,

4. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till centrumbildningarna skulle avslå motionen 1978/79:618, yrkandet 2 såvitt nu var i fråga,

5. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till Folkparkernas centralorganisation skulle avslå motionen 1978/79:611 såvitt nu var i fråga,

6. att riksdagen beträffande frågan om anvisande under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer av en anslagspost till kulturverksamhet bland språkliga minoriteter skulle avslå motionen 1978/79:439 såvitt nu var i fråga,

7. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till kulturverksamhet inom organisationer med anledning av propositionen 1978/79:100 samt motionerna 1978/79:1874, yrkandet 1, och 1978/79:2300, yrkandet 1, med bifall till motionen 1978/79:606, yrkandet 2, och med avslag

på motionerna 1978/79:439, 1978/79:611, 1978/79:618, yrkandet 2, 1978/79:1303 och 1978/79:2131, yrkandet 2, samtliga motioner utom 1978/79:1303 såvitt nu var i fråga, till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 11 794 000 kr.,

8. att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:1319, yrkandet 4, och 1978/79:2301, yrkandet 8 såvitt nu var i fråga, om filmpolitikens inordnande under de kulturpolitiska målen,

9. att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:435 och 1978/79:1874, yrkandet 5, om möjlighet att köpa barnfilm från Sveriges Radio,

10. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1313 om marknadsföring och distribution av kvalitetsfilm,

11. att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:2298, yrkandet 5, och 1978/79:2301, yrkandet 8, båda motionerna såvitt nu var i fråga, om uppgifts- och ansvarsfördelningen på barnfilmområdet,

12. att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2298, yrkandet 5 såvitt nu var i fråga, som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört om granskning av barnfilm,

13. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2300, yrkandet 10, om ett nytt system för stöd av import av barnfilm,

14. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1319, yrkandet 1, om en parlamentarisk beredning av fördelningen av produktionsstöd till film,

15. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionen 1978/79:1319, yrkandet 3, till Filmstöd för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 18 440 000 kr.,

16. att riksdagen beträffande bidrag för import och distribution av barnfilm med anledning av motionerna 1978/79:2298, yrkandet 7, och 1978/79:2300, yrkandet 7, båda motionerna såvitt nu var i fråga, beslutade att för detta ändamål skulle beräknas 80 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn, dvs. 345 000 kr. mindre än som föreslagits i propositionen 1978/79:143,

17. att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:2298, yrkandet 6, 1978/79:2300, yrkandet 7, och 1978/79:2301, del av yrkandet 9, samtliga motioner såvitt nu var i fråga, beslutade att för produktion av barnfilm skulle beräknas ett belopp av 345 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

18. att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:2298, yrkandet 6, 1978/79:2300, yrkandet 7, och 1978/79:2301, del av yrkandet 9, samtliga motioner såvitt nu var i fråga, beslutade att de medel riksdagen i nu förevarande sammanhang anvisade till produktion av barnfilm skulle ställas till konstnärsnämndens förfogande,

19. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2300, yrkandena 8 och 9, om fördelning av bidrag till filmvisning,

20. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2298, yrkandet 8, om filmvisning i föreningslivet,

21. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till facklitteraturstöd skulle avslå motionen 1978/79:906, yrkandet 3 såvitt nu var i fråga,

22. att riksdagen beträffande frågan om anvisande av medel till produktion av inhemska serier med anledning av motionerna 1978/79:1874, yrkandet 3, och 1978/79:2301, del av yrkandet 9, samt med bifall till motionen 1978/79:2298, yrkandet 9, samtliga motioner såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle beräknas ett belopp av 250 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

23. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2301, yrkandet 5, om en utredning av frågan om införande av en särskild serieavgift,

24. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1874, yrkandet 2, om stöd till import av barnlitteratur,

25. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:906, yrkandet 4, om försäljningsstöd till bokhandeln,

26. att riksdagen beträffande frågan om anvisande av medel för stöd till distribution av litteraturstödda titlar skulle avslå motionen 1978/79:906, yrkandet 2 såvitt nu var i fråga,

27. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:612 om permanentning av massmarknadsutgivningen av kvalitetslitteratur,

28. att riksdagen beträffande massmarknadsutgivning av kvalitetslitteratur för barn och ungdom med anledning av motionerna 1978/79:1874, yrkandet 4, och 1978/79:2301, yrkandet 3 och del av yrkandet 9, sistnämnda yrkande såvitt nu var i fråga, ävensom med bifall till motionerna 1978/79:2298, yrkandena 10 och 11, samt 1978/79:2300, yrkandet 3, sistnämnda båda yrkanden såvitt nu var i fråga, beslutade att dels bemyndiga regeringen att ingå avtal med Litteraturfrämjandet angående stöd för dylik utgivning, dels för detta ändamål anvisa ett belopp av 2 500 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

29. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2301, yrkandet 4, om överförande av pressbyråförsäljningen i samhällets ägo,

30. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2300, yrkandet 2, om förslag beträffande läsfrämjande åtgärder,

31. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till litteraturstöd med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionerna 1978/79:906, yrkandena 2 och 3, båda yrkandena såvitt nu var i fråga, till Litteraturstöd för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 20 308 000 kr.,

32. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 beräknade medelsanvisningen till folkbibliotekens arbetsplatsutlåning skulle avslå motionerna 1978/79:610 och 1978/79:1299, båda motionerna såvitt nu var i fråga,

33. att riksdagen beträffande frågan om en ökning för andra ändamål än arbetsplatsutlåning av den i propositionen 1978/79:100 beräknade medelsanvisningen till folkbiblioteken skulle avslå motionen 1978/79:1299 såvitt nu var i fråga,

34. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till folkbibliotek med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionerna 1978/79:610 och 1978/79:1299, båda motionerna såvitt nu var i fråga, till Bidrag till folkbibliotek för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 14 996 000 kr.,

35. att riksdagen till Riksställningar för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 10 501 000 kr.,

36. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till kulturrådet, Riksteatern, Rikskonserter och Riksställningar för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet med anledning av propositionen 1978/79:143 och motionen 1978/79:2298, yrkandet 4, samt med avslag på motionen 1978/79:2299, yrkandet 6, båda motionerna såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle anvisas till kulturrådet 1 000 000 kr., till Riksteatern 600 000 kr., till Rikskonserter 400 000 kr. och till Riksställningar 200 000 kr.,

37. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till skolöverstyrelsen för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet skulle avslå motionen 1978/79:2299, yrkandet 6 såvitt nu var i fråga,

38. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till Operan, Dramatiska teatern och vissa angivna centrala museer för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet med bifall till motionerna 1978/79:2298, yrkandet 4, och 1978/79:2300, yrkandena 4 och 5, samtliga yrkanden såvitt nu var i fråga, skulle avslå propositionen 1978/79:143 i motsvarande del,

39. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till regionala museer för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet skulle avslå motionen 1978/79:2300, yrkandet 5 såvitt nu var i fråga,

40. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av särskilda medel till folkbiblioteken med bifall till propositionen 1978/79:143 och med avslag på motionen 1978/79:2298, yrkandet 11 såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle anvisas 2 000 000 kr.,

41. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till skol- och folkbiblioteken till inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk skulle avslå motionen 1978/79:2301, del av yrkandet 9 såvitt nu var i fråga,

42. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet skulle avslå motionen 1978/79:2298, yrkandet 3 såvitt nu var i fråga,

43. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till hembygdsrörelsen skulle avslå motionerna 1978/79:2272 och 1978/79:2300, yrkandet 6, båda motionerna såvitt nu var i fråga,

44. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till Sveriges dövas riksförbund med bifall till motionen 1978/79:2300, yrkandet 11 såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle anvisas 250 000 kr.,

45. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till allmän fritidsverksamhet skulle avslå motionen 1978/79:2298, yrkandena 12 och 13, förstnämnda yrkande såvitt nu var i fråga,

46. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till försöksverksamhet och kartläggningsarbete i kommuner skulle avslå motionen 1978/79:2301, del av yrkandet 9 såvitt nu var i fråga,

47. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till kulturell verksamhet bland barn med anledning av propositionen 1978/79:143, motionen 1978/79:1874, yrkandet 3 såvitt nu var i fråga, och motionerna 1978/79:2298, 1978/79:2299, 1978/79:2300 och 1978/79:2301, samtliga dessa motioner i de delar som inte behandlats i det föregående, ävensom med avslag på motionen 1978/79:2272 såvitt nu var i fråga till Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 8 435 000 kr.

#### Reservationer hade avgivits

##### *vid punkten 1*

1. beträffande forskningen på barnkulturområdet av Ingrid Diesen (m) som ansett att utskottet under 5 bort hemställa

att riksdagen skulle bifalla motionen 1978/79:2299, yrkandet 2, om inriktningen av forskningen på barnkulturområdet,

2. beträffande kvotering av resurserna för kulturinsatser för barn av Ingrid Diesen (m) som ansett att utskottet under 8 bort hemställa

att riksdagen skulle bifalla motionen 1978/79:2299, yrkandet 7, om ett uttalande att tvingande bestämmelser beträffande kvotering av resurserna inom teatrar, musikinstitutioner och museer för att tillgodose barnens intressen inte skulle komma i fråga,

3. beträffande en parlamentarisk utredning i fråga om den kommersiella kulturindustrin av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönning (samtliga s) som ansett att utskottet under 14 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2301, yrkandet 1, och med bifall till motionen 1978/79:607 som sin mening gav till kända för regeringen vad i sistnämnda motion anförts om tillkallande av en parlamentarisk utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin,

*vid punkten 2*

4. beträffande anvisande av medel till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer av Ingegärd Frænkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som ansett att utskottet under 3 bort hemställa

att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer med avslag på motionerna 1978/79:606, yrkandet 2, 1978/79:1874, yrkandet 1, och 1978/79:2300, yrkandet 1, samtliga motioner såvitt nu var i fråga, beslutade att för detta ändamål skulle anvisas det i propositionen föreslagna beloppet,

5. beträffande anvisande av medel till Folkparkernas centralorganisation för utvecklingsarbete av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) som ansett att utskottet under 5 bort hemställa

att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till Folkparkernas centralorganisation med bifall till motionen 1978/79:611 såvitt nu var i fråga beslutade att för detta ändamål skulle anvisas 500 000 kr. mer än som föreslagits i propositionen 1978/79:100,

beträffande medelsanvisningen under anslaget *Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer*

6. av Ingegärd Frænkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som – vid bifall till reservationen nr 4 – ansett att utskottet under 7 bort hemställa

att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till kulturverksamhet inom organisationer med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionerna 1978/79:439, 1978/79:606, yrkandet 2, 1978/79:611, 1978/79:618, yrkandet 2, 1978/79:1303, 1978/79:1874, yrkandet 1, 1978/79:2131, yrkandet 2, och 1978/79:2300, yrkandet 1, samtliga motioner utom 1978/79:1303 såvitt nu var i fråga, till *Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer för budgetåret 1979/80* under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 11 194 000 kr.,

7. av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) som – vid bifall till reservationen nr 5 – ansett att utskottet under 7 bort hemställa

att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till kulturverksamhet inom organisationer med anledning av propositionen 1978/79:100 samt motionerna 1978/79:1874, yrkandet 1, och 1978/79:2300, yrkandet 1, med bifall till motionerna 1978/79:606, yrkandet 2, och 1978/79:611 och med avslag på motionerna 1978/79:439, 1978/79:618, yrkandet 2, 1978/79:1303 och 1978/79:2131, yrkandet 2, samtliga motioner

**Nr 147**

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

utom 1978/79:1303 såvitt nu var i fråga, till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 12 294 000 kr.,

8. beträffande import och produktion av barnfilm av Per Olof Sundman (c), Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som ansett att utskottet under 16, 17 och 18 bort hemställa

16. att riksdagen beträffande bidrag för import och distribution av barnfilm med anledning av motionen 1978/79:2298, yrkandet 7, och med bifall till motionen 1978/79:2300, yrkandet 7, båda motionerna såvitt nu var i fråga, beslutade att för detta ändamål skulle beräknas 100 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn, dvs. 325 000 kr. mindre än som föreslagits i propositionen 1978/79:143,

17. att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:2298, yrkandet 6, och 1978/79:2301, del av yrkandet 9, samt med bifall till motionen 1978/79:2300, yrkandet 7, samtliga motioner såvitt nu var i fråga, beslutade att för produktion av barnfilm skulle beräknas ett belopp av 325 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

18. att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2300, yrkandet 7, och med avslag på motionerna 1978/79:2298, yrkandet 6, och 1978/79:2301, del av yrkandet 9, samtliga motioner såvitt nu var i fråga, beslutade att de medel riksdagen i nu förevarande sammanhang anvisade till produktion av barnfilm skulle ställas till Filminstitutets förfogande och att de – vid brist på lämpliga barnfilmprojekt – skulle kunna disponeras även till import och produktion av utländsk barnfilm,

9. beträffande produktion av serier av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som ansett att utskottet under 22 bort hemställa

att riksdagen beträffande frågan om anvisande av medel till produktion av inhemska serier skulle avslå motionerna 1978/79:1874, yrkandet 3, 1978/79:2298, yrkandet 9, och 1978/79:2301, del av yrkandet 9, samtliga motioner såvitt nu var i fråga,

10. beträffande permanentning av massmarknadsutgivningen av kvalitetslitteratur av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) som ansett att utskottet under 27 bort hemställa

att riksdagen skulle bifalla motionen 1978/79:612,

11. beträffande massmarknadsutgivning av kvalitetslitteratur för barn och ungdom av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som ansett att utskottet under 28 bort hemställa

att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:1874, yrkandet 4, 1978/79:2298, yrkandet 10 och 11, sistnämnda yrkande såvitt nu var i fråga,

1978/79:2300, yrkandet 3 såvitt nu var i fråga, 1978/79:2301, yrkandet 3 och del av yrkandet 9, sistnämnda yrkande såvitt nu var i fråga,

**Nr 147**

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

12. beträffande arbetsplatsutlåning av böcker av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) som ansett att utskottet under 32 bort hemställa

att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 beräknade medelsanvisningen till folkbibliotekens arbetsplatsutlåning med bifall till motionerna 1978/79:610 och 1978/79:1299, båda motionerna såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle anvisas 600 000 kr. mer än som beräknats i propositionen,

13. beträffande medelsanvisningen under anslaget Bidrag till folkbibliotek av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) som – vid bifall till reservationen nr 12 – ansett att utskottet under 34 bort hemställa

att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till folkbibliotek med anledning av propositionen 1978/79:100 och motionen 1978/79:1299 såvitt nu var i fråga samt med bifall till motionen 1978/79:610 såvitt nu var i fråga till Bidrag till folkbibliotek för budgetåret 1978/79 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 15 596 000 kr.,

14. beträffande anvisande till skolöverstyrelsen av medel för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet av Ingrid Diesen (m) som ansett att utskottet under 37 bort hemställa

att riksdagen beträffande anvisande av medel till skolöverstyrelsen för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet med anledning av motionen 1978/79:2299, yrkandet 6 såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle anvisas 1 000 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

15. beträffande anvisande till Operan, Dramatiska teatern och vissa angivna centralmuseer av medel till utvecklingsarbete inom barnkulturområdet av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som ansett att utskottet under 38 bort hemställa

att riksdagen beträffande anvisande av medel till Operan, Dramatiska teatern och vissa angivna centrala museer för utvecklingsarbete på barnkulturområdet med avslag på motionerna 1978/79:2298, yrkandet 4, och 1978/79:2300, yrkandena 4 och 5, samtliga yrkanden såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle anvisas de i propositionen 1978/79:143 under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn beräknade beloppen,

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

16. beträffande anvisande till de regionala museerna av medel till utvecklingsarbete inom barnkulturområdet av Per Olof Sundman, Olle Eriksson, Karl-Eric Norrby och Kerstin Göthberg (samtliga c) som ansett att utskottet under 39 bort hemställa

att riksdagen beträffande anvisande av medel till regionala museer för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet med anledning av motionen 1978/79:2300, yrkandet 5, beslutade att för ändamålet skulle anvisas 650 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

17. beträffande en särskild medelsanvisning till folkbiblioteken av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) som ansett att utskottet under 40 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:2298, yrkandet 11 såvitt nu var i fråga, och med avslag på propositionen 1978/79:143 beslutade att medel till ett tillfälligt bidrag till folkbiblioteken inte skulle beräknas under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

18. beträffande anvisande av medel till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) som ansett att utskottet under 42 bort hemställa

att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet med anledning av motionen 1978/79:2298, yrkandet 3 såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle anvisas 4 000 000 kr.,

19. beträffande anvisande av medel till hembygdsrörelsen av Per Olof Sundman, Olle Eriksson, Karl-Eric Norrby och Kerstin Göthberg (samtliga c) som ansett att utskottet under 43 bort hemställa

att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till hembygdsrörelsen med bifall till motionerna 1978/79:2272 och 1978/79:2300, yrkandet 6, båda motionerna såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle anvisas 100 000 kr.,

20. beträffande anvisande av medel till allmän fritidsverksamhet av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) som ansett att utskottet under 45 bort hemställa

att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till allmän fritidsverksamhet med bifall till motionen 1978/79:2298, yrkandena 12 och 13, förstnämnda yrkande såvitt nu var i fråga, beslutade att för ändamålet skulle anvisas 30 000 000 kr.,

beträffande medelsanvisningen under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn

21. av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som – vid bifall till reservationerna nr 9, 11 och 15 eller till en eller flera av dem – ansett att utskottet under 47 bort hemställa

att riksdagen till Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade det av utskottet förordade reservationsanslaget med den ändring som föranleddes av riksdagens beslut med anledning av nämnda reservationer,

22. av Per Olof Sundman, Olle Eriksson, Karl-Eric Norrby och Kerstin Göthberg (samtliga c) som – vid bifall till reservationerna nr 16 och 19 eller till endera av dem – ansett att utskottet under 47 bort hemställa

att riksdagen till Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade det av utskottet förordade reservationsanslaget med den ändring som föranleddes av riksdagens beslut med anledning av nämnda reservationer,

23. av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) som – vid bifall till reservationerna nr 17, 18 och 20 eller till någon eller några av dem – ansett att utskottet under 47 bort hemställa

att riksdagen till Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade det av utskottet förordade reservationsanslaget med den ändring som föranleddes av riksdagens beslut med anledning av nämnda reservationer,

24. av Ingrid Diesen (m) som – vid bifall till reservationen nr 14 – ansett att utskottet under 47 bort hemställa

att riksdagen till Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 9 435 000 kr.

Till betänkandet hade fogats särskilda yttranden  
*vid punkten 1*

1. beträffande riktlinjer för kulturinsatser för barn av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp),

2. beträffande en arbetsgrupp i regeringskansliet av Georg Andersson, Ingemar Leander, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén och Catarina Rönnung (samtliga s) samt

3. beträffande uttalanden om att kulturinsatser för barn skulle präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet, om decentralisering samt om kulturskarnas medverkan i förskola och skola av Ingrid Diesen (m).

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Den proposition om barn och kultur som nu skall behandlas är det första försöket till en samlad översyn av hela kulturområdet ur barnens synvinkel. Hur angelägen en sådan är har med kraft visats i de senaste årens kulturpolitiska debatt och i en rad undersökningar om barnens situation i vårt samhälle, senast i barnkulturgruppens rapport *Barnen och kulturen*.

Att göra barn förtrogna med hur kulturupplevelser kan berika och bli ett behov, att låta barns egen fantasi, skaparlust och uttrycksförmåga utvecklas måste alltid vara centrala mål för samhällets kulturpolitik. Vi kan naturligtvis inte nu med en gång bota alla de brister och försummelser som finns på området barn och kultur. De förslag som riksdagen nu skall ta ställning till skall ses som ett första steg. Avsikten har varit dels att utveckla ett synsätt på barnen och kulturen och på kulturupplevelsernas plats i barnens tillvaro, dels att ge konkreta förslag – inom en förvisso begränsad ekonomisk ram – till strategiska insatser på olika kulturområden.

Låt mig då först konstatera att det råder en bred enighet om *behovet* av åtgärder på området och att det också gått att få en bred uppslutning kring de flesta förslagen. Detta är glädjande.

Utskottsmajoriteten har emellertid på några punkter valt andra lösningar än de i propositionen föreslagna. Jag skall här kort ta upp tre punkter.

De kritiska kommentarer som har riktats mot propositionen har bl. a. gällt de riktlinjer som föreslås för det fortsatta arbetet med barnkulturfrågorna. Kritiken har till en del varit formell. Den har gällt frågan hur en proposition skall vara utformad då den innehåller riktlinjer som regeringen vill att riksdagen skall ansluta sig till.

Barnkulturpropositionen har utformats – med klämmar och allt – på ett sätt som länge varit praxis inom utbildningsdepartementet. Utskottsmajoriteten är inte nöjd med detta sätt att skriva och uttrycker sitt missnöje i utskottsbetänkandet. Det kan naturligtvis vara värdefullt att i riksdagsarbetet någon gång ägna uppmärksamhet också åt formella frågor av det här slaget. Men i sådana sammanhang är det nödvändigt och naturligt att skilja kritiken av det formella från kritik av sakinnehållet i den aktuella propositionen. I det här fallet har flera av utskottets ledamöter i iver att finna fel i regeringsförslagen haft svårt att avhålla sig från en sådan sammanblandning.

Kritiken mot riktlinjerna i barnkulturpropositionen har också en rent politisk udd. Utskottet anser inte att det som sägs i de resonerande avsnitten på ett tillfredsställande sätt ger en vägledning för det framtida arbetet med barnkulturfrågorna. Den intressanta frågan blir då: Var finner vi riktlinjer som är bättre enligt utskottets mening?

Från socialdemokratiskt håll framhåller man att de åtta kulturpolitiska målen bör vara vägledande för barnkulturinsatserna i stället för det som sägs i regeringens proposition. Detta resonemang förutsätter *antingen* att riksdagen vid sitt beslut 1974 om riktlinjer för den statliga kulturpolitiken gjorde ett undantag för barnen *eller* att vad som sägs i propositionen om barn och kultur skulle ersätta tidigare fastlagda principer. Båda tankarna är lika orimliga.

De principresonemang som förs i barnkulturpropositionen måste natur-

ligtvis betraktas som en precisering av hur 1974 års kulturpolitiska riktlinjer skall tillämpas inom en viss sektor av kulturområdet. Den kulturella verksamheten bland barn behöver en särskild stimulans och en särskilt ingående behandling, precis som kulturaktiviteterna bland invandrare och inom olika handikappgrupper, eller som det internationella kulturutbytet. Dessa tre frågor har alla behandlats i särskilda propositioner utarbetade med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen.

Hur kulturarbetet bland barn skall bedrivas i praktiken är ingen lätt fråga att besvara. Svaret måste bli präglad av ideologi och värderingar. Därför är det förståeligt att de riktlinjer som skall gälla för barnkulturaktiviteterna lätt blir politiskt kontroversiella. Utskottsmajoriteten vill ta upp en politisk strid, och detta har jag naturligtvis inget att säga om. Men striden bör stå mellan olika konkreta alternativ. Var finns utskottsmajoritetens alternativ? Jag har läst utskottsbetänkandet gång på gång men inte hittat några som helst principiella resonemang som kan ge vägledning åt dem som skall ta ansvaret för kulturverksamheten bland barnen under den närmaste framtiden. Eller för att citera Thomas Rönström på DN:s kultursida i dag: "Med viss förväntan öppnar man det tjocka betänkandet, för att 70 sidor senare lägga det ifrån sig i vredesmod."

Jag hoppas att utskottets ordförande, som valt att profilera sig i frågan om riktlinjerna, i kväll kan förklara för kammaren vad det är han så ivrigt kämpar för.

I mitt exemplar av den socialdemokratiska motionen fattas det någonting. Det står i motionen att man avslutningsvis i sex punkter anger hur socialdemokraterna vill att insatserna på barnkulturområdet skall utformas och vilka områden som är särskilt angelägna att uppmärksamma, om barnens ställning på kulturområdet skall kunna stärkas. I utskottsbetänkandet omnämns också de här sex punkterna, men i mitt exemplar har jag inte kunnat hitta dem. Jag skulle vara tacksam om utskottets ordförande ville läsa upp dem för mig och kammaren.

Min andra punkt gäller litteraturen. Här är vi ense om syftet – att få fler barn att läsa mer och att läsa böcker av god kvalitet. Vi vet alla att de goda böckerna har svårt att hävda sig i den väldiga mängd skräp till billigt pris som erbjuds barnen.

En massmarknadsutgivning för barn och ungdom efter modellen "en bok för alla" är den tulipanaros som utskottsmajoriteten tror skall lösa allå problem. Jag önskar att jag kunde vara lika säker och entusiastisk som utskottsmajoriteten – men det kan jag inte.

En rad frågor är ännu otillräckligt belysta. Självfallet kan man med hjälp av några miljoner ge ut en handfull titlar till billigt pris, men frågan är vilken effekt det får och om syftet nås – att stimulera nya grupper av barn och ungdomar till läsning av god litteratur. Hjälper det dem att hitta till andra böcker som säljs till ett väsentligt högre pris? Och hur kommer bokmarknaden i stort att påverkas av att ett antal attraktiva titlar ges ut i massupplaga? Kommer man över huvud taget att få tillgång till verkligt bra titlar?

Från många håll har starkt kritiska röster höjts. De närmast berörda – barn-

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

och ungdomsförfattarna och tecknarna själva – är avvisande till förslaget. Man menar därifrån att ett så begränsat antal titlar inte skulle nå dem man vill, dvs. de som nu är ovana vid att läsa böcker. Från flera håll menar man att det i stället skulle vara effektivare att satsa på läsfrämjande åtgärder. De försök med olika slag av läsfrämjande åtgärder bland barn som pågår på olika håll i landet ser också lovande ut. Jag är alltså långt ifrån ensam i min tvekan till att nu genomföra en massmarknadsutgivning. Jag tycker att det är säreget att utskottets majoritet inte velat se de här svårigheterna.

När det gäller att nu permanenta massmarknadsutgivningen för vuxna, skall vi ju avvakta erfarenheterna från försöksverksamheten.

Den tredje punkten, som jag skall ta upp, gäller utskottsmajoritetens behandling av de centrala institutionerna. I propositionen föreslås förstärkningar till Operan och Dramaten och en tjänst vardera till Historiska museet, Moderna museet, Naturhistoriska museet, Etnografiska museet, Nordiska museet och Tekniska museet. Dessa förstärkningar har utskottsmajoriteten strukit.

Jag är besviken över denna njugghet och ovilja. De centrala institutionerna behövs i vårt kulturliv, och de måste få möjligheter att utvecklas – också de. Det är kortsynt att sätta dem i strykklass.

Vad har utskottets ordförande emot Operan, Dramaten och de stora museerna? Uppskattar han inte de många begåvade och välutbildade kulturskapare som verkar där? Förstår han inte att de är nödvändiga för hela landets kulturliv?

Effekten av de centrala institutionernas verksamhet är inte begränsad till det egna huset eller till Stockholm. De behövs också för vitaliteten i det regionala kulturlivet och som stimulerande utmaning och motpol till fria grupper och amatörer. Jag är därför allvarligt oroad inför framtiden – om en sådan fientlighet mot de centrala institutionerna som utskottsmajoriteten nu visar skall fortvara. Det kommer på sikt att utarma vårt kulturliv.

Oenigheten om massmarknadsutgivningen och motsättningarna i fråga om riktlinjerna för barnkulturverksamheten rubbar dock inte helhetsintrycket av bred uppslutning. Med det här riksdagsbeslutet läggs en god grund för en översyn och upprustning av hela kulturområdet från barnens synvinkel. Vi får dock inte glömma att också landsting och kommuner här har ett ansvar.

Men det är inte bara stat och kommun som genom kulturpolitiska åtgärder kan göra något för barnen och kulturen. Vi kan alla som enskilda vuxna och föräldrar medverka till att barn får kontakt med kulturen och till att de får den stimulans som ligger i många och omväxlande kulturupplevelser.

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Den här debatten skall handla om barnen. Jag önskar att vi kunde prata så att också barnen kunde förstå vad vi säger, även om jag hoppas

att de har gått till sängs vid den här tiden på dygnet. Men det står ju i trycket vad vi säger.

Barnen måste få uppleva att någon bryr sig om dem. Att bry sig om barnen är det viktigaste vi gör.

Många barn har det väldigt svårt. De är utestängda från gemenskap. De behandlas som om de saknade värde. Barnen får inte vara med i de vuxnas liv på arbetsplatsen. Därför får de inte veta vad arbete är för något. Barnen får inte vara med i de vuxnas organisationer. Därför upplever barnen ibland de vuxnas föreningsliv som en fiende, något som rövar bort föräldrarna från hemmets gemenskap.

Barnen far illa när föräldrarna blir arbetslösa. Barnen far ofta illa när familjen tvingas flytta till annan ort. Barnen far illa när missbruket av alkohol och narkotika bryter sig in i deras miljö. Barnmisshandeln ökar. Det har inte tagits särskilt stor hänsyn till barnens behov när man byggt våra samhällen.

Gör det tankeexperimentet att det inte fanns några barn i en svensk stad. Det är inte mycket som skulle se annorlunda ut. Daghemmen och grundskolorna skulle saknas, lekplatserna likaså. Men det skulle du kanske inte lägga märke till. Lek sedan med tanken att det inte fanns några bilar. Det skulle du märka. Gatulivet vore helt annorlunda. Bensinmackarna vore borta och parkeringsplatserna. Det vore mycket tystare och luften vore renare.

Vi måste bry oss mera om barnen. De får inte själva besluta om sina villkor. Det är vi vuxna som tagit oss rätten att bestämma. Därmed har vi också ett stort ansvar.

Barn är människor i utveckling. Vilken deras utveckling blir beror väldigt mycket på oss vuxna.

Barnen lär sig genom sina dagliga upplevelser. Dessa upplevelser formar deras värderingar och känslor. Vill vi lära dem samarbete och solidaritet – då måste vi själva leva så.

Redan Shakespeare sade: "Kärlek lever av att kärlek se". Hur mycket kärlek visas barnen i dagens samhälle? Frågan är en utmaning inte bara mot oss som enskilda och som föräldrar utan även mot oss som bestämmer i riksdag och kommuner. Älskade vi barnen – jag menar nu inte bara våra egna utan alla andras – då skulle nog mycket se annorlunda ut i vårt land.

Vi framhåller i den socialdemokratiska motionen om barn och kultur att på samma sätt som när det gäller arbetet för jämställdhet mellan män och kvinnor måste man ständigt tänka på vad barnen behöver.

Regeringens förslag om barn och kultur tycker vi socialdemokrater är ganska dåligt. Där föreslås att riksdagen skall godkänna riktlinjer. Kulturutskottet har haft svårt att hitta några riktlinjer. Och dem vi har funnit anser vi vara så allmänt hållna att de inte kan godkännas av riksdagen. Det innebär en bakläxa för regeringen från ett enigt kulturutskott.

Jag lade märke till att kulturministern valde att tala om kulturutskottets majoritet och riktade frågor till mig personligen. Men kulturutskottet är enigt på denna punkt. Låt sedan vara att ett särskilt yttrande föreligger. Det förtar inte enigheten om tillkännagivandet i detta avseende.

Vi tycker att de mål för kulturpolitiken som den socialdemokratiska regeringen föreslog och riksdagen beslutade 1974 skall gälla också för barnen. Där finns den vägledning som Jan-Erik Wikström efterfrågar. Bland dessa mål ingår bl. a. att motverka kommersialismens negativa verkningar. Vad betyder det? Jo, en massa saker såsom många filmer, böcker, serier och bilder sprids bland barn och ungdom bara för att någon vill tjäna pengar. De här "kulturprodukterna" innehåller våld och fördomar. Barnen får lära sig att lösa tvister med våld, att den starke alltid har rätt, att vita människor är bättre än svarta och röda, att män är duktigare än kvinnor osv. På det sättet sprids värderingar, som går stick i stäv med de värderingar vi i andra sammanhang vill lära ut, t. ex. i skolan.

Vi måste göra någonting åt det här. Ingen har kommit på ett riktigt bra sätt att bekämpa kommersialismen. Kulturrådet har haft i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder. Tyvärr har inte så mycket hänt. Vi får snart en rapport med förslag när det gäller grammofonskivor och kassetter. Men det räcker inte. Vi vill därför att en särskild utredning skall tillsättas.

Utbildningsministern tar alltför lätt på det här problemet. Han tröstar sig med att om kultur sprids till låga priser, kommer också de bra sakerna ut. Det tycker vi är slappt och nonchalant. Tycker Jan-Erik Wikström att vi skall ge barnen hur mycket skräp som helst?

Det förvånar mig att centerpartiet säger nej till vårt förslag om utredning. Jag trodde att centerpartisterna kände så pass stor oro för den skräpkultur som bjuds ut till våra barn och ungdomar att de skulle gå med på en utredning. Lika förvånad är jag över att centern inte vill ge barn- och ungdomsorganisationerna något ökat stöd. Den allvarligaste bristen i regeringens förslag är ju att föreningslivet inte får något ökat stöd. Hur tänker regeringen egentligen? Betyder barn- och ungdomsorganisationer ingenting i fråga om barnkultur? Vi föreslår att barn- och ungdomsorganisationerna skall få 4 milj. kr. för att göra kulturaktiviteter med barn. Vidare återkommer vi med förslaget om att 30 milj. kr. skall ges till allmän fritidsverksamhet i skolan. Det här är viktiga förslag.

Några barn- och ungdomsorganisationer träffade riksdagspartierna i februari för att tala om vad de tycker skall göras. De framhöll att i ett alltmer kommersialiserat kultur- och fritidsliv påverkas barn till individualism och egoism. Barnen får med andra ord lära sig att tänka på sig själva i stället för att samarbeta, konkurrera i stället för att samverka. Barn är utsatta för våldsskildringar i tidningar och TV. De är utsatta för konkurrens i skolan, det brister i kontakten med föräldrar, och de känner sig överflödiga.

I den vardagsmiljön arbetar många frivilligt inom olika barn- och ungdomsorganisationer. Dessa har genomtänkta förslag och idéer, men de känner en djup bitterhet över att deras arbete inte möts med förståelse och uppmärksamhet från vare sig regeringen eller tidningar, radio och TV.

De fem organisationerna krävde bl. a. pengar till allmän fritidsverksamhet i skolan, god barn- och ungdomslitteratur till låga priser, kraftigt ökat stöd åt dem som gör bra serier, åtgärder för att motarbeta det kommersiella kulturutbudet, dvs. skräpet, samt ökat stöd till barnens egen kulturverksam-

het i föreningslivet.

Folkpartiet och moderata samlingspartiet säger nej till allt detta. Centern går med på att barn och ungdom skall få sina femkronorsböcker. Därmed kan äntligen denna angelägna reform nu genomföras. Regeringen lider här ett väl motiverat nederlag. Jag kan förstå att Jan-Erik Wikström är sur och besviken, men det är viktigare att tillgodose barnens behov än Jan-Erik Wikströms.

Det blir också mera pengar till att göra bra tecknade serier, tack vare förslag av oss socialdemokrater och centerpartiet.

Men de borgerliga partierna säger gemensamt nej till barn- och ungdomsorganisationerna. De fem organisationer som träffade partierna i februari var Förbundet Vi Unga, KFUK/KFUM:s riksförbund, Unga Örnar, IOGT-NTO:s juniorförbund och Svenska Missionsförbundets ungdom – det senare känner Jan-Erik Wikström väl. I dessa organisationers verksamhet deltar mellan 200 000 och 300 000 barn och ungdomar.

Varför lyssnar de borgerliga inte till dessa röster? De har visserligen inte rösträtt i september, men deras krav är inte mindre viktiga för det. Varför lämnar centerpartiet sin egen och andra barnorganisationer i sticket?

Ett viktigt kulturpolitiskt mål är att söka nå nya grupper med kulturarbete. Insatser för barnen är väldigt viktiga i det sammanhanget.

Våra förslag om mera pengar till folkparkerna och till bokutlåning på arbetsplatser är också angelägna för att nå nya grupper. Ja, även med dessa förslag skulle man kunna nå många barn och ungdomar med ett rikare kulturliv. Det visar sig att arbetsplatsbibliotek utnyttjas rätt mycket för boklån till barnen. Samtidigt är de viktiga i arbetet på att utveckla kulturverksamhet på arbetsplatser.

Vi menar också att den lyckade försöksverksamheten med "En bok för alla" måste få fortsätta. Litteraturfrämjandet måste få möjlighet att planera för mer än ett år i taget. Det är nödvändigt, om Litteraturfrämjandet skall få chans att bygga upp ett nät av kontaktombud och därmed nå nya läsare, vilket är ett viktigt mål.

Sammanfattningsvis vill jag säga att regeringens förslag om kulturinsatser för barn är helt otillräckliga. Den allvarligaste bristen är att barn- och ungdomsorganisationerna ställs helt utanför. Det är viktigt att institutioner som Operan, Dramaten och de stora museerna i Stockholm bedriver verksamhet för och med barn. Men dessa institutioner har redan rätt mycket pengar. De bör därför utan att nu få mera pengar från riksdagen kunna genomföra en bra barnkulturverksamhet. Det gör de också. Den lilla summa pengar – drygt 8 milj. kr. – som vi nu beslutar att dela ut måste gå till sådana som bättre behöver dem.

Dramaten och Operan har tillsammans ett statsanslag på 144 milj. kr. Vi har beslutat om detta i enighet. Att då göra ett stort nummer av att de inte får ytterligare 400 000 kr. för barnkulturverksamhet är verkligen mycket märkligt. Regeringen lämnar däremot barn- och ungdomsorganisationerna helt i sticket. De har inte dessa 144 miljoner.

Folkpartiregeringen föreslog totalt bara 7,5 milj. kr. till barnkultur. Vi tycker att det är ett klart otillräckligt belopp. Socialdemokraternas förslag

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

omfattar åtgärder för ca 40 milj. kr.

Till vår stora förvåning har folkpartiets representanter i kulturutskottet prutat också på regeringens magra förslag. De minskar insatserna med ca 700 000 kr. Det vore intressant att sedan i debatten få någon motivering till detta. Anser folkpartiets representanter att kulturministern har varit för generös mot barnen?

Jag föreslår att riksdagen nu godkänner kulturutskottets förslag utom i de delar där vi socialdemokrater har avgett reservationer. I dessa delar yrkar jag bifall till reservationerna.

Avslutningsvis: Den kulturdebatt vi har nu handlar om barnens viktiga behov och hur vi skall kunna möta dem. Jag tycker att Per Schultz Julsång på ett nyttigt omskakande sätt påminner om hur vi ofta misslyckas att ge barnen vad de mest behöver.

Vi kan inte ge dig en riktig hund  
för värden vill inte ha det  
Men här är en tyghund av äkta plysch  
som skäller när du vill att han ska det.

Vi kan inte ge dig en trädgård  
med blommor och blad och bär  
Men här är en bok med bilder i  
som visar hurdant det är.

Vi kan inte ge dig ett eget rum  
för det är för trångt här hemma  
Här får du ett dockskåp där det finns plats  
för det som du vill bestämma.

Vi kan inte ge dig mera tid  
för den är vi tvungna att sälja  
Men här är en docka att prata med  
om det som vi inte får välja.

Vi kan inte riktigt krama dig  
vi är för generade för det  
Här har du en nalle att krama om  
om natten, ifall du vill det.

**Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:**

Herr talman! Det är alltid förargligt när vi har olika exemplar av motioner, propositioner och utskottsbetänkanden. Georg Andersson citerade några meningar om kommersiell verksamhet. I mitt exemplar av propositionen är texten mera fullständig. Jag kan väl få stå till tjänst med att läsa det stycket på s. 9-10:

”Jag delar uppfattningen att det finns många oroande drag i den utveckling som innebär att allt fler produkter säljs med allt mer raffinerade marknadsföringsmetoder som riktar sig direkt till barn och ungdomar. Familjerna utsätts för en hård ekonomisk press. Undermåliga produkter får stor spridning. Reklam och massmedier ger ofta uttryck för en falsk och ensidig människosyn. Det är idag verkligen befogat att studera hur de kommersiella aktiviteterna utvecklas och skaffa sig beredskap för att minska skadeverknningar och sätta in motåtgärder.”

Sedan följer i mitt exemplar den text Georg Andersson citerade.

Jag skulle gärna vilja att Georg Andersson hjälpte mig med att tala om var i motionen de sex punkter finns där det antyds att socialdemokraterna sammanfattar sitt program på detta område. Jag vore tacksam om Georg Andersson ville hjälpa mig med att komplettera citatet på samma sätt som jag har hjälpt honom.

GEORG ANDERSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Det är klart att utbildningsministern läser rätt innantill. Men vi reagerar när han drar slutsatserna – det är dem jag har citerat – och uttrycker allmänna fromma fraser om att det finns bekymmer men sedan säger att det är fel att överdriva dessa bekymmer. Han säger att det är fel att överdriva de negativa verkningarna, att ensidigt tala om dem och konstaterar sedan att det är bra om en massa produkter kommer ut på marknaden till lågt pris, för då kommer också ett och annat bra ut. Vi tycker det är nonchalant att inte göra någonting åt att en dominerande mängd skräp kommer ut i denna sortens marknadsföring. Det är det vi har krävt att man skall göra någonting åt. Man kunde i vart fall tillsätta en utredning om det nu.

Men kulturministern är ju liberal, precis som Gunnar Richardson skrev i Dagens Nyheter i dag. Jag konstaterar att han visar sin liberala prägel här. Det är på det här sättet den kommer till uttryck. Det skall naturligtvis inte Jan-Erik Wikström blygas för på något sätt, för det är ju hans märke. Men denna liberalism har negativa verkningar. Vi som har en annan syn menar att man måste göra någonting åt dessa. I varje fall skulle vi kunnat enas om, tycker vi – och där hade vi hoppats på stöd från centern – att tillsätta en utredning för kartläggning och för att få ett underlag för åtgärder.

Vi erkänner också, som jag gjorde i mitt anförande, att vi inte har färdiga förslag när det gäller hur man skall komma till rätta med det här problemet. Det är stort, och hela västerlandet brottas med det. Vi hade hoppats på kulturrådet, som redan har ett utredningsuppdrag och som har gjort en utredning när det gäller den viktiga kommersiella påverkan som fonogramindustrin, dvs. grammofonskivor och kassetter, har. Men det är bara ett delområde, och vi hade hoppats att vi, genom att tillsätta en parlamentarisk utredning, skulle få mera kraftfulla initiativ på det här området och snabbare kunna lägga fram förslag till åtgärder.

Barnkulturgruppen säger att det måhända är så att vi är i det årtionde då det skall visa sig att kulturkommersialismen definitivt tog över greppet och inga lyckade försök gjordes att hejda den.

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Jag vill gärna bereda Georg Andersson tillfälle att i nästa replik referera de sex punkter som i motionen omnämns och där det sägs hur socialdemokraterna vill att insatserna på barnkulturområdet skall utformas och vilka områden det nu gäller. Det är bara den lilla frågan jag har. Jag vill få uppgift om det alternativ man redovisar. Var finns de sex punkterna? Jag har inte kunnat hitta dem.

GEORG ANDERSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag sade i min förra replik: Naturligtvis kan kulturministern läsa rätt innantill. Men jag får tydligen tumma litet på det uttalandet.

Vår motion är indelad i kapitel. Utöver fyra resonerande kapitel finns ett femte kapitel med rubriken Förslag. Där finns ett antal förslag till åtgärder. Nu råkar det bli 5:1, 5:2, 5:3, 5:4, 5:5, 5:6, 5:7, 5:8 – och det kanske förvillar. Men 5:7 är ett förslag som redan var framställt under allmänna motionstiden och 5:8 är en summering. Alltså: 5:1–5:6 är våra sex förslag till åtgärder. Där var svaret.

Men jag förstår att det skulle vara någon sorts replik på vår kritik emot propositionens riktlinjer. De har varit svårare att hitta. Vi bad att få litet upplysningar från departementet, och då fick vi en så lång lista att det inte gick att riktigt ta den på allvar.

När det sedan gäller de fyra punkter som omtalas är de mycket allmänt hållna, och delvis redan med i de mål som antogs 1974, och därför kunde vi inte heller ta dem på allvar som nya riktlinjer.

Låt mig utnyttja den korta repliktiden till att säga ett par ord om utgivning av bra och billiga böcker för barn. Utbildningsministern uttryckte bekymmer för vårt förslag, som vi lagt fram tillsammans med centern. Det är historien om kulturministern som inte ville ge barn och ungdom bra och billiga böcker. Kulturutskottet behandlade frågan 1976 och sade att den var angelägen. Vi behandlade den våren 1977 – den 22 mars – och sade att vi behövde snara förslag på området. Då hänvisade utbildningsministern till utredning. Våren 1978 – den 25 april – diskuterades detta i kammaren med anledning av kulturutskottets betänkande. Då hänvisade utbildningsministern till barnkulturgruppen. Så kom barnkulturgruppen med förslag. Så kom remissinstanserna med instämmande i att detta var oerhört viktigt att få genomfört. Och så kom utbildningsministern med ännu en fördröjningsåtgärd, nämligen att tillsätta ytterligare en arbetsgrupp i ärendet.

Det är historien om kulturministern som inte ville genomföra det här förslaget. Därför har riksdagens majoritet tagit frågan i egna händer, och nu hoppas jag att utbildningsministern vill vara så snäll och verkställa beslutet snabbt.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Jag undrar om det var någon av kammarens ledamöter som blev så värst mycket klokare när det gäller de sex punkter som enligt Georg

Andersson nämns i motionen och i utskottsbetänkandet men som jag inte har kunnat hitta.

Så till frågan om massmarknadsutgivning av kvalitetslitteratur för barn. Jag skall självfallet försöka effektuera riksdagens beslut. Men problemet är ju hur man praktiskt skall gå till väga. Georg Andersson måste väl ändå någon gång ha funderat över hur det kan komma sig att barn- och ungdomsboksförfattare, tecknare, förlagsfolk och andra är så tveksamma. Det är lätt att säga att vi skall satsa 2,5 miljoner på detta – det är ingen svårighet att göra av med det – men frågan är vilka effekter massmarknadsutgivningen får och hur den praktiskt skall utformas. Det är de svårigheterna som har gjort oss tveksamma till att lägga fram förslaget. Det handlar inte om någon allmän ovilja – så dumma är vi faktiskt inte – utan det råder tveksamhet om hur man praktiskt skall gå till väga.

Jag tycker att Georg Anderssons vägledning på den här punkten är precis lika övertygande, klar och lätt att återfinna som när det gäller de sex punkterna.

INGRID DIESEN (m):

Herr talmän! För en tid sedan läste jag en tidningsartikel om en gammal kvinna under rubriken: Jag är 83 år och känner mig inte olycklig. Hon talade om hur hon vid sin ålder hade en vidunderligt stor skattkammare, fylld av minnen och upplevelser från ett händelserikt liv. Hon sade bl. a.:

”Det är urskönt att ibland fly från nuet, dyka ner i djupet av sitt inre och hänge sig åt oförgätliga upplevelser och hågkomster från barn- och ungdomsår. Det är de åren som varit mest berikande och gett stimulans åt livet.”

Man skulle verkligen önska att alla människor kunde känna så, att också dagens ungdom skall kunna se tillbaka med glädje på sina barndomsår. Vågar vi tro det?

Är det någonting vi vuxna kan göra? Kan det betänkande om insatser för barnkultur som vi behandlar här i dag avsevärt förbättra situationen?

Låt oss ta del av en undersökning som gjordes i Norge för ett par år sedan. Man frågade åtskilliga hundra barn bl. a. vad de önskade sig av de vuxna, hurdana vuxna borde vara, hur de önskade att deras egna barn skulle få det en gång. Det överväldigande intrycket blev att de önskade sig mer av de vuxnas tid. Man sade: ”De skall höra på oss, vara tillsammans med oss, leka med oss.” Kort sagt: ha tid, tid, tid.

Det här borde ge oss någonting att tänka på. Samhället kan inte råda bot på det. Det kräver något av oss alla.

Barn kan inte vänta tills vi själva har tid eller umgås med oss på de villkor som vi ställer upp för att vara tillsammans. Barn kan inte dämpa upp känslor och upplevelser tills det passar de vuxna att lyssna.

De beslut som vi kommer att fatta här i dag om ökade åtgärder för kulturell verksamhet bland barn kommer naturligtvis inte att medföra någon omedelbar förändring. Men på sikt kan man väl hoppas att fler barn skall få tillfälle att möta kulturen som deltagare i olika aktiviteter.

Propositionen om barn och kultur har mött åtskillig kritik och blivit rejält

Nr 147

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

Onsdagen den  
16 maj 1979

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

omstuvad under utskottsbehandlingen. Jag skall i första hand behandla moderata reservationer och yttranden.

Som en inledning vill jag framhålla att utgångspunkten för alla insatser från samhällets sida måste vara den enskilda människan. Barn är också människor. I barnkulturgruppens rapport undervärderas barnen och betraktas i alltför stor utsträckning bara som mottagare av ett kulturutbud.

Hemmen, förskolan och skolan har det största ansvaret för att barn på ett riktigt sätt får möta och uppleva kultur.

I den första reservationen från moderata samlingspartiet, reservation nr 1, framhålls att det behövs mer forskning kring barns kulturella situation. Det gäller inte bara yttre omständigheter utan också de sociala och emotionella faktorer som påverkar dem. Vi borde veta mer om varför vissa barn hellre läser serier än böcker. Vi borde få klarhet i om det kanske inte är så farligt att barn omväxlande med goda böcker också läser dåliga böcker. Deras kritiska sinne är måhända mer utvecklat än vi är benägna att tro.

På vårt krav svarar utskottet bara att man inte skall försöka styra den fria forskningen. Men här är det ju inte fråga om att styra, bara om att peka på områden som man anser behöver uppmärksammas, och den rätten måste ju riksdagen ha.

Reservation nr 2 från moderat håll gäller den kvotering av resurser inom teatrar, museer m. fl. institutioner för att tillgodose barns behov som barnkulturgruppen föreslog. Statsrådet Wikström stöder visserligen inte det förslaget, men anser ändå att myndigheter varje år bör redovisa hur stor del av verksamheten som avses för barn. Efter en treårsperiod bör kulturrådet enligt propositionen sammanfatta utvecklingen och på nytt ta upp frågan om tvingande bestämmelser. Det där tycker vi är alldeles onödigt. Kvoteringen på det här området skulle skapa praktiska svårigheter och inger dessutom principiella betänkligheter. Vad som behövs är en god vilja vid institutioner av olika slag, ett medvetande om barns behov. Tvingande bestämmelser bör alltså klart avvisas.

I reservation nr 14 berörs ansvaret för utvecklingsarbete när det gäller kulturell verksamhet bland barn, likaså medelsanvisningen. Propositionens ursprungliga förslag var här 2 milj. kr., men utskottet har stannat för 1 milj. kr. till kulturrådet.

Vi föreslår att 1 milj. kr. av ursprungliga 2 milj. kr. går till skolöverstyrelsen som redan nu har hand om en stor del av det pedagogiska utvecklingsarbetet när det gäller barn. SÖ bör därför också ha hand om kulturellt utvecklingsarbete. Landets länskolnämnder har goda kunskaper om lokala förhållanden och kan därför via SÖ tilldelas medel. Dessa bör fördelas lika till alla länskolnämnder. Eftersom behoven skiftar på olika håll i landet kan detta ge upphov till skiftande projekt och goda erfarenheter.

Reservation nr 15 är en moderat- och folkpartireservation, som stöder propositionens förslag om medel till Operan och Dramaten för uppsökande verksamhet med 200 000 kr. vardera och med 650 000 kr. till vissa angivna centralmuseer. Utskottets majoritet av socialdemokrater och centerpartister har avvisat detta, och statsrådet Wikström har ju redan anfört vissa

principiella synpunkter till förmån för propositionen.

Vad beträffar Operan och Dramaten konstateras i propositionen att de inte har nått upp till samma andel barnföreställningar som vissa andra teatrar här i Stockholm. Men det ställs ju så många andra krav på de kungliga teatrarna, t. ex. när det gäller att hålla en stående repertoar av klassiker. Riksdagen har ju också i årets budgetbehandling krävt ökade inkomster av dessa teatrar, och sådant uppnår man inte genom barnföreställningar, eftersom dessa ges till lägre biljettpriiser. Barnföreställningar ges på dagtid, och det hindrar de skådespelare som medverkar att delta i repetitioner, vilka ju också sker på dagen. Detta medför dessutom att det blir svårt för vissa skådespelare att få den önskade växlingen mellan att spela för barn och för vuxna. Teatrarna behöver alltså de extra medel som har föreslagits.

Våra museer har genom sina samlingar möjlighet att ge barn kontakt med och kunskap om äldre tider, om kulturarvet. Museerna har också på senare tid varit intresserade av att rikta sin verksamhet till barn och ungdom. De medel som enligt propositionen skulle ställas till vissa centralmuseers förfogande är tänkta att bidra till ett utvecklingsarbete, som kan komma alla landets museer till godo, inte minst länmuseerna. Det är alltså inte avsett att exklusivt vara ett bidrag till de stora statliga museerna, utan bör ses som ett utvecklingsarbete och en service till alla övriga.

I ett särskilt yttrande slutligen, fögat till utskottets betänkande, har jag betonat de moderata kraven på att kulturlivet skall präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet. Inte minst har detta giltighet när det gäller kulturinsatser som riktar sig till barn. I yttrandet betonas också att skolan måste stimulera till ett sådant kulturintresse att eleverna självmant söker sig till kulturen på ett aktivt och engagerat sätt. Vi tror att här kan pedagogisk intresserade konstnärer göra en insats genom att tala om och visa sitt arbete. Propositionen är allmänt välvillig på den här punkten, men har tyvärr inga konkreta planer för hur detta skall utvecklas.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till samtliga reservationer där mitt namn förekommer.

**EVA HJELMSTRÖM (vpk):**

Herr talman! Låt mig först beklaga att en så viktig fråga som den om barnkulturen styckas upp på det sätt som nu sker. Men det är kanske symtomatiskt – också barnens värld är uppstyckad i dag.

Herr talman! Valfrihet, mångfald, stabilitet och bredd – det är några av alla de ord som av regeringen påstås skall prägla barnkulturen. Frihet för vem – mångfald av vad?

Begrunda den bild av Lasse Sandberg som nu visas på bildskärmen: "Om vi importerar två miljoner Kalle Anka och fem miljoner Stålmannen så kallar vi det för näringsfrihet mot våra barn – låter inte det fint!"

Eller begrunda vad Kari Vajjärvi sade på den åttonde nordiska kongressen för barn- och ungdomsförfattare! Hon inledde sitt anförande med följande:

"Två barn står vid kiosken och tittar på böcker. Den ena frågar: Är det där

den där boken om jättespindeln, gröna råttor och gredelina vampyrer? Nej, svarar försäljerskan, det här är boken om dödskallegjägare, lurviga mänskovargar, trehövdade marsianer. Inte köper vi den då, säger den andra pojken. Man måste ju välja vad man läser.”

Sara Lidman förklarade redan för två år sedan att Sverige är ett ockuperat land – ockuperat av kulturimperialismen. Visst, skriver hon, ges det ut poesi i Sverige, visst spelas det litet bra teater. Men, fortsätter hon, se till proportionerna.

Sara Lidman skriver vidare:

”Orten Jörn har två kiosker öppna alla dagar kl 8–20. Biblioteket är öppet några få timmar i veckan. Bokhandeln är nedlagd. Folkets hus visar varje vecka en pornografisk eller våldsfrämjande film; aldrig en film med minsta konstnärliga värde. Denna bild är typisk för landet inklusive Stockholms utkanter. Allt vad vi menar med kultur dränks och överröstas av nazistpropaganda typ Benknäckargänget.”

Hon fortsätter:

”Efter andra världskriget granskades de texter och filmer som hetsat det tyska folket mot judar och som möjliggjort gaskamrarna. En film som ’Jud Süss’ fälldes som rasistisk och medansvarig till folkmord. På initiativ av FN stiftades lagar mot rasism, lagar som även Sverige infört. Men de tillämpas ju aldrig! När har man hos oss granskat en vilda västern utifrån de kriterier som anlades på ’Jud Süss’? Om kulturdepartementet skulle gå igenom en enda kiosks utbud en vecka och rensa bort de häften som hetsar mot afrikaner, asiater och indianer – för att inte tala om de könsdiskriminerande – skulle mycket litet bli kvar.

Om Sverige är förhindrat att tillämpa sin egen lag på de här alstren och tvingas upplåta sina lokaler, transportmedel, skogar (till papperet) och sinnen för den här nazistpropagandan, så kan vi bara konstatera att vi inte är ett fritt land. Vi står under ockupation och får finna oss i att ockupationsmaktens propaganda är den allt dominerande.”

För att häva denna ockupation av främst barnen föreslår utskottet ett anslag om 8 435 000 kr. Visserligen är det någon miljon mer än vad fp-regeringen ursprungligen avsett, men ändå. Åtta miljoner är en sjättedel av en dags militärutgifter. Åtta miljoner är inte ens hälften av vad kungahuset beskärs med varje år. Åtta miljoner – det är vad en framgångsrik film spelar in inom loppet av några veckor.

Inte nog med att det är struntsumma som föreslås, utan därtill tar Jan-Erik Wikström direkt avstånd från alla restriktioner gentemot kommersialismens negativa verkningar. Georg Andersson citerade tidigare ur propositionen, där utbildningsministern i stället för att framhäva de negativa sidorna t. o. m. hyllar den kommersiella kulturindustrin. Jag tycker att Jan-Erik Wikström omedelbart bör utses till hedersmedlem i Föreningen för valfrihet och dessutom till 10-stjärnig general i Ankeborgs gröngölingsklubb. Men det är naturligtvis som Lasse Sandbergs talare framhåller: Om vi ger folk vad vi lärt dem att de tror att de vill ha, så behöver vi inte riskera någon samhällsförändring!

P. O. Sundman brukar ju tillsammans med andra företrädare för kulturskottet alltid försöka betona den åsiktsgemenskap som finns i vad gäller kulturfrågorna. Till en del är detta naturligtvis riktigt, men samtidigt finns en mycket grundläggande skillnad i vårt synsätt. För Jan-Erik Wikström är den kommersiella kulturen ett måste, eftersom han försvarar det system som är dess förutsättning. Därför bör man inte heller förvånas över den totala avsaknaden av en strategi för barnen och kulturen.

Det är kännetecknande för Jan-Erik Wikström och andra liberaler att de visserligen, åtminstone ibland, kan se orättvisorna, ojämlikheten och utnyttjandet men inte förmår dra en konstruktiv slutsats som kan förändra förhållandena. Varför? Ja, förklaringen är enkel. Varje åtgärd som på ett verkningfullt sätt kan medverka till förändringen kolliderar med de borgerliga klassintressena.

När vi från vpk tar upp barnkulturgruppens förslag om en avgiftsbeläggning av serier, med det dubbla syftet att det dels skall utgöra en restriktion på utgivningen av den fascistoida, rasistiska, banala floran serietidningar, dels samtidigt ett sätt att finansiera åtgärder för att främja en progressiv barnkultur, blir reaktionen omedelbart att sådana restriktioner hotar yttrandefriheten.

Detta visar att det finns en grundläggande skillnad i synen på yttrandefrihet mellan oss kommunister och den borgarklass som regeringen företräder. Den skillnaden består i att medan regeringen ser yttrandefrihet som en funktion av marknadskrafterna så ser vi tankefriheten som grunden för yttrandefriheten.

Från ett antal nationella och multinationella bolag väller det nu ut en flod av serietidningar, böcker, filmer, grammofonskivor och ljudkassetter, som förmedlar en förrädisk soppa av banaliteter, könsdiskriminering, rashat, främlingsförakt, förakt för fysisk svaghet och förhållande av våld och fysisk styrka. Kort sagt en blandning som står i diametral motsättning till de demokratiska och kulturpolitiska värden som vi anser oss vilja främja här i landet.

Det är denna flod av alster, som med vinstbegäret som drivkraft utnyttjar människors och i synnerhet barns och ungdomars okunskap, rädsla och osäkerhet, spelar på och förstärker fördomar och ger falska bilder av verkligheten. Därmed är det också denna kulturindustri som utgör det verkliga hotet mot yttrandefriheten. Det är därför, med omtanke om en verklig yttrandefrihet, som denna industri måste få sin rörelsefrihet begränsad. Det är därför som det krävs en parlamentarisk utredning om den kommersiella kulturindustrins negativa verkningar. På den punkten vill jag bara välkomna socialdemokraterna till att sluta upp bakom ett gammalt vpk-förslag.

Kulturministern vill inte veta av några restriktioner och vill inte medverka till en parlamentarisk utredning av kommersialismens verkningar på kulturen. Han vill nöja sig med mycket begränsade bidragshöjningar till kulturverksamheten bland barn. Han borde inse att detta inte är nog och att förhållandena genom detta inte ens kommer att förändras på ett märkbart

Onsdagen den  
16 maj 1979

---

*Kulturinsatser för  
barn, m. m.*

sätt. Det är enklare, särskilt i ett klassamhälle, att utnyttja människors svaghet, rädsla och otillfredsställda behov, såsom den kommersiella kulturindustrin gör, än att utveckla och nå fram med ett kulturutbud som ökar kunskaperna om verkligheten och förbättrar människornas möjligheter att förändra den.

Nu har vi, herr talman, inte bara föreslagit en parlamentarisk utredning, som skall se över kommersialismens negativa verkningar. Vi har inte bara föreslagit restriktioner – vi har också fört fram en rad konkreta förslag till hur vi skall förbättra det seriösa kulturutbudet inom såväl filmens, teaterns, dansens, musikens som litteraturens områden. Kännetecknande för dessa förslag är att de är fast förankrade i barnens och främst då i arbetarklassens barns vardagsmiljöer. De senaste årtiondenas utveckling har inneburit en gettoisering av barnen. Effektivitets- och säkerhetshänsyn har medfört att arbetsplatserna är helt stängda för dem precis som stora delar av det offentliga livet. Barnen isoleras i privatsfären och mister kontakten med vuxenliv och samhälle och blir därmed än lättare offer för kulturindustrins struvtag.

Utgångspunkten för en diskussion om barnen och kulturen bör alltså vara att som barnkulturgruppen framhöll "tänka in barnen i all verksamhet och att tänka med barn, inte för barn". Detta blir desto angelägnare mot bakgrund av den utveckling vi har att se fram emot inom de närmaste åren, nämligen det vi beskrivit som det elektroniska vardagsrummet. Det är ett vardagsrum fyllt med allsköns video, bildkassetter, kameror och TV-spel, rymdleksaksdatorer osv. Perspektiven är skrämmande.

Herr talman! I ett par fall har våra krav blivit tillgodosedda av utskottet. Det gäller det sedan flera år tillbaka ställda kravet på massmarknadsutgivning av barnlitteratur, ett beslut som vi ser som mycket positivt. Den beskrivning som Jan-Erik Wikström gjorde av barn- och ungdomsförfattarnas inställning tycker jag var mycket ensidig. Faktum är att barn- och ungdomsförfattarna förvisso inte är eniga i denna fråga; tvärtom har från många framhållits nödvändigheten av en sådan här massmarknadsutgivning. Vidare har våra krav om stöd till konstnärnämnden för en ökad produktion av barnfilm liksom vårt krav om ett ökad stöd för utgivning av kvalitetsserier till viss del tillgodosetts. Men de övriga förslagen avstyrks.

Jag skall här bara ta upp några av de allra viktigaste förslagen. Vi har från vpk:s sida år efter år i riksdagen ställt kravet om en bibliotekslag. Detta krav har fått en allt större aktualitet genom kommunernas försämrade ekonomiska situation. Sverige är i dag det land i Norden, som saknar en sådan lag – en lag som exempelvis av socialdemokratiska kulturdebattörer i Danmark betecknas som en av de viktigaste reformer som genomförts inom kulturlivet där. Inte minst för barnens skull är en sådan lagstiftning nödvändig, självfallet då kopplad till ordentliga statsbidrag. De flesta bibliotek saknar i dag barnbibliotekarier. På de flesta bibliotek är personalen underbemannad, och man saknar resurser för att kunna ägna sig åt exempelvis invandrarbarnen, de barn som i dag är de mest eftersatta vad gäller tillgången till bra litteratur på det egna språket. Nu har utbildningsministern aviserat en biblioteksutredning. Jag hoppas att det blir en huvuduppgift för den

utredningen att snabbt lägga fram förslag till en bibliotekslag.

På sikt krävs inte bara en bibliotekslag; på sikt krävs en kulturlag – en lagstiftning som garanterar en minimistandard för alla kommuner inom alla delar av kulturlivet. Som det nu är saknas de mest elementära möjligheter för bildkonstnärer, musikergrupper, dansgrupper att vara verksamma med barnen i deras boendemiljöer och deras vardagsliv.

Eller gå till filmen, som vi också har tagit upp. Vad är det som erbjuds barnen i dag? Vad fanns att se på biograferna i vår största stad i söndags? Walt Disneys Fantasia, Walt Disneys Gröna ögon från rymden, Walt Disneys Bambi, Storskogens prins, Walt Disneys Bernard och Bianca, Walt Disneys Herbie i Monte Carlo. Uppräkningen skulle kunna göras mycket längre. Barnen tror snart att barnfilm, det är Walt Disney i skilda tappningar. Var finns den kvalitativt sett högststående *svenska* barnfilmen som utgår från barnens egen verklighet? Ja, till en del finns den i det utbud som inte distribueras via biograferna. Men här finns tyvärr, också inom det området, fortfarande mycket skräp. Också om man går till exempelvis Föreningsfilms och Bio Kontrasts kataloger, är det tyvärr en många gånger sorglig läsning.

Vpk har i skilda sammanhang hårt kritiserat filminstitutet för dess verksamhet. Om jag tolkar utskottet riktigt, ger det oss delvis rätt i kritiken av institutet och menar att också filmen skall omfattas av de kulturpolitiska målsättningar som riksdagen antagit. Vi får anledning återkomma till den frågan i samband med att filmavtalet ses över – och där förutsätter jag att också företrädare för vpk kommer att ingå.

Den kritik vi riktat mot filminstitutet, inte minst vad gäller dess insatser för produktion av barnfilm, har dock inte gällt avdelningen för import av barnfilm. Den verksamheten har, som vi ser det, skötts kvalitativt bra. Därför tycker jag att det bästa hade varit att utskottet i stället för en omfördelning av de knappa resurser som ges till filmen hade biträtt vårt krav på ytterligare 3 milj. kr. till konstnärnämnden. Det belopp om 325 000 kr. som nu föreslås är alltför litet.

Också när det gäller serierna har alltför litet pengar anslagits. Serier är näst efter TV-tittande den mest omfattande fritidsverksamheten bland många barn. En snabb genomgång av serieutbudet gör en inte bara beklämd utan rent av ilska. Något så motbjudande som det som erbjuds barnen i många av de importerade serierna är det svårt att hitta inom någon annan genre. Här behövs verkligen insatser från samhällets sida för att skapa en inhemsk serietecknartradition – en som vi en gång hade men som nu trängts tillbaka till förmån för vålds- och skräckpropagandan från USA.

Över huvud taget har man i alltför liten utsträckning ägnat bilden en seriös behandling. Vi kommer, som kulturrådets ordförande Anders Clason mycket riktigt framhöll i en debatt vid SKR:s förbundsstämma i lördags, att under 1980-talet drabbas av bilder i en ännu inte skådad omfattning. Redan i dag är utbudet av reklambilder och annat bedövande, och barnkulturgruppen ägnade helt riktigt en mycket stor del av sin rapport just åt bilden. Man framhöll att bildspråket är lika viktigt som talspråket, att barn är stora

bildkonsumenter, att bilder distribueras över en mängd olika medier, att det kommersiella utbudet av bilder är starkt inriktat på barn, medan den konstnärliga produktionen ofta saknar en sådan inriktning, samt att forskning saknas. Gruppen föreslog en bildutredning, som skulle skapa motkrafter och som skulle innebära att samhällets stöd till den konstnärliga produktionen kraftigt förbättrades. Vi tycker det var ett bra förslag och har svårt att förstå utskottets avslagsyrkande i den delen.

Slutligen, herr talman, några ord om ansvaret för barnkulturfrågorna. Ett sådant ansvar bör självfallet läggas där det största kulturutbudet finns. Det bör alltså läggas så nära barnens behov som möjligt. Det innebär att kommunerna måste få ett stöd för att verkligen vidta åtgärder. Därutöver har vi sagt att det bör föreskrivas att i alla instanser där just barnens behov berörs skall personal som är väl insatt i dessa frågor finnas.

Låt mig sluta som jag började med en av Lasse Sandbergs bilder från den nordiska konferensen:

”Man har bytt ut mitt språk mot Läderlappen. Det är det som kallas anpassning.”

För att inte detta skall inträffa måste hela arbetarrörelsen följa Sven Wernströms uppmaning på konferensen: ”Nu går vi ut i gerillakrig mot de kommersiella krafterna. Det betyder ett gerillakrig mot det samhällssystem som är kommersialismens upphov, det kapitalistiska.”

Därmed vill jag yrka bifall till samtliga vpk-motioner.

På förslag av tredje vice talmannen beslöts att kammarens förhandlingar skulle fortsättas vid morgondagens sammanträde.

§ 4 Tredje vice talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde skulle

dels näringsutskottets betänkande nr 37 och socialförsäkringsutskottets betänkande nr 22 i nu angiven ordning uppföras närmast efter kulturutskottets betänkande nr 30,

dels kulturutskottets betänkande nr 31 sättas närmast efter utrikesutskottets betänkande nr 31.

§ 5 Kammaren åtskildes kl. 23.51.

In fidem  
BERTIL BJÖRNSSON

*/Solveig Gemert*